

T.C.
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM SOSYAL BİLGİLER ANABİLİM DALI

Murat ARSLAN

**İLKÖĞRETİM SOSYAL BİLGİLER DERSİ MÜFREDATINDA YER ALAN
GİRİŞİMCİLİK VE KARIYER BİLİNCİ GELİŞTİRME BECERİLERİNİN
ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ DOĞRULTUSUNDA DEĞERLENDİRİLMESİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

TEZ YÖNETİCİSİ
Doç. Dr. Faruk KAYA

AĞRI-2016

...../...../20.....

SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum “İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Müfredatında Yer Alan Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Becerilerinin Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi“ adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

Δ Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

Δ Tezim sadece Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

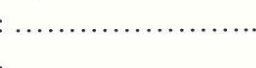
Δ Tezimin 3 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

Murat ARSLAN

TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Doç.Dr. Faruk KAYA danışmanlığında,
Murat ARSLAN tarafından hazırlanan bu çalışma
24 / 06 / 2016 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından.
İlköğretim Sosyal Bilgiler Anabilim
Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof.Dr. İ. Feri SAHİN İmza:
Jüri Üyesi : Doç.Dr. Faruk KAYA İmza:
Jüri Üyesi : Yrd.Dr. Fatih GERMİK İmza:
Jüri Üyesi : İmza:
Jüri Üyesi : İmza:
Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine aittir.

.... / /

Yrd.Doc.Dr.Metin ERKAL
Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	VI
ABSTRACT	VII
ÖNSÖZ	VIII
TABLolar DİZİNİ	X
KISALTMALAR DİZİNİ	XI
EKLER DİZİNİ	XII

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Giriş	1
1.2. Araştırmadaki Problem Durumu	5
1.3. Araştırmanın Amacı	5
1.4. Araştırmanın Önemi	6
1.5. Araştırmadaki Varsayımlar	7
1.6. Araştırmadaki Sınırlılıklar	7
1.7. Araştırmadaki Tanımlar	8

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVEVE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kavramsal Çerçeve	9
2.2. Girişimci ve Girişimcilik Kavramları	9
2.2.1. Girişimci	9
2.2.2. Girişimcilik	9
2.3. Girişimcinin Özellikleri ve Girişimciliğin Önemi	11
2.3.1. Girişimcinin Özellikleri	11
2.3.2. Girişimciliğin Önemi	12
2.4. Girişimcilerin Karşılaştığı Sorunlar.....	13
2.4.1. Girişimcilerin Eğitim Sorunları	13
2.4.2. Girişimcilerin Kültürel ve Sosyal Sorunları	14
2.4.3. Girişimcilerin Ekonomik Sorunları	15
2.5. Kariyer ve Kariyer Bilinci Geliştirme Kavramı	16
2.5.1. Kariyer	16

2.5.2. Kariyer Bilinci Geliştirme	16
2.6. Kariyer Bilinci Geliştirme Dönemleri.....	16
2.6.1. Keşfetme ve Arama	16
2.6.2. İş Kurma	17
2.6.2.1. İş Arama ve Bulma	17
2.6.2.2. İşe Başlama ve Oryantasyon	17
2.6.2.3. Yerleşme ve İlerleme	17
2.6.3. Kariyer Ortası	17
2.6.4. Kariyer Sonu	18
2.7. Kariyer Bilinci Geliştirme Kuramları.....	18
2.7.1. Özellik Faktör Kuramı	18
2.7.2. Holland'ın Kişilik Kuramı	19
2.7.3. Roe'nun Gereksinim Kuramı	21
2.7.4. Ginzberg'in Meslek Seçimi Kuramı	21
2.7.5. Super'in Gelişim Kuramı	22
2.7.6. Ekonomik ve Sosyal Öğrenme Kuramları	23
2.7.7. Karar Kuramları	23
2.8. Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Becerilerinin Öğretilmesi ve Faydaları.....	23
2.9. Dünyada Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Çabaları	24
2.9.1. Amerika Birleşik Devletlerinde Girişimcilik Eğitimi	25
2.9.2. Avrupa Ülkelerinde Girişimcilik Eğitimi.....	25
2.10. Türkiye'de Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Çabaları	28
2.11. Türkiye'de Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Eğitimi Veren Kurum ve Kuruluşlar	31
2.12. Dünyada ve Türkiye'de Girişimcilik Eğitiminin Karşılaştırılması	32
2.13. İlgili Araştırmalar	35

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Yöntemi	41
3.1.1. Araştırmanın Deseni	41
3.1.2. Evren ve Örneklem	41
3.1.3. Veri Toplama Aracı	42
3.1.4. Veri Analizi	43

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

4.1. Bulgular ve Yorum	44
4.1.1. Görüşme Formunda Yer Alan Açık Uçlu Soruların Kodlanması ve Yorumlanması	47
4.1.2. Görüşme Formunda Yer Alan Kapalı Uçlu Soruların Yorumlanması	69
4.1.3. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Becerileri İle İlgili Önerileri	75

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA

5.1. İlgili Araştırmalar Kapsamında Yapılan Tartışmalar	76
---	----

ALTINCI BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

SONUÇ VE ÖNERİLER	79
KAYNAKLAR/KAYNAKÇA	89
EKLER	96
Ek: 1 Görüşme Formu	96
Ek: 2 Görüşme Formu İzin Yazısı	102
Ek: 3 Uygulama Yapılan Okullar listesi	104
ÖZGEÇMİŞ	105

ÖZET

İLKÖĞRETİM SOSYAL BİLGİLER DERSİ MÜFREDATINDA YER ALAN GİRİŞİMCİLİK VE KARIYER BİLİNCİ GELİŞTİRME BECERİLERİNİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ DOĞRULTUSUNDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Murat ARSLAN

Yüksek Lisans Tezi, İlköğretim Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Faruk KAYA

Haziran 2016, 105 Sayfa

Bu çalışmanın amacı, İlköğretim Sosyal Bilgiler dersi müfredatında yer alan girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerileri kapsamında ilgili ünitenin, kazanımların, araç gereçlerin, ders anlatım yönteminin ve ders saatinin yeterliliğini ve yöntemsel sorunlarını öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirmesidir. Bu kapsamda nitel araştırma türlerinden olan olgu bilim deseni kullanılmıştır. Araştırma verileri görüşme formları kullanılarak toplanmıştır. Toplanan veriler yorumlanarak çeşitli sonuçlara ulaşılmıştır.

Gelişen teknoloji ve modern yaklaşımlarla birlikte yeni nesiller mesleği tanımada ve meslek seçiminde ciddi sıkıntılar yaşamaktadırlar. Özellikle ilköğretim, lise ve üniversite gençliği kendi özelliklerini ve bireysel ilgi, yeteneklerini tanımadan rol modellerin etkisi ile mesleki yönelimlere girmektedirler. Durum böyle olunca ileride meslekten sıkılma, işe gitmeme, mutsuzluk ve kariyer geliştirme sıkıntıları baş göstermektedir. Bu ve buna benzer sorunları en aza indirebilmek için 21 yüzyıl becerileri kapsamında girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerileri üzerinde durularak bu sorunlara çözüm üretilebilir.

Girişimcilik ve kariyer bilincinin geliştirilmesinde eğitim kurumları da çeşitli roller üstlenmektedir. Eğitim kurumları, girişimcilik ve kariyer bilinci kültürünün oluşturulması ve girişimciliğin öğretilmesi, girişimciliğin ülke çapında sağlıklı yayılması açısından önem taşımaktadır. Bu bilinçle yola çıkarak girişimcilik sorununun eğitimle çözülebileceğini kavramalı ve ilköğretimden başlayarak girişimcilik kültürünü yeni nesillere aktarmalıyız.

Anahtar Kelimeler: Girişimci, Girişimcilik, Kariyer Bilinci, Beceri, Sosyal Bilgiler, İlköğretim.

ABSTRACT

A CRITICISM OF SKILLS OF ENTREPRENEURSHIP INVOLVED IN THE CURRICULUM OF SOCIAL STUDIES AT PRIMARY EDUCATION SCHOOLS IN ACCORDANCE WITH OPINIONS OF TEACHERS.

Murat ARSLAN

Postgraduate Thesis, Department of Primary Education

Advisor: Doç. Dr. Faruk KAYA

June 2016, 105 pages

This dissertation aims to evaluate the units, skills, materials, efficiency of teaching methods and teaching periods involved in the development of career conscious and entrepreneurship in the curriculum of Primary Education Schools, in accordance with opinions of teacher. In this context, the phenomenology of pattern which is one of the qualitative research is used. Survey data are collected due to the interview forms. Data collected is interpreted and worked out.,

Together with developing technology and modern approaches, new generation have difficulty in recognition and choice of profession. Students of primary education schools, high schools and universities are exposed to the effects of role models, not knowing their own characteristics, individual concerns and skills. In these circumstances, they get into troubles such as being off, being unhappy and being bored with their professions. In order to minimize these and these like problems, major solutions can be produced, emphasizing on the development of career conscious and entrepreneurship within the context of 21st century skills.

Educational institutions play a major role in entrepreneurship and the development of career conscious, aswell. These institutions have importance in making the culture of career conscious, teaching of entrepreneurship and widespreading throughout the country. We have to discern that the case of entrepreneurship can be constructed thanks to the education and we have to pass down the culture of entrepreneurship.

Keywords: Entrepreneur, Entrepreneurship, Career Conscious, Skill, Social Studies, Primary Education.

ÖN SÖZ

Değişen yeni Dünya düzeninde modern yaklaşımlarla birlikte birey kavramı yeni bir boyut kazanmıştır. Karşılaştığı sorunları kendisi çözebilen, eleştirel bakış açısına sahip olan, kendini geliştiren, donanımlı, yaratıcı ve yenilikçi birey profili ön plana çıkmıştır. Yeni eğitim yaklaşımları bireyi merkeze alan, sorgulayan, araştıran, bireysellikten yola çıkıp toplumsal özellikler kazandıran, sosyalleştiren, üretici, yenilikçi anlayışlarla yola çıkan ortak becerilerle düzenlenmiştir. Bu düzenlemenin amacı ülkelerin ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel gelişmişlik düzeylerini daha iyi seviyelere taşımak istemeleridir. Her sorunun çözümünde kilit rol oynayan eğitim sistemi, ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel gelişmişlik düzeylerinin artması içinde bir çözüm yolu olarak görülmektedir. İlköğretim eğitim sistemimizin temel dinamiğinin oluşması nedeni ile öğrencilerin hem bireysel hem de toplumsal hayatta başarılı olmalarını sağlayacak niteliklerin kazandırılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Sosyal Bilgiler programında yer alan ortak becerilerden biri olan girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerileri bu durumun oluşmasında oldukça etkilidir.

Girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerini ele aldığımız bu çalışmada Girişimcilik ve Kariyer Bilinci kavramları üzerinde durarak, Dünyada ve Türkiye’de girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme eğilimlerinin ne düzeyde olduğunu inceleyip asıl araştırma konumuz olan Sosyal Bilgiler müfredatı ile bağlantı kurmaktır.

Gelişen teknoloji ve modern yaklaşımlarla birlikte yeni nesiller mesleği tanımada ve meslek seçiminde ciddi sıkıntılar yaşamaktadırlar. Özellikle ilköğretim, lise ve üniversite gençliği kendi özelliklerini ve bireysel ilgi, yeteneklerini tanımadan rol modellerin etkisi ile mesleki yönelimlere girmektedirler. Durum böyle olunca ileride meslekten sıkılma, işe gitmeme, mutsuzluk ve kariyer geliştirme sıkıntıları baş göstermektedir.

Girişimcilik ve kariyer bilincinin geliştirilmesinde eğitim kurumları da çeşitli roller üstlenmektedir. Eğitim kurumları, girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme kültürünün oluşturulması ve girişimciliğin öğretilmesi, girişimciliğin ülke çapında sağlıklı yayılması açısından önem taşımaktadır. Bu bilinçle yola çıkarak girişimcilik sorununun eğitimle çözülebileceğini, ilköğretimden başlayarak girişimcilik kültürünü yeni nesillere aktarmalıyız.

Çalışmamda bilgi ve deneyimleri ile bana yardımcı olan danışman hocam sayın Doç. Dr. Faruk KAYA'ya, şahsıma kıymetli vakitlerini ayırarak çalışmama önerilerde bulunan bölüm hocalarıma ve bana destek olan kıymetli eşim Gülsüm ARSLAN'a teşekkür ederim.

Murat ARSLAN

Haziran-2016-Ağrı

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1: Girişimcilik Teorisinin ve Girişimcilik Kavramının Gelişimi	10
Tablo 2: Başarılı Bir Girişimcide Olması Gereken Kişilik Özellikleri	12
Tablo 3: Başarılı Girişimcilerin Yetiştirilme Tarzları	15
Tablo 4: Türkiye’de Girişimci Sayısını Artırmanın Yolları	28
Tablo 5: Türkiye’de Girişimciliğin Gelişimini Engelleyen Unsurlar	29
Tablo 6: Girişimcilik Dersinin Zorunlu/Seçmeli Dağılımı	32
Tablo 7: Girişimcilik Eğitiminde Türkiye ve İlk 100 Dünya Üniversitesi Karşılaştırması	33
Tablo 8: Dünyadaki Girişimcilik Ruhu İle Türkiye Kıyaslaması	34
Tablo 9: Öğretmenlerin Kişisel Bilgileri	41
Tablo 10: İlköğretim Sosyal Bilgiler 4, 5, 6 ve 7. sınıf Müfredatında Yer alan Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Becerilerinin Yer aldığı Üniteler, Öğrenme Alanları ve Kazanımlar tablosu	44
Tablo 11: Görüşme Formunda Yer Alan Açık Uçlu Soruların Kodlanması	47
Tablo 12: Görüşme Formunda Yer Alan Kapalı Uçlu Sorular ve Analizleri.....	69

KISALTMALAR DİZİNİ

AB	: Avrupa Birliği
ARGE	: Araştırma Geliştirme
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
BK.	: Bakanız
BİT	: Bilgi ve İşletim Teknolojileri
C.	: Cilt
CIP	: Avrupa Birliği Rekabet Edebilirlik ve Yenilik Çerçeve Programı
EBRD	: Avrupa ve İmar Kalkınma Bankası
GEM	: Küresel Girişimcilik Monitörü
İSKUR	: Türkiye İş Kurumu
İGEME	: İhracatı Geliştirme Etüt Merkezi
KAGİDER	: Türkiye Kadın Girişimciler Derneği
KGF	: Kredi Garanti Fonu
KOBİ	: Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
KOSGEB	: Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
KAMER	: Kadın Merkezi Vakfı
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MEKSA	: Mesleki Eğitim ve Küçük Sanayi Destekleme Vakfı
S.	: Sayfa
TGMP	: Türkiye Grameen Mikrokredi Projesi
TİSK	: Türkiye İstatistik Kurumu
TİSVA	: Türkiye İsrarı Önleme Vakfı
TUBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TOSYOV	: Türkiye Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler, Serbest Meslek Mensupları ve Yöneticiler Vakfı
TOBB	: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TTGV	: Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı
TURSEFF	: Türkiye Sürdürülebilir Enerji Finansman Kredisi
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurumu

EKLER DİZİNİ

Ek 1. Görüşme Formu	96
Ek 2. Görüşme Formu İzin Belgesi.....	102
Ek 3. Uygulama Yapılan Okullar Listesi.....	104

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

İnsanoğlunun var olduğu ilk günden beri insanlar yaşamlarını sürdürebilmek için çeşitli uğraşlar vermişlerdir. İnsanlar zaman içinde avcılık, toplayıcılık, tarımsal faaliyetler daha sonralarda ise tarımsal faaliyetlerle birlikte sanayi ve ticari faaliyetler ile uğraşmışlardır. Tarım toplumundan sanayi toplumuna bununla birlikte teknolojik gelişmelerle bilgi toplumuna doğru yol aldığımız yenedünya düzeninde yirmi birinci yüzyıl becerilerinden olan girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerileri her geçen gün önem kazanmaktadır. Geleceğimizin teminatı olan çocuklarımız ve gençlerimizin eğitiminde girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerileri'ni etkin bir şekilde kullanarak onların meslek hayatlarında daha başarılı olmaları sağlanabilirse ülke ekonomisinin gelişmesinde etkin bir rol oynamaları kaçınılmaz olacaktır.

Sosyal Bilgiler programlarının beceri boyutuyla ilgili yaşanan sorunlar iki binli yılların başından itibaren başlayan program geliştirme çalışmalarıyla giderilmeye çalışılmış ve 2005-2006 yılında yürürlüğe giren 4- 7 sınıflarda okutulan sosyal bilgiler programında bir dizi beceriden bahsedilmiştir (MEB; 2005).

Yukarıda da bahsedildiği üzere, öğretim programlarında son yıllarda yaşanan değişime bağlı olarak bazı becerilerin sosyal bilgiler programlarına yansıdığı görülmektedir. Sosyal bilgiler programı ilköğretim 4 - 8. sınıf düzeyinde diğer derslerle birlikte ilk 9 beceriyi kazandırmanın yanında, kendine özgü 5 beceriyi kazandırmayı da amaçlamaktadır. Bu beceriler aşağıdaki gibidir (MEB, 2005):

1. Eleştirel Düşünme Becerisi
2. Yaratıcı Düşünme Becerisi
3. İletişim Becerisi
4. Araştırma Becerisi
5. Problem Çözme Becerisi
6. Karar Verme Becerisi
7. Bilgi Teknolojilerini Kullanma Becerisi
8. Girişimcilik Becerisi

9. Türkçeyi Doğru, Güzel ve Etkili Kullanma Becerisi
10. Gözlem Becerisi
11. Mekânı Algılama Becerisi
12. Zaman ve Kronolojiyi Algılama Becerisi
13. Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi
14. Sosyal Katılım Becerisi

Yukarıda yer alan Sosyal Bilgiler programındaki beceriler, öğrencileri bugünün şartlarında yetiştirmeyi hedeflemektedir. Buna bağlı olarak bu becerilerin, öğrenme süreci içerisinde kazandırılması, geliştirilmesi ve yaşama aktarılması tasarlanan kabiliyetler olarak görülmekte ve aynı zamanda öğrencilerin programda yer alan konuları ve etkinlikleri daha kalıcı ve anlamlı olarak öğrenmesine yardım eden unsurlar olarak görülmektedir (Safran, 2008).

Çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerileri ile ilgili problem durumu ele alınarak araştırmanın amacı ve önemi üzerinde durulmuştur.

Çalışmanın ikinci bölümünde girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerileri üzerine kavramsal çerçeve oluşturularak girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerileri ile ilgili yapılmış çalışmalara yer verilmiştir. Ayrıca bu bölümde girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerileri ile ilgili temel kavramlara yer verilmiştir. Literatür taraması yapılarak Girişimci kavramı üzerine yapılmış birden çok tanımlamaya rastlanılmıştır. Bu tanımlamaların ortak yanlarına bakıldığı zaman Girişimcinin, üretim elemanlarını (doğa, emek, sermaye) sistematik bir şekilde bir araya getirerek mal ve hizmet üretimini sağlayan kişi olduğu görülmektedir. Ayrıca değişime açık, yaratıcı olmak, esneklik olmak, risk durumlarını önceden görebilmek gibi girişimcilik özellikleri iş yaşamında başarının faktörleridir (Tekin, 2004).

Girişimcilik basit anlamıyla “Kişinin Kendi İşini Kurması Durumu” olarak ifade edilebilir ancak girişimcilik hakkında birden fazla doğru tanımın olduğunu söylemek mümkündür. Bu nedenle “Girişimcilik” kavramı farklı dönemlerde farklı açılardan araştırma konusu olmuştur (Çetinkaya, 2011). Örnek bir girişimcide bulunması gereken özelliklerin başında; yetenekli olması, cesaretli olması ve bilgi donanımına sahip olması gelmektedir. Girişimcilik, üretim faaliyetlerinde ve

toplumun yapısında belli bir değişimi başlatır. Bu değişim büyümeyi, gelişmeyi ve üretimi artırır. Bu değişimin ve gelişimin gerçekleşebilmesi için yenilikçilik ve yaratıcılık gibi faktörler ön plana çıkmaktadır. Bütün bunların yanında girişimcilerin karşılaştıkları çeşitli sorunlarda vardır. Eğitimsel sorunlar, kültürel, sosyal sorunlar ve ekonomik sorunlar olarak sınıflandırabiliriz.

Türkçe’de tam olarak karşılığı bulunmayan kariyer kelimesi, genellikle yönetim basamağında ilerlemeye elverişli işleri tanımlamada kullanılmaktadır (Sümer, 1999). Kariyer, mesleğimizi icra ederken belirlemiş olduğumuz hedefler doğrultusunda iş tecrübesi kazanırken, ihtiyacımız olan eğitimleri alıp mesleki ve bireysel yönden kendimizi gerçekleştirme sürecimizdir. Girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerisinin kazanılması için okul öncesi eğitimle başlayıp ilköğretim, ortaöğretim ve yüksek öğretim programları girişimcilik ruhuna göre düzenlenerek öğrencilerin hizmetine sunulmalıdır. Rasmussen ve Sorheim’a göre (2006) girişimcilik eğitiminin temel amacı, girişimci kişilik yapısını meydana getirmektir. Girişimcilik kültürünü bir kişinin tek başına benimsemesi kolay değildir. Bunun nedeni girişimcilikte yoğun bir içeriğin olması ve bireye zor görevlerin, sorumlulukların yüklenmesidir.

Girişimcilik ve kariyer geliştirme becerilerinin tarihine bakıldığında Japonya’daki Kobe Üniversitesinde 1938’ yılında Shigeru Fijii tarafından girişimcilik eğitiminin verildiği görülmektedir (Sexton ve Bowman, 1984). Dünyada ise 1971’ yılında girişimcilik üzerine mastır yapılmış, 1980’ lerin başında ise üniversitelerde girişimcilik eğitiminin verildiği görülmektedir (Solomon, G.T., Weaver, K.M. and Fernald, L.W. Jr,1994).

Girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerinin gelişimi eğitim sayesinde olmuştur. Girişimciliğin önem kazanması ile birlikte ABD başta olmak üzere Avrupa Ülkeleri ve Türkiye’ de girişimcilik eğitime önem vermeye başlamıştır. Girişimcilik alanında ilk eğitim 1947’ yılında Amerika’ da “Harvard Business School” okulunda verilmeye başlanmıştır. Amerika’ da 1970’ lerde girişimcilik dersleri üniversitelerde okutulmuş, 2000’ li yıllara gelindiğinde bilimsel dergiler yayınlanmaya başlanmıştır (Finkle, T. A., Kuratko, D. F and Goldsby, M. G, 2006).

ABD’ den sonra girişimcilik eğitimi AB ülkelerinde eğitim programlarında yer almaya başlamışlardır. Girişimci ruhun ön planda olduğu bir Avrupa meydana getirme ve girişimciliğin geliştirilmesi Avrupa Birliği’nin hedefleri içerisinde yer almaktadır (Balaban ve Özdemir, 2008). Avrupa Birliğine üye ve aday ülkelere bakıldığı zaman Yunanistan, İrlanda, İngiltere, Almanya, Finlandiya, Hollanda, Lüksemburg, Avusturya gibi ülkelerde girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerileri doğrultusunda bir takım programlar uygulanmaktadır.

Türkiye’de girişimciliğin gelişimine bakıldığı zaman cumhuriyetin ilanı ile birlikte ekonomik yatırımlar devlet tarafından yapılırken özel yatırımlarda desteklenerek girişimci meydana getirmek için bir dizi çalışmalar yapılmıştır (Orta Karadeniz Ajansı, 2011). Türkiye’de girişimcilik eğitimi ilköğretim müfredatında Sosyal Bilgiler, Fen Teknoloji ve Türkçe müfredatı içerisinde yoğunluk kazanmaktadır. Türkiye’de Girişimcilik ve kariyer geliştirme kazanımlarının en yoğun olduğu müfredat ön lisans ve lisans programlarında yer almaktadır.

Farklı ülkelerde (38 ülke)’ de yapılan GEM (Global Entrepreneurship Monitor / Global Girişimcilik Platformu) araştırmasına göre; girişimcilik eğitimi konusunda Şili, Kolombiya ve Finlandiya gibi ülkelerde okulda girişimcilik eğitimi verilmesi %40’lı oranların üzerinde iken, Türkiye’de bu oran % 6 seviyesinde bulunmaktadır (Global Girişimcilik Monitorü, 2008). Türkiye’de girişimcilik eğitiminin geleceği ve gelişimi için çeşitli kurumlar bir takım çalışmalar yürütmektedirler bu çalışmalardan biri de YÖK ile Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) işbirliğiyle üniversitelerin bütün bölümlerinde girişimcilik dersinin verilmesi için 22.02.2011 tarihinde protokol imzalanmıştır (Dünya Gazetesi, 2011). Ayrıca, “Girişimcilik” dersinin üniversitelerin bütün bölümlerinde, örgün eğitim programlarında zorunlu ve seçmeli dersler şeklinde müfredata alınacağı kararlaştırılmıştır.

Yapılan literatür taraması sonucunda girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme ile ilgili çalışmalar genel olarak kadın girişimciler, iş adamları, üniversite öğrencileri, insan sermayesi, finansal koşullar, girişimci profilleri, yaşam ve çalışma şartları, öğretim üyeleri ve girişimci şehir örnekleri üzerinde yoğunluk kazanmıştır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde araştırmanın yöntemi, araştırmanın evreni ve araştırmanın örneklemini üzerinde durulmuştur. Çalışmanın konusunu İlköğretim Sosyal Bilgiler dersi müfredatında yer alan girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerinin öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda nitel araştırma türlerinden olan olgu bilim deseni kullanılmıştır. Araştırma verileri görüşme formları kullanılarak toplanmıştır. Toplanan veriler yorumlanarak çeşitli sonuçlara ulaşılmıştır.

Araştırmanın dördüncü bölümünde araştırmamız kapsamında elde edilen bulgular yorumlanmıştır. Bu bulgular ve yorumlardan yola çıkarak bazı sonuçlara ulaşılmıştır.

Tez'in beşinci bölümünde ise araştırma ile ilgili çalışmalar kapsamında tartışma ve değerlendirmelere yer verilmiştir.

Çalışmanın altıncı bölümünde ise sonuç ve öneriler kısmına yer verilmiştir.

Bu çalışmanın amacı eğitim-öğretimin asıl uygulayıcıları olan değerli öğretmenlerle birlikte girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerileri üzerine incelemede bulunarak onların görüş, tespit ve önerileri doğrultusunda; öğrencilerin girişimcilik ruhunu, üreticilik azmini, hatta ileride kariyer bilinci geliştirme eğilimlerini değerlendirip, ünitenin, kazanımların, araç gereçlerin, ders anlatım yönteminin, ders saatinin yeterliliğini ve yöntemsel sorunlarını araştırmaktır.

1.2. Araştırmadaki Problem Durumu

Araştırmada ele alınan problem, ilköğretim Sosyal Bilgiler dersi müfredatında yer alan Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Becerilerinin Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi adlı konu başlıdır.

Araştırmada ele alınan problemle ilgili girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerisi doğrultusunda temel kavramlar üzerinde durarak, Türkiye’de ve dünyada girişimcilik eğitimi üzerinde araştırmalar incelenmiş, ilköğretim Sosyal Bilgiler müfredatında yer alan girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerinin öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi sağlanmıştır. İlköğretim Sosyal Bilgiler dersi müfredatında yer alan girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerileri incelendiği zaman problem durumunun anlaşılması için girişimcilik ve kariyer bilinci becerileri kapsamında öğrenme alanları, kazanımlar, yöntem ve teknikler, kullanılan araç-gereçler, girişimcilik ve kariyer bilinci ile alakalı görsel unsurlar ve Sosyal Bilgiler ders saati üzerinde durulmuştur.

1.3. Araştırmanın Amacı

Gelişen teknoloji ve modern yaklaşımlarla birlikte yeni nesiller mesleği tanımada ve meslek seçiminde ciddi sıkıntılar yaşamaktadırlar. Özellikle ilköğretim, lise ve üniversite gençliği kendi özelliklerini ve bireysel ilgi ve yeteneklerini tanımadan rol modellerin etkisi ile mesleki yönelimlere girmektedirler. Durum böyle olunca ileride meslekten sıkılma, işe gitmeme, mutsuzluk ve kariyer geliştirme sıkıntıları baş göstermektedir.

Tezin amacı İlköğretim Sosyal Bilgiler dersi müfredatında yer alan girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerinin öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesidir. Eğitim-öğretimin asıl uygulayıcıları olan değerli öğretmenlerle birlikte girişimcilik ve kariyer geliştirme becerileri üzerine incelemede bulunarak onların görüş, tespit ve önerileri doğrultusunda; öğrencilerin girişimcilik ruhunu, üretici ruhunu, hatta ileride kariyer bilinci geliştirme eğilimlerini değerlendirip ünitenin, kazanımların, araç gereçlerin, ders anlatım yönteminin ve ders saatinin bu müfredatta yeterliliğini ve yönetsel sorunlarını araştırmaktır. Bu kapsamda üniteler, kazanımlar ve öğrenme alanlarının öğrencilerde girişimcilik

ruhunu harekete geçirecek ve öğrencilere ileride meslek seçimi, kariyer geliştirme ve proje geliştirme bilincini kazandırmada ne derece katkı sunduğunu incelemektir.

İlköğretim Sosyal Bilgiler dersi müfredatında yer alan Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Becerilerinin Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi adlı tez (kapsam olarak) içerik olarak girişimcilik, kariyer bilinci geliştirme ile ilgili temel kavramlardan yola çıkılarak ilk bölümlerde Dünyada ve Türkiye’de girişimcilik, ilerleyen bölümlerde ise Sosyal Bilgiler dersi müfredatında yer alan girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerisi ile bağlantı kurulacak, karşılaştırma yapılacak ve buna bağlı olarak elde edilen sonuç ve öneriler sıralanacaktır. Çalışmamın sonucunda da ne gibi eksikliklerin olduğunu ortaya çıkarmak ve çözüm önerileri geliştirerek bir nebze de olsa eğitim dünyasına katkı sunabilmektir.

1.4. Araştırmanın Önemi

Girişimciliğin geliştirilmesinde eğitim kurumları da çeşitli roller üstlenmektedir. Eğitim kurumları, girişimcilik kültürünün oluşturulması ve girişimciliğin öğretilmesi, girişimciliğin ülke çapında sağlıklı yayılması açısından önem taşımaktadır. Bu bilinçle yola çıkarak girişimcilik sorununun eğitimle çözülebileceğini ilköğretimden başlayarak yeni nesillere aktarmalıyız.

İlköğretim Sosyal Bilgiler dersi müfredatında yer alan Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Becerilerinin Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi adlı çalışmada girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme kavramını tümevarım yöntemi ile ele alıp Dünyada ve Türkiye’de girişimcilik, literatür araştırmasında girişimcilik ile ilgili çalışmaları incelemek son basamakta ise Sosyal Bilgiler dersi (4, 5, 6 ve 7. sınıf) müfredatında yer alan girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerileri üzerinde yoğunlaşıp (kazanım, beceri, araç gereç, yöntem) detaylı bir araştırma yapmak ve sonuçlar ortaya çıkarmaktır. Değişen ve gelişen dünya düzeninde bilgiyi araştıran ve özümseyen, eldeki kaynaklarla en mükemmeli meydana getiren ülkesine, ailesine ve kendisine iyi bir gelecek sunabilen bireyler yetiştirmek hedeflenmektedir.

1.5. Araştırmadaki Varsayımlar

Yapılan araştırmada, varsayımlar aşağıdaki gibi gerçekleşmiştir.

1. Araştırma için belirlenen okullar Ağı il merkezinde bulunan ilköğretim okulları olduğu varsayılmaktadır.
2. Araştırmacı tarafından hazırlanan görüşme formuna öğretmenlerin iten ve yansız cevap verdiği varsayılmaktadır.
3. Araştırmacı tarafından hazırlanan görüşme formuna, öğretmenlerin değerlendirmelerini iten verdikleri varsayılmaktadır.
4. Araştırmacı tarafından hazırlanan görüşme formunun kapsam geçerliliği konusunda başvurulan uzman görüşlerinin yeterli olduğu varsayılmaktadır.

1.6. Araştırmadaki Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. 2015-2016 öğretim yılında Ağı ilindeki ortaokullarında okutulan ilköğretim (4, 5, 6 ve 7. sınıf) Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer alan girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerileri ile sınırlıdır.
2. Bu araştırma Ağı il merkezinde bulunan resmi ilk ve ortaokullar ile sınırlıdır.
3. Araştırma, örnekleme alınan ilköğretim (4, 5, 6 ve 7. sınıf) Sosyal Bilgiler öğretmenleri ile sınırdır.
4. Araştırma bulguları, örnekleme alınmış 25 Sosyal Bilgiler öğretmeninden elde edilen verilerle sınırlıdır.
5. Araştırma bulguları, yöntem bölümünde belirtilen istatistiksel analizlerle sınırlıdır.

1.7. Araştırmadaki Tanımlar

Ders Kitabı: Örgün ve yaygın eğitim kurumlarında kullanılmak üzere, içeriği öğretim programları doğrultusunda hazırlanmış, gerektiğinde fasikül hâlinde de üretilen basılı eserdir (Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği, 2006).

Öğretmen Kılavuz Kitabı: “Öğretmen Kılavuz Kitabı; ilgili öğretim programlarında yer alan hedef ve açıklamalar doğrultusunda dersin öğrenilmesini kolaylaştıracak ve öğrencilerin yeteneklerinin gelişmesine yardımcı olacak çeşitli örnek, alıştırmalar, okuma kaynakları ve diğer etkinlikleri kapsayan, öğretmenlerin yararlanması için hazırlanan eserdir (Millî Eğitim Bakanlığı, 2004).”

Öğretim: “İçsel bir süreç ve ürün olan öğrenmeyi destekleyen ve sağlayan dışsal olayların planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi sürecidir (Sungur, 2005, 397).”

Öğretim Programı: “Okulda ya da okul dışında bireye kazandırılması planlanan bir dersin öğretimi ile ilgili tüm etkinlikleri kapsayan yaşantılar düzeneğidir (Demirel, 2003, 6).”

Girişimci: Girişimcilik teorisine önemli katkılarda bulunan Hisrich ve Peters (2002) girişimciyi; “emek, ham madde ve diğer varlıkları daha büyük değer/imkân yaratacak şekilde bir araya getiren kişi” olarak nitelendirmektedir. (Hisrich ve Peters, 2002)

Girişimcilik: Yenilikçi, esneklik, dinamiklik, risk’e giren, yaratıcılık ve gelişim merkezli olma gibi kavramlarla açıklamaktadır (Kutanis ve Hancı, 2004).

Kariyer:Türkçe’de tam olarak karşılığı olmayan kariyer kelimesi, genellikle yönetim basamağında ilerlemeye elverişli işleri tanımlamada kullanılmaktadır (Sümer, 1999).

İKİNCİ BÖLÜM

2.1. Kavramsal Çerçeve

İlköğretim Sosyal Bilgiler dersi müfredatında yer alan Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Becerilerinin Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi adlı tez içerik olarak girişimcilik, kariyer bilinci geliştirme becerileri ile ilgili temel kavramlardan yola çıkarak, Dünyada ve Türkiye’de girişimcilik eğitiminin ne düzeyde olduğunu, buna bağlantılı olarak Sosyal Bilgiler dersi müfredatında yer alan girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerileri kapsamında öğrenme alanları, kazanımlar, yöntem ve teknikler, kullanılan araç-gereçler, girişimcilik ve kariyer bilinci ile alakalı görsel unsurlar ve Sosyal Bilgiler ders saati üzerinde değerlendirmeler yapılmıştır.

2.2. Girişimci ve Girişimcilik Kavramları

2.2.1. Girişimci

Literatüre bakıldığı zaman “girişimci” kelimesi ile ilgili çok sayıda tanımlamaya ulaşılmıştır. Girişimci kelimesi Latince’de *intare* kökünden gelen girişimci kelimesi, İngilizce’de *enter* (giriş) ve *pre* (ilk) kelime köklerinden gelmekte ve *entrepreneur* yani ilk girişen, başlayan anlamlarına gelmektedir (Korkmaz, 2000).

Girişimcinin, üretim elemanlarını (doğa, emek, sermaye) sistematik olarak bir araya getiren mal ve hizmet üretimini sağlayan kişi olduğu görülmektedir (Tekin, 2004). Bu tanımlamalara bakıldığı zaman, girişimcinin ekonomik hayatı geliştirmede önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir. Yeni iş alanları meydana getirmesi, ürün, hizmet ve süreçlerde yenilikler getirmesi, mevcut işletmeler tarafından karşılanmayan tüketici taleplerini yerine getirmesi girişimciye önem kazandırmaktadır. Yenilikçi ve yaratıcı olmak, esneklik, risk alabilmek, önceden görebilmek gibi girişimcilik nitelikleri iş hayatında başarının faktörleridirler.

2.2.2. Girişimcilik

Girişimcilik kavramının kökenine baktığımızda; ilk olarak ortaçağda kullanılmıştır. Girişimcilik kelimesi ‘*entreprendere*’ kökünden gelmekte yani ‘iş yapan’ anlamına gelmektedir (Korkmaz, 2000). Bu kavram zaman içinde değişerek risk’e girme, yeniliklere açık olma, fırsat oluşturma ve bütün bunların uygulanmaya

konulma süreci olarak tanımlanmaya başlandı (Shimazaki, 1992). Tanımdan da anlaşılacağı üzere girişimcilik bireyin kendi işini kurması değil, mevcut işini yenilemesi veya yeni bir sektöre girmesi olabilir. Girişimcilik kelimesi farklı zamanlarda araştırma konusu olmuştur. Girişimcilik kelimesinin farklı zamanlardaki kullanımı Tablo 1’ de gösterilmektedir.

Tablo 1: Girişimcilik Teorisi ve Girişimcilik Kelimesinin Gelişimi

Ortaçağ Dönemi
Ortaçağda girişimcilik üretim projelerini yöneten yönetici olarak görülmekte. Girişimci herhangi bir risk durumuna girmemektedir. Girişimci kaynakları ve projeyi idare eden kişidir.
17. yüzyıl: Girişimci, risk durumları ile bu dönemde bağlantı kurmuştur. Risk durumlarını üstlenen kişi olmuştur.
1725 Richard Cantillon: Girişimci, sermayeyi oluşturan kişiden farklı olarak risk üstlenen kişidir. Girişimci belirli bir fiyattan satın alan, ancak belirsiz bir fiyattan ürününü satan, bu nedenle de riskle faaliyetlerini sürdüren kişidir.
1797: Beaudeau Girişimci risk durumlarına giren, düzenleyen ve örgütleyen kişidir.
1803: Jean Baptiste Say Sermaye kârından, girişimcinin kârını ayırt etmiştir.
1876: Francis Walker Fonları tedarik edip faiz alanlarla, yönetsel becerilerinden dolayı kâr elde edenleri ayırt etmiştir.
1921: Frank H. Knight Amerikalı ekonomist Frank H. Knight, risk ile belirsizliği (uncertainty) birbirinden ayırmıştır.
1934: Joseph Schumpeter Girişimci, yenilik yapan teknolojiyi geliştiren kişidir.
1961: David McClelland Girişimci, faal, orta düzeyde risk alan kişidir.
1964: Peter Drucker Girişimci fırsatları maksimize eden kişidir.
1975: Albert Shapero Girişimci, bir işe giren, sorumluluk alan, sosyal ve ekonomik sistemleri idare eden kişidir.
1980: Karl Vesper Girişimciler, ekonomistler, psikologlar, iş adamları ve politikacılar tarafından farklı değerlendirilmektedir.
1983: Giffort Pinchot İç girişimcilik (intrapreneurship): işletme kapsamında faaliyetlerin yürütüldüğü girişimcilik türüdür.
1985: Robert Hisrich Girişimcilik, finansal, sosyal, psikolojik risklerle beraber parasal ve kişisel tatmin elde etme; Bu amaçla, gerekli zaman ve emeği harcayarak farklı bir değere sahip bir şey oluşturma sürecidir.

Kaynak: Hisrich, R. D. And Peters M. P. (1985), Entrepreneurship: Starting, Developing And Managing A New Enterprise, Third Edition, Richard D. Irvin Inc.,s.11.

Tablo 1’de Girişimcilik Teorisi ve Girişimcilik Kelimesinin Gelişim dönemleri incelendiği zaman, Ortaçağda girişimcilik üretim projelerini yöneten yönetici olarak görülmekte, 17 yüzyıla gelindiğinde girişimcilik, risk durumlarını üstlenen kişi olarak karşımıza çıkmaktadır. Günümüzde ise Girişimcilik, finansal, sosyal, psikolojik risklerle beraber parasal ve kişisel tatmin elde etme; Bu amaçla, gerekli zaman ve emeği harcayarak farklı bir değere sahip bir şey oluşturma süreci olarak görülmektedir.

2.3. Girişimcinin Özellikleri ve Girişimciliğin Önemi

2.3.1. Girişimcinin Özellikleri

Girişimci, mal ve hizmetlerin meydana gelmesi için, üretim faktörlerini organize eden kişidir. Girişimci, bazı risk durumlarına girerek toplumun ihtiyaçlarını gidermek maksadıyla, üretim öğelerinin alımını yapar, bunların bir araya getirilmesine olanak sağlar. Örnek bir girişimcide bulunması gereken özelliklerin başında; yetenekli olması, cesaretli olması ve bilgi donanımına sahip olması gelmektedir. Daha geniş kapsamda girişimcide olması gereken özellikler şöyle sıralanabilir; (Tekin, 2004).

1. Güven duyan ve güven duyulan biri olmalı,
2. Risk durumlarını kontrol edebilmeli,
3. Yenilikçi ve yaratıcı olmalı,
4. Gerçekçi olmalı,
5. Olumlu düşüncelere ve fikirlere sahip olmalı,
6. Başarı odaklı olmalı,
7. Girişimci ruhuna sahip olmalı,
8. Bağımsız çalışma azmi olmalı,
9. Ekonomik fırsatlardan yararlanarak, toplumsal fayda gözetmeli,
10. Aile bireylerini bir işe yerleştirme amacı taşımalı,
11. Hızlı ve gözle görülür sonuçlara odaklıdır.

Türkiye’de Girişimciliğin Gelişimi adlı çalışmadan da anlaşılacağı üzere başarılı bir girişimcide olması gereken kişilik özellikleri tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2: Başarılı Bir Girişimcide Olması Gereken Kişilik Özellikleri

Başarılı Bir Girişimcide Olması Gereken Kişilik Özellikleri	Söylem Sayısı
Özgüven	44
Dürüstlük, Ticari Ahlak	28
Risk Üstlenme	23
Yenilikçi	20
Yaratıcılık	19
Sosyal Olma	18
Bağımsız Karar Alma	11
Tutarlı ve İlkel Olma	11

Kaynak: Türkiye’de Girişimciliğin Gelişimi: Girişimciler Üzerinde Nitel Bir Araştırma, Çetinkaya, Ö., Kalkan, A., Koyuncu, O ve Alparslan, A.M, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi

Tablo 2’de Başarılı Bir Girişimcide Olması Gereken Kişilik Özellikleri incelendiği zaman, başarılı bir girişimcinin özgüven kişilik yapısına sahip olması (% 44) gerektiği bununla birlikte bir girişimcide, dürüstlük, ticari ahlak, risk üstlenme, yenilikçi, yaratıcı, sosyal olma, bağımsız karar alma ve tutarlı, ilkel olma gibi özellikler ön plana çıkmaktadır.

2.3.2. Girişimciliğin Önemi

Girişimcilik, üretim faaliyetlerinde ve toplumun yapısında belli bir değişimi başlatır. Bu değişim büyümeyi, gelişmeyi ve üretimi artırır. Bu değişimin ve gelişimin gerçekleşebilmesi için yenilikçilik ve yaratıcılık gibi faktörler ön plana çıkmaktadır. (Öztürk, 2008).

Girişimci yenilikçi eğilimler ile yeni düşüncelerin oluşturulması, geliştirilmesi ve uygulamasını sağlar. Ayrıca yeni iş kollarının ortaya çıkmasına neden olur. Gelişmiş teknolojileri kullanarak sektörlerde verimliliği artırır ve gelişen sektörler üzerinden ekonomik gelişmeyi hızlandırır. Dolayısıyla girişimci ekonominin dizayn edilmesi, iş imkânlarının oluşmasını ve üretimin artırılması için önemli bir faktördür (Çetinkaya, 2011).

Başka bir deyişle girişimcilik, kaynakları farklı bir şekilde birleştirerek kullanılmayan kaynakların kullanılmasını gerçekleştiren, üretkenlik ve verim sağlayan kişidir. Bu açılarından bakıldığında girişimcilik kalkınmanın ve toplumsal faydanın oluşması için temel alan olarak görülmektedir (Berk, 2009).

2.4. Girişimcilerin Karşılaştığı Sorunlar

Yapılan araştırmalara göre girişimciliğin önünde birçok sorunun olduğu görülmektedir. Türkiye Sanayici ve İşadamları Derneği tarafından yapılan “SİAD Üyelerinin Girişimcilik Profili” anket çalışmasında, girişimcilik, başta siyasi olmak üzere ekonomik, sosyal ve kültürel sorunlarla karşı karşıyadır (Anonim, 2003).

Bu sorunlar arasında belki de en önemlileri siyasi mevzuat sorunları, ekonomik sorunlar ve eğitimden kaynaklı bilgi eksikliği sorunlarıdır. Öncelikle girişimciler bilgiye ulaşma ve değerlendirme noktasında çeşitli sorunlar yaşamaktadırlar. Girişimcilerin eğitilmesi ve bu kültürünün yayılması maksadıyla ülke genelinde girişimcilikle ilgili eğitim ve seminerlerin sayısının artırılması gerekmektedir (Gözek, S ve Akbay C, 2012). Bütün bu sorunların çözümünde devlet kurumları ile girişimciler birlikte çalışarak bu sorunların üstesinden gelmeleri mümkündür.

2.4.1. Girişimcilerin Eğitim Sorunları

İnsanlar birçok şeyi eğitim sayesinde öğrenirler. Bazı tutumlar, önyargılar, davranışlar ilk olarak aile içerisinde öğrenilir daha sonra okul ve çevre sayesinde kazanılır. Eğitim girişimciliğin geliştirilmesinde kilit rol oynamaktadır (Arıkan, 2002).

Girişimcilik için eğitim sistemi önem taşımaktadır. Girişimciliğe önem veren, müfredatında girişimciliğe yer veren, yaşayarak öğrenmeyi destekleyen eğitim sistemleri, girişimcilik özellikleri yüksek olan bir toplum meydana getirirler (Demirel, E ve Tikici, M, 2004).

Ülke olarak kendi girişimcilerimizi yetiştirmenin ve desteklemenin gerekliliği ekonomik koşulların ve istihdam olanaklarının değişmesiyle daha da iyi anlaşılmaktadır. Bu nedenle, globalleşen ekonomik koşullara karşı kendi girişimcilerimizin ihtiyaçlarının giderilmesi, girişimcilik eğitiminin iyi bir şekilde planlanması ve

içeriğinin geliştirilmesi gerekmektedir. Özellikle girişimcilik dersinin bütün eğitim programlarına dahil edilmesi, okul öncesi dönemden yüksek öğrenime kadar bireylerin girişimcilik bağlamında uyarılması, girişimcilik algılarının geliştirilmesi ve yaratıcılık temelli girişimciliğe motive edilmesi sağlanmalıdır.

2.4.2. Girişimcilerin Kültürel ve Sosyal Sorunları

Kültür; insanların davranışlarına parametre oluşturan soyut ya da somut anlam ifade eden değerlerden oluşan bir bütündür girişimciliğin içinden çıktığı kültürden etkilenmemesi mümkün değildir. İnsanlar üyesi oldukları toplumun kültüründen bir şeyler alarak kişilik yapılarını oluşturmaktadırlar. Kişilik yapılarında aktif ya da pasif olacak unsurların oluşumu kültürel etkiler ile oluşmaktadır (Demirel, E ve ark, 2004).

Çocukluk Döneminde Girişimcilik Eğiliminin Oluşmasına Etki Eden ve Aileden Kaynaklanan Faktörler; (Hisrich and Peters, 2002).

- Ailenin statüsü
- Ailenin eğitim seviyesi
- Ailenin mesleği
- Ailenin kültürel yapısı

Girişimcilik kültürünün ortaya çıkmasında kültürel ve sosyal çevrenin payı büyüktür. Yaşam koşulları, toplumdaki değer ve yargılar, kültürel katmanlar, dinsel inanç gibi faktörler girişimcilik ruhunu etkilemektedir. Yukarıda yer alan bilgiler doğrultusunda birey içinde büyüdüğü ailevi, kültürel ve sosyal çevre olanakları kapsamında ileride aktif veya pasif girişimci rolüne girebilmektedir. Bireyin içinde yaşadığı sosyal çevre bireyin girişimcilik özelliklerini belirlemektedir (Demirel, E ve ark, 2004).

Tablo 3: Başarılı Girişimcilerin Yetiştirilme Tarzları

Başarılı Girişimcilerin Yetiştirilme Tarzları	Kişi Sayısı (N=58)
Güvene Dayalı Serbest	25
Kontrollü Serbest	21
Çoğunlukla Serbest	10
Çoğunlukla Baskıcı	2

Kaynak: Türkiye’de Girişimciliğin Gelişimi: Girişimciler Üzerinde Nitel Bir Araştırma, Çetinkaya, Ö., Kalkan, A., Koyuncu, O ve Alparslan, A.M, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi

Tablo 3’ te de görüldüğü gibi Türkiye’de girişimcilerin yetiştirilmesinde güvene dayalı serbest bırakılmaları ileride girişimci eğilimlerinin gelişmesine neden olduğu açıkça görülmektedir.

2.4.3. Girişimcilerin Ekonomik Sorunları

Girişimcilerin karşılaştıkları en önemli sorunlardan biriside ekonomik sorunlardır. Ekonomik gelişmeyi kalıcı hale getirmek ve ekonomik sorunlardan kurtulmak için uzun vadeli bir çözüm yolları bulunmak gerekir. Bunun çözümü girişimcilikten geçmektedir (Gözek, S ve ark, 2012). Girişimcilerin Karşılaştığı Finansman sorunlarının başlıcaları şunlardır;

- Kredi sağlamada teminat sorunu,
- Bankalarla olan ilişkilerin yetersizliği,
- Vergi sorunları,
- Finansal kararların alınmasında yaşanan sorunlar,
- Ar-ge teşvik eksikliği,
- Finansman sağlayacak örgütlenme eksikliği,
- Finansal hibeler,
- Bürokrasi sorununu, (Gözek, S ve ark, 2012).

Sonuç olarak girişimcilerin karşılaştıkları sorunlar eğitsel sorunlar, sosyo-kültürel sorunlar ve ekonomik sorunlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bütün bu sorunların çözümünde devlet kurumları ile girişimciler birlikte çalışarak bu sorunların üstesinden gelmeleri mümkündür.

2.5. Kariyer ve Kariyer Bilinci Geliştirme Kavramı

2.5.1. Kariyer

Türkçe’de tam olarak karşılığı bulunmayan kariyer kelimesi, genellikle yönetim basamağında ilerlemeye elverişli işleri belirtmede kullanılmaktadır (Sümer, 1999). Ancak daha ayrıntılı olarak kariyer, bir kişinin iş hayatındaki aktivite, sorumluluk, tutum ve davranışlarının gelişimi şeklinde tanımlanabilir.

Kariyer kelimesi köken olarak Fransızca *carrière* kelimesinden gelmektedir. Anlam olarak kariyer, bir yere çıkmak, bir yere gelmek anlamlarını içermektedir. Kariyer, mesleği sürdürürken koymuş olduğumuz hedefler çerçevesinde deneyimler kazanırken, ihtiyacımız olan eğitimleri alıp iş hayatında kendimizi kanıtlama sürecimizdir.

2.5.2. Kariyer Bilinci Geliştirme

Kariyer geliştirme, bireyin eğitim, yetenek, bireysel gelişim, iş hayatı ve yaşam tecrübesi çerçevesinde gelişimine ilişkin düzenlemiş olduğu planların gerçekleştirilmesi sürecidir. Kariyer geliştirme süreci, kişinin kariyerini etkileyen psikolojik, sosyolojik, ekonomik, eğitimsel, fiziksel ve kültürel etmenlerin etkileşime geçtiği ömür boyu süren kendini geliştirme sürecidir (Bayraktaroğlu, 2003).

2.6. Kariyer Bilinci Geliştirme Dönemleri

İnsanoğlu hayalini kurduğu iş ile gerçek iş yaşamını karşılaştırmaya çalışırken bir dizi süreçlerden geçmektedir. Kariyer dönemleri dediğimiz bu süreçler bireyin gelişimine göre farklılıklar gösterebilir.

2.6.1. Keşfetme ve Arama (0-25 Yaş)

Bu dönem kişinin 0 ile 25 yaş arası gelişim dönemlerini kapsamaktadır. Bireyler küçük yaşlardan itibaren mesleki hayatları hakkında aileden, okuldan ve çevrelerinden bilgi toplamaya başlarlar. Birey bu dönemde en çok bilgiyi çevresindeki kişilerden alır. Bireyin mesleğe karşı tavrı bir heves ve ilgi düzeyindedir. Bu dönemde birey mesleğini keşfetme ve arama faaliyeti içerisinde. Bu dönemin sonunda birey mesleğini seçmiş olur (Bayraktaroğlu, 2003).

2.6.2. İş Kurma (26-35 Yaş)

2.6.2.1. İş Arama ve Bulma

Bu dönem işsizliğin fazla iş olanaklarının az olduğu ülkelerde ön plana çıkmaktadır. Birey uzun süren zaman içerisinde iş arama faaliyetini gerçekleştirir. Çoğu zaman birey bu dönem içerisinde niteliğine uyan bir iş hayatı bulamayabilir. Bu dönemde birey niteliğine uygun bir iş bulursa kariyer hedefine daha kolay ulaşabilir (Sabuncuoğlu, 2000).

2.6.2.2. İşe Başlama ve Oryantasyon

Bu dönem genellikle bireyin aradığı işi bulduğu dönemdir. Birey bir işe girmiş ve o işin gereklerini yerine getirmeye çalışmaktadır. Bu dönemin en önemli tarafı yeni bir işe giren bireyin çalışma ortamına ve içinde bulunduğu çevreye alışmasıdır. Birey daha önce herhangi bir işte çalışmadıysa bu dönemde çeşitli sorunlar yaşayabilir (Bayraktaroğlu, 2003).

2.6.2.3. Yerleşme ve İlerleme

Çalışma hayatına giren birey çevreye uym sağlamakla birlikte, içinde bulunduğu durumu güçlendirerek iş yaşamında ilerlemeye başlar. Bu dönem içinde kişi iş hayatında deneyim kazanmış ve ustalaşmış olur. Birey bir taraftan iş hayatının getirdiklerini tasarlarırken diğer yandan deneyimler kazanır. Üretkenliğin yüksek olduğu bu dönemde birey ustalaşmaya başlayacak ve yetki alanını genişletecektir. Birey organizasyon ve üretkenlik anlayışı içerisinde mesleki olarak ilerlemeye devam edecektir (Aytaç, 1997).

2.6.3. Kariyer Ortası (36-55 Yaş)

Bu dönem bireyin olgunluk dönemine denk gelmektedir. Birey iş hayatında yeterince ustalaşmış, konumunu güçlendirmiş ve basamak olarak yükselmiştir. Bireyin toplumda başarısı ve saygınlığı ön plana çıkmıştır. Birey içinde bulunduğu durumu korumakla birlikte meslekte yükselme yollarını araştırmaktadır. Teknolojik gelişmeler ve değişen iş hayatı bireyin kendini geliştirmesi ve kariyer ortasında sorunlar yaşamaması için gelişmeleri takip etmesini zorunlu kılar (Bayraktaroğlu, 2003).

Bu dönemde bireyin sorumlulukları artmıştır. Birey iş hayatının gereklerini yerine getirmenin dışında evine ve aile yaşamına daha çok vakit ayırmak istemektedir. İş yaşamında başarılı olmuş, verilen görevleri artık otomatik olarak yerine getirmektedir. Yaşın ilerlemesi ile birlikte birey sağlık sorunları ile bu dönemde karşılaşır (Sabuncuoğlu, 2000).

Bu dönemde karşılaşılan sorunlardan biriside orta yaş sorunudur. Bu sorunun kaynağı bireyin iş hayatında başarısızlığı, ailevi sorunlar, sağlık sorunları veya bireyin bir yakınıni kaybetmesi olabilir. Birey yaşamının sınırsız olmadığını dolayısı ile başarılarını ve hedeflerini gözden geçirerek bir muhasebe yapar. Bunun sonucunda birey yaşam şartlarında veya iş hayatında bir dizi değişiklikler yapabilir (Aytaç, 1997).

2.6.4. Kariyer Sonu (56-75 yaş)

Bu dönemde de bireyin olgunluk süreci devam etmektedir. Birey artık fiziksel olarak yaşlanmıştır. Öğrenmenin yavaşlaması ile birlikte deneyim ve bilgi birikimi artmıştır. Birey bu dönemde çevresindekilere bir şeyler öğretme amacındadır. Orta yaş krizini aşan birey hayatına yeni bir anlam vererek saygı görmeye başlamıştır. Kariyer ortasında görülen sorunlar bu dönemde de artarak devam etmektedir. Bireyin sağlık sorunları gündeme daha çok gelmektedir. Birey iş hayatında yükselme düşüncesi içerisinde değildir. Bireyin kariyer gelişim süreci durma noktasına gelmiştir. Bu dönemin sonunda birey iş yaşamı ile ilgisini azaltır ve girileme dönemine girer (Bayraktaroğlu, 2003).

2.7. Kariyer Bilinci Geliştirme Kuramları

2.7.1. Özellik Faktör Kuramı

Minnesota Üniversitesi öğretim üyelerinden Williamson, Peterson ve Darley tarafından geliştirilmiştir. En genel ifade ile bu kuram; kişilerin farklı niteliklere sahip olduklarını bu niteliklerin ölçülebildiği, ve bu özelliklerin mesleklerin gerektirdiği farklı niteliklerle eşleştirilebileceği temel varsayımına dayanır. İnsanlar duygu, düşünce ve davranış yönünden birbirinden farklıdır. Bu farklılıklar dış görünüş (boy, göz rengi, beden biçimi, vb.) açısından olduğu kadar sahip olduğu yetenekler, hoşlandığı şeyler, kişilik özellikleri gibi nitelikleri kapsar (Yeşilyaprak, 2014).

Williamson tarafından geliştirilen özellik faktör kuramının temelindeki görüşler şöyle özetlenebilir:

- Birey kendine haz niteliklere sahiptir. Ergenlik döneminin sonunda davranışlar şekillenir. Şekillenen davranışlar pek değişmez.
- Mesleklere özgü özellikler görülür. Meslek grupları arasında farklı yapısal özellikler vardır.
- Meslek seçmek sade, karmaşık olmayan bir süreçtir.
- Her meslek alanı için, o meslekte başarılı olan üyelerinin belli ölçme araçları ile ölçülen niteliklerine dayalı olarak meslek profilleri oluşturulabilir.
- Mesleki eğitim veren okullar farklı programları, uygulamaları ve yetenekleri dikkate alırlar.
- Bireyin kişilik yapısı ve yetenekleri mesleki karakterine ne kadar uygunsa başarı o oranda artar.

2.7.2. Holland'ın Kişilik Kuramı

John L. Holland, eğitici, askeri ve psikiyatrik kurumlarda çalışan bir meslek danışmanıdır. Ona göre meslek seçimi; kişiliğin iş dünyasında ifade bulan bir yansımasıdır. Holland, bireylerin, tanımlandığı altı kişilik tipinden birine sahip olduklarını ve kendilerine uygun mesleklerden birini seçtiklerini savunmaktadır (Holland, 1973). Mesleki doyum; bireyin kişilik tipi içinde yer alan özellikleri, bu tiplere uygun olarak tanımlanan iş çevresine uyumu ile pozitif ilişkilidir.

Holland, Özellik-Faktör Kuramının, kariyer seçimine uygulanışına ilişkin önemli örnekler sunmuştur. Bir bakıma, Özellik-Faktör Kuramını geliştirmiş, bireyin özelliklerini kişilik tipleri içinde kategoriler halinde ele almış, mesleğin gerektirdiği faktörleri de “Mesleki çevre” kavramı içinde genişletmiştir (Yeşilyaprak, 2014).

Holland özellik faktör kuramında tanımladığı kişilik tiplerini ve bu tiplerin özelliklerini aşağıda belirtmiştir (Holland, 1973; Varçın, 2005; Yeşilyaprak, 2008):

- Gerçekçi Tipler:

- Gerçekçi kişilik yapısına olan bireyler bedensel yetenek gerektiren işlerde başarılıdırlar.
- Açık havada çalışmayı severler.
- Kalabalık alanlardan ve sözel hitaplardan hoşlanmazlar.

- Aydın Tipler:

- Aydın kişilik yapısına sahip olan bireyler harekete geçmekten ziyade, fikir üretmeyi severler.
- Farklılıklara saygı, başarı odaklı ve uzlaşmayı seven kişilik yapıları vardır.

- Sosyal Tipler:

- Sosyal kişilik yapısına sahip olan bireyler sosyal ortamları seven, insanlara yardımcı olan ve insanların duygularını anlayan kişilerdirler.

-Gelenekçi Tipler:

- Gelenekçi kişilik yapısına sahip olan bireyler kuralları seven ve düzene bağlı kişilerdirler.
- Emir cümlelerini sever ve güçlü olmaktan yanadırlar.
- Çevrelerine karşı daima iyi görünmek havasındadırlar.

- Girişimci Tipler:

- Girişimci kişilik yapısına sahip olan bireyler insanlar arasındaki ilişkileri gelişmiş, kolay iletişim kuran, meraklı ve hızlı insanlardırlar.

- Artistik Tipler:

- Artistik kişilik yapısına sahip olan bireyler yenilikçi, bağımsız, hayal güçleri gelişmiş ve sanatsal özellikleri yüksek bireylerdirler.

2.7.3. Roe'nun Gereksinim Kuramı

Kurama göre bireyin çocuklukta geçirdiği yaşantılar ve anne babasıyla ilişkilerinde sağladığı doyum, onun gelecekteki davranışlarını belirleyen iç uyarıcıları oluşturur. Bireyin gereksinimlerini doyurma yolları onun, yetenek, ilgi ve tutumlarından hangilerini geliştireceğini belirler. Hiç doyurulmayan ya da çok az doyurulan ihtiyaçlar birer güdü haline gelir. Bu durumda aile ortamında sevgiye doymamış olan kişi, ya insanlardan uzaklaşıp nesnelerle uğraşmayı ya da sevgi ihtiyacını doyuracak araçlar olan insanlarla uğraşmayı seçecektir.

Meslekleri "insanlarla" veya "insan olmayanlarla" ilgilenenler olarak 2'ye ayıran Roe, bireylerin bu alanlardan birisine yönelmesinin gerisinde çocukluk yaşantılarındaki doyumların ya da doyumsuzlukların rol oynadığını ileri sürmektedir.

2.7.4. Ginzberg'in Meslek Seçimi Kuramı

Bu kurama göre kişi meslek seçerken kararını bir anda değil, hayat sürecinde oluşan ve gelişen, büyük ölçüde geri dönülemez olan davranış örüntüleri ile seçer.

Kurama Göre Mesleki Karar Verme Süreci Üç Evreye Ayrılmaktadır:

- **Hayal Dönemi:** 11 yaş öncesi dönemi kapsar. Bu dönemdeki gelişim görevinin ilki çocuğun oyunu yavaş yavaş bırakmasıdır. Oyunun bırakılmasından sonra işe yönelmesi çocuğun diğer görevidir. Zevk ilkesi burada ön plandadır. Yani çocuklar hoşlandıkları mesleklere girmek istediklerini dile getirirler. Mesleklerle ilişkin gerçek olgulardan uzak olurlar. Bu dönem hayal etme düşüncesinden oluşur (Oktaylar,2011).

- **Geçici Seçim Dönemi:** Ergenlik dönemine rastlar. 11-17 yaşlarını kapsayan geçiş döneminde genç ilgi, yetenek ve değer yargılarının farkına varırlar. "Bundan hoşlanıyorum."(ilgiler), "Bunda iyiyim"(yetenek), "Bubenim için önemli"(değerler) ve "Bu doğrultuda gitmek istediğimi düşünüyorum" (geçici seçimler) ifadelerini duyarız (Yeşilyaprak,2014). Seçimler bu evrede geçicidir. Çünkü gerçek faktörler yeterince göz önünde bulundurulmamaktadır. Kısaca bu dönem ilgi, yetenek, değer ve geçiş basamaklarından oluşur.

Bu dönem bazı alt dönemlere ayrılır:

- İlgi Dönemi: Seçimler ilgilere dayalıdır.
- Yetenek Dönemi: Yetenekler dikkate alınır.
- Değer Dönemi: Toplumda bir yer edinmek önemlidir.
- Geçiş Dönemi: Bireyin iş veya ileri eğitimi düşünmeye başladığı dönem.

- **Gerçekçi Dönem:** Bu evrede artık birey çeşitli deneyimlere sahiptir. Böylelikle kendi kişisel sosyal özelliklerini düşünerek karar vermekte ve tercihlerini uygulamaya koyabilmektedir. Deneme döneminde fiziksel bakımdan olgunlaşma genel gelişim açısından önemli rol oynarken bu dönemde bu etmenlerin etkisi iyice azalmıştır (Kuzgun, 2000). Gerçekçi dönem şu basamaklara ayrılır:

- **Araştırma:** Kişinin mesleğini seçerken üzerinde düşündüğü ve bu sorunu çözmek için ihtiyaç duyduğu yaşantıların kazanılmaya başlandığı dönemdir.
- **Billurlaştırma:** Kişinin yapacağı mesleği seçmesinde etkili olan faktörlerin gözden geçirildiği dönemdir.
- **Belirleme:** Mesleki kriterlerin mesleki amaçlara göre değerlendirildiği dönemdir.

Bu kuramda meslek seçimi ergenlik süreci boyunca en az 10 yıl süren bir gelişim sürecinin sonucu olarak görülmekte ve varılacak kararın, bireyin o ana kadar geçirdiği yaşantıların ürünü olacağı, fakat aynı zamanda gelecekteki yaşam ve kararları da etkileyeceği, dolayısıyla geri dönülemez olduğu ileri sürülmektedir.

2.7.5. Super'in Gelişim Kuramı

Super'e göre meslek seçimi benlik tasarımı mesleki bir terimle ifadesidir. Benlik tasarımı bir kişinin kendisini nasıl gördüğüdür. Benlik tasarımı bireyin kendisi hakkında, doğrudan edindiği algıların birbirleri ile anlamlı bütünler oluşturmasıyla meydana gelir. Benlik meslek seçimini etkiler, çünkü aslında meslek seçimi, bireyin kendi hakkındaki tasarımını oldukça açık bir biçimde ifade etmeyi istediği bir yaşam noktasıdır.

Super'e Göre Benlik Tasarımının Oluşması ve Mesleki Bir Seçime Dönüşmesi Şu Basamaklardan Oluşmaktadır:

- Büyüme (14 yaşa kadar)
- Araştırma (15-24 yaşlar)
- Yerleşme (25-44 yaşlar)
- Koruma (45-64 yaşlar)
- Çöküş (65 ve sonrası)

2.7.6. Ekonomik ve Sosyal Öğrenme Kuramları

Smith ve Clark gibi ekonomistler meslek seçimini ekonomideki arz-talep ve net fayda ilkeleri ile açıklarken, Lipsett gibi sosyologlar meslek seçiminin, kültür, aile yapısı, okul ve arkadaşlık ilişkileri gibi toplumsal etkilerle oluştuğunu ileri sürmüşlerdir.

2.7.7. Karar Kuramları

Kurama göre karar verme sürecinin belirli stratejileri vardır ve bunlar çözümlenebilir. Karar verme süreci salt duygusal bir eylem değil, bilişsel yönü ağır basan bir eylemdir. Danışmanların fonksiyonları arasında, karar verme sürecinde kullanılan bilişsel tekniklerin öğretilmesi de yer almalıdır. Kurama göre meslek seçimi, sağlıklı bir karar verme eylemidir.

2.8. Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Becerilerinin Öğretilmesi ve Faydaları

Girişimcilik, çevremize farklı bir bakış açısıyla bakma ve bakarken görüp tespit ettiğimiz fırsatları değerlendirme sürecidir. Girişimci, risk alarak yenilik veya geliştirme yapan kişidir. Başka bir ifade ile girişimci fırsatları kollayan ve onları bulduğunda her tür riski alarak fikrini gerçekleştirmeye çalışandır. Girişimcilik için fikir üretmek, araştırma ve geliştirme çalışmaları yürütmek şarttır. Girişimcilik becerisinin kazanılması için okul öncesi eğitimle başlayıp ilköğretim, ortaöğretim ve yüksek öğretim programları ülkelerin ve kültürlerin girişimcilik ruhuna göre düzenlenmesi kaçınılmaz bir gerçekliktir.

Girişimci ve Kariyer Bilinci Geliştiren Bireylerin Topluma Kazandırdıkları Kazanımlar:

- Yeni iş alanları oluştururlar.
- Bireylerin iş hayatlarını düzenlerler.
- Yeni üretim sektörlerinin kurulmasını sağlarlar.
- Zamanı kullanımını öğretirler.
- Sadece kendilerine değil topluma fayda sağlarlar.
- Yeni fırsatlar oluşturmayı ve büyümeyi gerçekleştirirler.
- Farklı iş imkânları ile birlikte ekonomik gelişimi gerçekleştirirler.
- Kullanılan üretim araçlarından daha fazla faydalanmayı bununla birlikte verimin arttırılmasına neden olurlar.

2.9. Dünyada Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Çabaları

Günümüz gelişmiş toplumlarda ekonominin geliştirilebilmesi, işsizlik sorununun giderilmesi ve mali sorunların azaltılması gibi konuların girişimcilik eğitimi ile giderileceği düşüncesi girişimcilik eğitiminin önemli konulardan biri haline gelmesine neden olmuştur.

Girişimciliğin öneminin artması ile birlikte başta ABD olmak üzere Avrupa ve Türkiye’de girişimcilik eğitime önem vermeye başlamışlardır. Girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerinin gelişimi eğitim sayesinde olmuştur. Rasmussen ve Sorheim’a göre (2006) girişimcilik eğitiminin, amacı, girişimci kişilik yapısını ortaya çıkarmaktır. Girişimcilik kültürünü bir kişinin tek başına benimsemesi kolay değildir. Bunun nedeni girişimcilikte yoğun bir içeriğin ve kişiye zor görevlerin, sorumlulukların yüklemesidir.

Girişimcilik ve kariyer geliştirme becerilerinin eğitsel tarihlerine bakıldığı zaman girişimcilik eğitimi, Japonya’daki Kobe Üniversitesinde 1938 yılında Shigeru Fijii tarafından başlatılmıştır. Dünyada küçük işletme yönetimi kursları 1940’larda ortaya çıkmaya başlamıştır (Sexton ve Bowman, 1984).

Dünyada 1971 yılında girişimcilik üzerine mastır, 1972’de ilk kez lisans eğitiminin verilmesi ile girişimcilik eğitimi yayılmaya başlamıştır. 1980’lerin başında 300’ün üzerindeki üniversitede girişimcilik ve küçük işletme yönetimi dersi verilerken, 1990’larda bu sayı 1050’lere kadar büyümüştür (Solomon vd., 1994).

2.9.1. Amerika Birleşik Devletlerinde Girişimcilik Eğitimi

Girişimcilik eğitiminin gelişimine bakıldığı zaman ABD’ nin ilk sırada geldiği görülmektedir. 1947’ yılında ‘‘Harvard Business School’’ da girişimcilik ile ilgili ilk eğitim verilmiştir. Buna bağlı olarak girişimcilik derslerinin üniversitelerde okutulması ise 1970’ li yıllarda olmuştur. Daha sonraki yıllarda ise dünyanın birçok üniversitesinde (2000’ e yakın) girişimcilik eğitimi vermeye başlanmıştır. Günümüzde ABD’de girişimcilik alanında birçok okulda dersler verilmekte, hakemli dergiler yayınlanmakta ve finans merkezleri ile destek sunulmaktadır. ABD’ de mastır programları seçmeli dersler şeklinde düzenlenerek daha sonraları ise lisans ve lisans üstü düzeyinde girişimcilik dersleri okutulmuştur. Seçmeli dersler şeklinde okutulan girişimcilik dersleri şimdilerde ana dal olarak okutulmaktadır (Katz, 2003).

Merkeziyetçi yapının görüldüğü Amerika Birleşik Devletlerinde, girişimci eğitimi ile ilgili birleşik ulusal bir sistem şu anda bulunmamaktadır. Sonuç olarak özgürlükçü yapıya yönelik bir eğilim olmasına rağmen, teori ve uygulama araştırmacılar ile kurumlar arasında büyük ölçüde değişiklik gösterir (Guzman ve Liñán, 2005). Girişimcilik ile ilgili araştırmalarda, ABD’deki 1920’lerin öncesindeki eğitim anlayışı ile sonrasındaki değişime dikkat çekilmektedir. Eğitim anlayışındaki bu değişikliğin, ABD’de girişimciliğin gelişimine büyük katkısının olduğu tespit edilmiştir (Eyüboğlu, 2007).

2.9.2. Avrupa Ülkelerinde Girişimcilik Eğitimi

ABD’ den sonra girişimcilik eğitimi AB ülkelerinde eğitim programlarında yer almaya başlamışlardır. Girişimci ruhun ön planda olduğu bir Avrupa meydana getirme, girişimciliğin geliştirilmesi Avrupa Birliği’nin hedefleri arasında bulunmaktadır (Balaban ve Özdemir, 2008).

Girişimcilik eğitimindeki ilerleme Amerika’da Avrupa’ya oranla daha erken bir tarihte meydana gelmiştir. Avrupa’da girişimcilik eğitimi alanında İngiltere ve Fransa başı çekmektedirler. Örnek olarak; İngiltere’de işletme yönetimi ile ilgili ilk toplantı 1975’ yılında yapılmıştır. Fransa’da ise ‘‘Hautes Etudes Commeercials’’ okulları 1978’ yılında işletme ile ilgili dersleri tanıtmışlardır (Guzman ve Liñán, 2005).

AB üyesi olan ve aday konumundaki ülkelerin girişimcilik eğitimi alanındaki gelişimine ve eğitim programlarına bakmakta fayda vardır. Avrupa Birliği ülkelerinde girişimcilik eğitimi doğrultusunda yapılan uygulama örneklerine aşağıda yer verilmiştir (TİSK, 2004).

Yunanistan: Sivitanidios Teknik Okulu sanal işletmeler ve girişimcilik alanında bireylere yardımcı olur. Bu okulda eğitim alan öğrenciler vakitlerini teorik ve sanal işletmeler yönetimi alanlarına harcamaktadırlar. Bu eğitimin olumlu sonuçlar doğurması ile bu program Yunanistan’ daki bütün teknik okullarda uygulanmaya başlanmıştır. Bu doğrultuda çeşitli ofisler ve danışmanlık birimleri kurularak öğrencilere girişimcilik konusunda gerekli bilgiler vermeye başlanmıştır.

İrlanda: İrlanda’ da gelişime açık yeni işletmeleri büyötmeye odaklı stratejiler ile üniversite odaklı ticari girişimcilerin sayıca arttırılması ile ilgili destek programları uygulanmaktadır (Campus Company Programme). İrlanda kalkınma stratejisinin bir uzantısı olan bu program işletme sahibi olmak isteyen öğrencilerin ve mezunların bilgilenmelerini sağlayan işletme destek programını içermektedir. Program kapsamında öğretim görevlileri, araştırma verilerini ekonomik hayata uygulamak için mali destek alabilmektedirler.

İngiltere: İdari sorumlulukların azaltılmasını içeren düzenleyici yenilik yasası uygulanmaya konularak düzenleyici, yenilik eylem planı oluşturulmuştur. Bu doğrultuda gelişme potansiyeline sahip olan işletmelere yönelik bölgesel risk destek fonları uygulanmaya konulmuştur.

Almanya: Federal Eğitim ve Araştırma Bakanlığı bünyesinde üniversiteler, teknik okullar ve iş dünyası arasında işbirliğini arttırmak için ‘‘EXIST Programme’’ geliştirilmiştir. Bu program üniversitelerde ve araştırma birimlerinde daha girişimci bir yapının oluşması için ilgili kişileri bir araya getirmektedir.

Mali sorunlar yaşıyan ve kredi noktasında sıkıntılar çeken firmalar için Kredi Fonları hazırlanmış ve üniversitelerde, kolejlerde girişimcilik eğitiminin geliştirilmesi için kurslara destek amacıyla Alman hükümeti tarafından kaynaklar ayrılmıştır. Ayrıca Ulusal İş Ağı kurularak özel girişimcilere ekonomik destek arayan kişiler bir araya getirilmiştir.

Finlandiya: Finlandiya’da girişimciliğe ayrı bir önem verilmektedir. Finlandiya’ daki tüm eğitim programlarında girişimcilik eğitimi verilmektedir.

Hollanda: Girişimcilik ile bağlantılı olarak bakanlıklar, kuruluşlar ve iş sahipleri arasında bağlantı sağlanmıştır. Ekonomi bakanlığına bağlı olarak girişimcilik programlarının uygulanması, üniversitelerde girişimcilik eğiliminin gelişmesi ve organize destek hizmetlerinin verilmesi gibi konularda bakanlıkla ortak hareket etmeyi kabul etmişlerdir. Mini işletmecilik uygulaması ile lise öğrencileri arasında girişimci yaratmak kapsamında projeler geliştirilmiştir. Bu doğrultuda öğrenciler iş kurarak hizmet üretmeye başlamışlardır.

Lüksemburg: Lüksemburg’da eğitim gören ilköğretim öğrencileri iş yerlerine geziler düzenlenmesi şeklinde gerçek iş hayatı ile tanışmaktadırlar. Ortaöğretim seviyesindeki öğrencilere ise iş hayatının ve ekonomik hayatın tanıtılması için eğitimler verilerek geleceğe hazırlanmaktadırlar.

Avusturya: Girişimcilik eğitiminin gelişmesi için orta derecede iş yönetim kolejleri kurulmuştur. Girişimcilik enstitüleri kurularak üniversitelerde girişimcilik çalışmaları arttırılmıştır. Ayrıca okul ile iş dünyasının iletişim kurması için çeşitli programlar uygulanarak, iş adamlarının okullara gelmesi, iş yerlerine gezilerin düzenlenmesi ve eğitimcilere işletme tecrübesinin aktarılması gibi uygulamalar yapılmaktadır.

2.10. Türkiye’de Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Çabaları

Türkiye’de girişimciliğin gelişimine bakıldığı zaman cumhuriyetin ilk yıllarında ekonomik yatırımlar devlet tarafından yapılırken özel yatırımcıları da özendirilerek girişimci sayısını arttırmak için bir dizi çalışmalar yapılmıştır. Daha sonraki yıllarda ise özel yatırımın gelişmesi için uğraşılmış, 1980 sonrasında dış satışa yönelik ekonomik uygulamaların devam etmesi ile birlikte serbest piyasa ekonomisi geliştirilmiş ve özelleştirmelerin etkileriyle kamu yatırımlarının varlığı azaltılmıştır. Dünyada olduğu gibi Türkiye’de de girişimci sayısı arttırılmaya başlanmıştır (OKA, 2011).

Tablo 4: Türkiye’de Girişimci Sayısını Artırmanın Yolları

Türkiye’de Girişimci Sayısını Artırmanın Yolları	Söylem Sayısı
Eğitim	26
Devlet Teşviki	26
Girişimci Kişilik Özelliklerinin Geliştirilmesi	10
Ailenin Teşvikkar Bir Yapıda Olması	9
Yeni İş Alanlarının Oluşturulması	5
Ticaret Odası ve İş Adamlarından Destek	4
Üniversitelerde Girişimcilik Derslerinin Artırılması	4
Banka Kredilerinin Girişimciye Daha Teşvikkar Olması	4
Devlet Bünyesinde Girişimcilik ile İlgili Özel Birimlerin açılması	4
Vergilerin Azaltılması	3
Piyasa Koşullarının Girişimciler Tarafından İyi Takibi	3
Prosedürlerin ve Bürokrasinin Azaltılması	2
Ekonomik İstikrarın Sağlanması	2
Eğitimlerin Uygulamalı Hale Getirilebilmesi	1
Özellikle Küçük İşletmelerin Desteklenmesi	1

Kaynak: Türkiye’de Girişimciliğin Gelişimi: Girişimciler Üzerinde Nitel Bir Araştırma, Çetinkaya, Ö., Kalkan, A., Koyuncu, O ve Alparslan, A.M, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi

Tablo 4’te Türkiye’de Girişimci Sayısını Artırmanın Yollarına bakıldığı zaman, eğitimin ve devlet teşvik’inin (% 26) ön planda olduğu görülmektedir. Ayrıca girişimci kişilik özelliklerinin geliştirilmesi ve ailenin teşvikkar bir yapıda olması da girişimci sayısını arttıran bir diğer faktör olarak karşımıza çıkmaktadır.

Dünyada olduğu gibi Türkiye’de de girişimcilerin karşılaştıkları önemli sorunları vardır. Bu sorunların başında sermaye yetersizlikleri, bilgi ve donanım eksikliği gelmektedir. Bu sorunların giderilmesi için girişimci adaylarına bir takım destekler sunulmalıdır. Ülkemizdeki sanayicilerin büyük bir çoğunluğu eğitim şartlarından yararlanamayan kişilerdir. Durum böyle olunca girişimcilik eğitiminin gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Girişimci olmak isteyen bireylere ihtiyaçları doğrultusunda girişimcilik eğitimleri verilmelidir. Bu eğitim girişimcilik uygulamalarını içine alacak biçimde düzenlenmelidir.

Tablo 5: Türkiye’de Girişimciliğin Gelişimini Engelleyen Unsurlar

Türkiye’de Girişimciliği Engelleyen Unsurlar	Söylem Sayısı
Devletin Yanlış Politikaları	47
Eğitim Kurumlarının yetersizliği	39
Şiddetli Rekabet	21
Aile baskısı	16
Bürokrasi	3
Kalifiye eleman	1
Risk alamama	1
Anadolu’daki kültürel yapı	1
Kayıt dışı ekonomi	1
Yabancı devletlerin Türkiye üzerindeki baskısı	1
Yüksek vergiler	1
Yoksulluk	1
Kriz korkusu	1
Kendini garantiye alma isteği	1

Kaynak: Türkiye’de Girişimciliğin Gelişimi: Girişimciler Üzerinde Nitel Bir Araştırma, Çetinkaya, Ö., Kalkan, A., Koyuncu, O ve Alparslan, A.M, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi

Tablo 5’de de görüldüğü gibi girişimciliğin gelişimini engelleyen unsurlar incelendiğinde: Devletin yanlış politikaları (% 47) ve eğitim kurumlarının yetersizliği (%39) girişimciliğin önündeki en büyük engeller olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca şiddetli rekabet, aile baskısı ve bürokrasi sorunlarında girişimciliği olumsuz etkilemektedir.

Bir ülkenin siyasi, ekonomik ve sosyal ortamının girişimciliğin gelişmesinde önemli bir faktör olduğu görülmektedir. Devletlerin ekonomik, siyasi ve sosyal hayata yönelik almış oldukları kararların ekonomik faaliyetleri etkilediği gibi girişimciliği de etkilediği görülmektedir. Eğitim kurumlarının yetersizliği de girişimciliği engelleyen bir diğer faktör olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yapılan araştırma sonuçları da bunu desteklemektedir. Farklı ülkelerde (38 ülke)’ de yapılan GEM (Global Entrepreneurship Monitor / Global Girişimcilik Platformu) araştırmasına göre; girişimcilik eğitimi konusunda Şili, Kolombiya ve Finlandiya gibi ülkelerde okulda girişimcilik eğitimi verilmesi %40’lı oranların üzerinde iken, Türkiye’de bu oran % 6 seviyesinde bulunmaktadır (GEM, 2008).

Türkiye’de girişimcilik eğitimi ilköğretim müfredatında Sosyal Bilgiler, Fen Teknoloji ve Türkçe müfredatı içerisinde yoğunluk kazanmaktadır. Türkiye’de Girişimcilik ve kariyer geliştirme kazanımlarının en yoğun olduğu müfredat ön lisans ve lisans programlarında yer almaktadır.

Girişimcilik eğitiminin geleceği ve gelişimi için çeşitli kurumlar bir takım çalışmalar yürütmektedirler bu çalışmalardan biri de YÖK ile Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) işbirliğiyle üniversitelerin bütün bölümlerinde girişimcilik dersinin verilmesi için 22.02.2011 tarihinde protokol imzalanmıştır (Dünya Gazetesi, 2011). Ayrıca, “Girişimcilik” dersinin üniversitelerin bütün bölümlerinde, örgün eğitim programlarında zorunlu ve seçmeli dersler şeklinde müfredata alınacağı kararlaştırılmıştır.

2.11. Türkiye’de Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Eğitimi Veren Kurum ve Kuruluşlar

Girişimcilik olgusu dünyada olduğu gibi Türkiye’de de günden güne önem kazanmaktadır. Girişimciliğin oluşması, yayılması ve gelişmesi için eğitim sistemlerinin düzenlenmesi, çalışma şartlarının gözden geçirilmesi ve ekonomik koşulların oluşturulması gereklidir. Girişimcilerin, iş yeri aması ve ekonomik gelişim gerçekleştirmeleri için başta devlet ve sivil toplum kuruluşlarına birçok görev düşmektedir. Türkiye’de girişimcilik ve kariyer geliştirme becerilerinin gelişmesi için çeşitli kamu kurum ve kuruluşları destek programları sunmaktadırlar.

Türkiye’de Girişimciliğe Destek Veren Kuruluşlar;

1. Kosgeb Destekleri
2. Ar-Ge, İnovasyon ve Endüstriyel Destek Programı Programı
3. İşkur Destekleri
4. Tübitak Destekleri
5. AB Rekabet Edebilirlik ve Yenilik ereve Programı (CIP)
6. Mikro-Kredi
7. T.C. Bilim Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Destekleri
8. İhracatı Geliştirme Etüt Merkezi (İGEME)
9. Kadın Merkezi Vakfı (KAMER)
10. Kredi Garanti Fonu (KGF)
11. Mesleki Eğitim ve Küçük Sanayi Destekleme Vakfı (MEKSA)
12. Toplum Gönüllüleri Vakfı (TGV)
13. Türkiye Kadın Girişimciler Derneği (KAGİDER)
14. Türkiye Kalkınma Bankası (TKB)
15. Türkiye Küçük ve Orta lekli İşletmeler, Serbest Meslek Mensupları ve
16. Yöneticiler Vakfı (TOSYÖV)
17. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB)
18. Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı (TTGV)

2.12. Dünyada ve Türkiye’de Girişimcilik Eğitiminin Karşılaştırılması

Girişimcilik konusunda verilen eğitim okul öncesi eğitimden başlatılıp ilköğretim, ortaöğretim ve yüksek öğretim programlarına uygun bir şekilde yerleştirilmelidir. Girişimcilik eğitimi ile ilgili programlarda genellikle girişimcilik ve küçük işletmelerin yönetimi gibi konular üzerinde durulmaktadır.

Türkiye’deki eğitim ve öğretim programları incelendiğinde iktisadi ve idari bilimler fakültelerinin işletme bölümleri ile meslek yüksekokullarının işletme programları girişimcilik eğitime kısmen yer veren bölümlerdir. Girişimcilik dersleri üniversite programlarında genellikle seçmeli dersler şeklinde okutulmaktadır. Türkiye’de girişimcilik dersleri önlisans programlarında yoğunluk kazanmıştır.

Girişimcilik kapsamında verilen dersler küçük işletme yönetimi şeklinde programlarda yer almaktadır (Yelkikalan, Karadeniz, Akatay, Köse, Yıldırım, Koncagül ve Özer, 2010).

Tablo 6: Girişimcilik Dersinin Zorunlu/Seçmeli Dağılımı

		Önlisans	Lisans	Lisansüstü	Toplam
Devlet üniversiteleri	Zorunlu	98	18	4	329
	Seçmeli	137	56	16	
Vakıf üniversiteleri	Zorunlu	11	14	0	63
	Seçmeli	14	23	1	

Kaynak: Yelkikalan, N ve ark. / KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 12 (19): 51-59, 2010

Tablo 6’da da görüldüğü gibi Girişimcilik Dersinin Zorunlu/Seçmeli Dağılımına bakıldığında zaman zaman girişimcilik derslerinin daha çok seçmeli dersler şeklinde okutulduğu görülmektedir. ayrıca üniversitelerde okutulan seçmeli dersler daha çok lisans düzeyinde ağırlık kazanmaktadır.

Türkiye’deki üniversitelerin siteleri üzerinden elde edilen verilere göre girişimcilik eğitime yönelik ders içeriklerinin dünya üniversiteleri ile karşılaştırıldığında daha az kapsamlı olduğu ve birbirinin benzeri şekilde tasarlandığı tespit edilmiştir. Dünya üniversitelerinde okutulan girişimcilik dersleri çoğunlukla lisans ve yüksek lisans programlarında yoğunluk kazanmıştır. Türkiye’deki üniversitelerde okutulan girişimcilik ders içeriklerinin aksine küreselleşme, kriz durumları, rekabet politikalar, iş ve ürün tasarlama ve yeni teknolojiler gibi çeşitli konular üzerine okutulmaktadır (Yelkikalan ve Ark, 2010).

Tablo 7: Girişimcilik Eğitiminde Türkiye ve İlk 100 Dünya Üniversitesi Karşılaştırması

			N
Üniversite Sayısı	Türkiye		77
	Dünya		59
Eğitim Veren Birim	Türkiye	Ön lisans	290
		Lisans	110
		Lisansüstü	21
	Dünya	Ön lisans	7
		Lisans	193
		Lisansüstü	77
Girişimcilik Merkezleri	Türkiye		6
	Dünya		22

Kaynak: Yelkikalan, N ve ark. / KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 12 (19): 51-59, 2010

Tablo 7’ ye bakıldığı zaman; Türkiye’deki 77 üniversitede girişimcilik dersi verilmektedir. Girişimcilik dersinin bölümlere dağılımı ise; ön lisans bölümlerinde 290, lisans bölümlerinde 110, lisansüstü bölümlerde ise 21’dir. Bu durum dünya üniversitelerinde ise farklılık gösterir. Dünya genelindeki ilk 100 üniversiteden 59’unda girişimcilik dersi verilmektedir. Bunların bölümlere dağılımı ise; ön lisans düzeyinde 7, lisans düzeyinde 193, lisansüstü düzeyde ise 77, ders şeklindedir. Girişimcilik merkezleri ve enstitüler bazında bakıldığında ise dünya üniversiteleri ile Türkiye’deki üniversiteler arasında büyük farklılıklar vardır.

Günümüzde girişimcilik eğitimine Amerika’da ve Avrupa’da ilk ve orta dereceli okulların programlarında yer verilirken; Türkiye’de ise girişimcilik eğitimine üniversite programlarında yer verildiği görülmektedir (Karadeniz, 2010).

İnsanların girişimciliğe karşı tutumları ve girişimcilik kavramına karşı bakış açıları AB ülkeleri arasında farklılık göstermektedir. Bu farklılıklar bölgeler arasında da görülmektedir. Avrupa Birliğinin işyeri sahibi gibi bir eksikliği yoktur. İnsanların işyeri açma girişiminde bulunma yönelimleri iyileştirilebilir. ABD’ ile karşılaştırıldığında Avrupa Birliğinin girişimcilik yönelimi orta düzeydedir. Avrupalılar işyeri açma noktasında Amerikalılar kadar hızlı değildirler. Avrupa’daki işyerlerinin gelişim hızı ABD’ deki kadar hızlı değildir (Yelkikalan ve Ark, 2010).

Tablo 8: Dünyadaki Girişimcilik Ruhu İle Türkiye Kıyaslaması

Dünyadaki Girişimcilik Ruhu İle Türkiye Kıyaslaması	Söylem Sayısı
Dünyaya göre Türkiye alt seviyelerdedir	30
Dünya ortalamasının üstündeyiz	13
Dünya ile kıyaslandığında eğitim yönünden eksikliklerimiz var	6
Dünyaya göre Türkiye orta sıralarda yer alıyor	5
Türklerde girişimcilik ruhu fazla	3
Kültür farklılığımız var	2
Sermaye ve teşvik bakımından dünyanın gerisindeyiz	2
Kültürel yapıları çok farklı yaşam koşulları bizden çok iyi	1
Ticari ahlak yönünden gerideyiz.	1

Kaynak: Türkiye’de Girişimciliğin Gelişimi: Girişimciler Üzerinde Nitel Bir Araştırma, Çetinkaya, Ö., Kalkan, A., Koyuncu, O ve Alparslan, A.M, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi

Tablo 8’ de görüldüğü gibi dünyadaki girişimcilik ruhu ile Türkiye’ deki girişimcilik ruhu karşılaştırıldığında; girişimcilerin büyük bir kısmı dünyanın gerisinde olduklarını düşünmektedirler. Bu durumun en önemli nedenini eğitim olanaklarına bağlamaktadırlar. Ayrıca Türkiye’ de girişimcilere verilen teşviklerin yetersizliği ve mali sıkıntıları da bir diğer neden olarak görmektedirler.

Girişimcilik düzeyinin gelişmesi için eğitim sisteminin düzenlenmesine vurgu yapmışlardır. Ayrıca üniversitelerde verilen eğitimin uygulamaya yönelik olması gerektiğini, öğrencilere iş hayatına dair örneklerin sunulması ve özgüven ağırlıklı girişimcilik eğitimin verilmesi gerekliliğini ön görmüşlerdir (Çetinkaya Bozkurt ve Ark, 2012).

Girişimci kişilik yapısının oluşturulması ve girişimci ruhun meydana gelmesi için girişimci kültürünün oluşmasına ihtiyaç vardır. Bu nedenle öncelikle toplum yapısının ve girişimciliğe karşı bakış açısının değiştirilmesi zorunludur. Türkiye şartlarında iş yapabilme ve ekonomik koşullar bireylerin kendilerini geliştirmelerini zorunlu kılmaktadır. Teknolojinin ilerlemesi ile birlikte bilgiye ulaşma ve uluslararası düzeyde gelişim için girişimcilik özendirilmelidir.

2.13. İlgili Araştırmalar

Aşağıda Türkiye’de Girişimcilik ve Kariyer Bilinci geliştirme konuları üzerine yazılmış Doktora, Tez, Makale ve Bildiri örneklerinin özetleri verilerek literatür araştırması hakkında genel bilgilere yer verilmektedir.

Arslan, K. (2002). “Üniversiteli Gençlerde Mesleki Tercihler ve Girişimcilik Eğilimleri”, adlı çalışmada, Haliç Üniversitesinde okuyan öğrencilerin girişimcilik yönelimlerini ve mesleki tercihlerinde içinde yaşanan çevrenin etkisi incelenmiştir.

Akyüz, K., Gedik, T., Akyüz, İ ve Yıldırım, İ. (2006). “Rize İlindeki Lise ve Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Yeteneklerinin İncelenmesi”, adlı çalışmada, Rize şehrindeki ortaöğretim ve üniversite öğrencilerinin girişimcilik kabiliyetleri incelenmiştir. Gelişmişlik seviyesi bakımından istenilen düzeyde olmayan Karadeniz Bölgesi genelinde girişimci ruhun ve kabiliyetlerin keşfedilmesi ve bölgesel gelişimin sağlanması amaç edinilmiştir.

Kuvan, H. (2007). “Türk Girişimcilerinin Yaşam ve Çalışma Değerleri Malatyalı Girişimciler Üzerine Bir Araştırma”, adlı çalışmada, Türk girişimcilerin özellikleri tespit edilmek amacıyla Malatya da yaşayan girişimciler üzerine bir çalışma yapılmıştır.

Cansız, E, (2007). “Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesi: Süleyman Demirel Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma” adlı çalışmada, Süleyman Demirel Üniversitesi’nde okuyan öğrencilerin girişimcilik özellikleri, girişimcilik eğilimleri ve demografik özellikleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda girişimciliğe etki eden aile ve çevre şartları gibi faktörler incelenmiştir.

Karabulut, T. (2009). “Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma”, adlı çalışmanın amacı işletme alanında eğitim gören üniversite öğrencilerinin, girişimcilik özelliklerinin bulunma düzeyini belirlemek ve bu özelliklerin ilgili öğrencilerin girişimcilik eğilimleri üzerindeki etkilerini ortaya çıkarmaktır.

Baysal, H. (2009). “Türkiye’de Girişimcilik Eğitiminde İlköğretimin Rolü Ders Kitapları Üzerine Bir İçerik Analizi”, adlı çalışmada, amaç; ilköğretim ders kitapları incelenerek girişimci bir toplum oluşturmada eğitimin rolünü tespit etmektir.

Soysal, A, (2009). “Türkiye’de Kadın Girişimciler: Engeller ve Fırsatlar Bağlamında Bir Değerlendirme”, adlı çalışmada, kadın girişimcilerin karşılaştıkları sorunları ve fırsatları araştırmak amaç edinilmiştir.

Soysal, A, (2010). “Kadın Girişimcilerin Özellikleri, Karşılaştıkları Sorunlar ve İş Kuracak Kadınlara Öneriler: Kahramanmaraş İlinde Bir Araştırma”, adlı çalışmada, erkeklerin çoğunlukta olduğu iş hayatında girişimcilik ile uğraşan kadınların yatırımla alakalı, kişisel niteliklerini ve yaşadıkları sıkıntıları belirlemeyi ve bu çerçevede girişimcilik faaliyetlerinde bulunacak kadınların hata yapma oranlarını düşürecek önerileri sunmayı amaç edinmiştir.

Yelkikalan, N., Karadeniz, Y., Akatay, A., Köse, C., Yıldırım, M., Koncagül, Ö ve Özer, E. (2010). “Dünya Ve Türkiye Üniversitelerinde Girişimcilik Eğitimi: Karşılaştırmalı Bir Analiz”, adlı çalışmada, girişimciliğin temel kavramları araştırılarak, Türkiye ve Dünya üniversitelerindeki girişimcilik eğitimleri, ders içerikleri ve girişimcilik alanları incelenmiştir. Araştırma sonucunda Türkiye’deki üniversitelerde verilen girişimcilik eğitimi daha çok önlisans programlarını

kapsamakta, Dünya üniversitelerinde ise girişimcilik eğitimi daha çok lisans ve yüksek lisans düzeyinde olduğu görülmektedir.

İbicioğlu, H., Taş, S ve Özmen, İ. (2010). “Üniversite Eğitiminin Girişimcilik Düşüncesinin Değişimine Etkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama”, adlı çalışmada amaç: girişimcilik eğitiminin etkisini ölçmektir. “Üniversitede verilen eğitim öğrencilerde girişimcilik yönünde bir etki oluşturuyor mu”, sorusuna yanıt aranmıştır.

Akın, A, (2010). “İnsan Sermayesi Kaynakları Açısından Girişimci Özellikleri”, adlı çalışmada, insanların sahip oldukları ekonomik şartların iş hayatında belirleyici olduğuna “Anadolu’da yaşayan iş adamlarının sahip oldukları potansiyelin tespit edilmesi”, amaçlanmıştır. Çalışmanın sonucunda, Anadolu’da yaşayan girişimcilerin; risk durumlarını kontrol etmede ve kendilerine güven noktasında aldıkları eğitimin ve mesleki farklılığa bağlı kalmadan değişik tutum ve davranışlar sergiledikleri görülmüştür. Bunun yanı sıra aktif olan girişimcilerin teknolojiyi kullanma noktasında daha yenilikçi oldukları görülmüştür.

Aşkın, A., Nehir, S ve Vural, S. (2011). “Tarihsel Süreçte Girişimcilik Kavramı ve Gelişimi”, adlı çalışmada, üretim faaliyetleri ile birlikte ekonomik gelişim ve iş olanakların değiştiğini, eski bir geçmişe sahip olan girişimcilik kelimesinin farklı zamanlarda farklı özellikler kazandığı dile getirilmiştir. Günümüzde ise bilimsel birikimin artması ile girişimcilik farklı bir boyut kazanmıştır. Yazar bu çalışmasında girişimciliğin gelişim sürecini ve Türkiye’de girişimciliğin gelişim aşamalarını incelemiştir.

Çetinkaya Bozkurt, Ö, (2011). “Dünyada ve Türkiye’de Girişimcilik Eğitimi: Başarılı Girişimciler ve Öğretim Üyelerinden Öneriler”, adlı çalışmada, öğretim elemanları ile iş adamlarının düşüncelerine başvurularak “Girişimcilik” dersinin mevcut piyasa şartlarına uygunluğu araştırılmıştır.

İşcan, Ö ve Kaygın, E. (2011). “Potansiyel Girişimciler Olarak Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma”, adlı çalışmada, üniversitede okuyan öğrencilerin girişimcilik düzeyleri araştırılmıştır. Bu doğrultuda girişimci ve girişimcilik ile ilgili temel kavramlar incelenmiştir. Araştırma sonucunda farklı üniversitelerde okuyan (Kafkas Ve Kırıkkale

Üniversitesi) öğrenciler üzerinde incelemeler yapılarak, üniversite öğrencilerinin girişimcilğe karşı ilgi duydukları sonucuna ulaşılmıştır.

İrmiş, A ve Barutçu, E. (2012). “Öğrencilerin Kendilerini Girişimci Bir Kişiliğe Sahip görmelerini ve İş Kurma Niyetlerini Etkileyen faktörler: Bir Alan Araştırması”, adlı çalışma, Pamukkale Üniversitesi, İşletme Bölümünde okuyan öğrencilerin girişimci kişilik yapıları ve gelecekte iş hayatına atılma isteklerine etki eden nedenler incelenmiştir. Yapılan araştırma sonucunda öğrencilerin girişimci kişilik yapılarına ve iş hayatına atılmada etkili olan faktörlerin başında aile ve eğitim şartlarının geldiği görülmüştür.

Bilge, H ve Bal, V. (2012). “Girişimcilik Eğilimi: Celal Bayar Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma”, adlı çalışma, Celal Bayar Üniversitesinde okuyan lisans ve ön lisans öğrencilerinin girişimcilğe karşı ilgilerini ve düzeylerini belirlemek üzere yapılmıştır. Bu çalışma daha önce yapılan çalışmalardan farklı olarak lisans ve ön lisans öğrencilerinin cinsiyet ve eğitim düzeylerini karşılaştırmıştır.

Çetinkaya Bozkurt, Ö., Kalkan, A., Koyuncu, O ve Alparslan, M. (2012). “Türkiye’de Girişimciliğin Gelişimi: Girişimciler Üzerinde Nitel Bir Araştırma”, adlı çalışmada, Türkiye’de varlık gösteren girişimcilerin, girişimci özelliklerinin geliştirilmesine yönelik düşünceleri ve önerileri incelenmiştir. Buna bağlı olarak girişimcilik kültürünün gelecek nesillere nasıl aktarılacağı ve Türkiye’de girişimci oranının artırılması için izlenecek yolu belirlemek amaçlanmıştır.

Keleş, N., Kırıl Özkan, T., Doğaner, M ve Altunoğlu, A. (2012). “Önlisans Öğrencilerinin Girişimcilik Düzeylerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma”, adlı çalışmada, önlisans programındaki öğrencilerin girişimcilik seviyelerinin belirlenmesi ve çevresel faktörlere göre değişip değişmediği incelenmiştir.

Kılıç, R., Keklik, B ve Çalış, N. (2012). “Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma: Bandırma iktisadi ve idari bilimler fakültesi İşletme Bölümü Örneği”, adlı çalışmada, üniversite öğrencilerinin girişimcilğe karşı yönelimleri araştırılmış. Bu doğrultuda girişimci, girişimcilik gibi temel kavramlar açıklanarak uygulamaya geçilmiştir. Balıkesir Üniversitesi Bandırma İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme öğrencileri ile bir çalışma yapılmıştır.

Uygulamada ölçekler kullanılmıştır. (Yılmaz ve Sünbül). Yapılan çalışma sonucunda öğrencilerin yenilikçi nitelikleri ile cinsiyetleri arasında belirgin bir farklılığın olduğu görülmüştür. Erkek öğrencilerin yeniliklere açık oldukları görülmüştür.

Akyürek, Ç ve Şahin, Ç. (2013). “İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi”, adlı çalışmada, ilkokul programındaki girişimcilik becerisi doğrultusunda öğretmen görüşleri ele alınmıştır. Çalışmaya veri sağlamak için İstanbul il ve ilçelerindeki ilkokullarda çalışan öğretmenler seçilmiştir.

Uluç, O. (2013). “Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimlerinin Belirlenmesi”, adlı çalışma Gölbaşı Meslek Yüksekokulu’nda öğrenim gören öğrenciler üzerinde yapılmıştır. Çalışmada amaç finansal ve girişimcilik dersine giren ve girmeyen öğrencilerin girişimcilik karşı tutumlarını belirlemektir.

Türkmen, M ve İşbilir, U. (2014). “Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinin Sosyo-Demografik Özellikler Açısından İncelenmesi”, adlı çalışmada, amaç; spor eğitimi konusunda lisans eğitimi gören öğrencilerin girişimcilik yönelimlerinin sosyo-demografik nitelikler noktasında incelenmesidir.

Sönmez, A ve Toksoy, A. (2014). “Türkiye’de Girişimcilik ve Türk Girişimci Profili Üzerine Bir Analiz”, adlı çalışmada, Türkiye’de meydana gelen girişimcilik yatırımlarının ve Türk girişimcilerinin özelliklerinin belirlenmeye çalışıldığı araştırmanın amacı; girişimcilerin demografik nitelikleri, çalışmak istedikleri iş kolu ve mali ihtiyaçları gibi konular ele alınmıştır.

Yüksel, M, (2015). “Öğrencilerin Girişimci Kişilik Özellikleri İle Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma”, adlı çalışmada, işletme bölümünde okuyan öğrencilerin girişimci kişilik yapıları ve girişimcilik yönelimleri arasındaki bağlantı araştırılmıştır. Bu doğrultuda meslek yüksekokulu işletme yönetimi bölümünde okuyan öğrencilere araştırmada sorulan varsayımları test etmek maksadıyla anket uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin kişilik yapılarının yenilikçi, duyarlı ve fırsatlara açık olma gibi nitelikler içerdiği görülmüştür. Ayrıca araştırmada öğrencilerin girişimcilik eğilimleri ile cinsiyet yapıları ve aile meslekleri arasında bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir.

Ulutürk Akman, S ve Bektaş, H. (2015). “Üniversite Öğrencilerinin Girişimci Özelliklerinin İncelenmesi”, adlı çalışmada, üniversitede okuyan öğrencilerin girişimcilik yapıları araştırılmıştır. Bu doğrultuda üniversite öğrencilerine anket çalışması uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin, risk durumlarına girme ve yenilikçi olma gibi niteliklere sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Kula, Ö ve Adıgüzel, O. (2015). “Lisansüstü Öğrencilerinin Kariyer Planlamalarına Etki Eden Faktörler: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma”, adlı çalışmada, Kariyer planlamasında hangi faktörlerin öğrencilerin kariyer planlamasını etkilediği araştırılmıştır. Anket verileri analiz edilerek bu faktörler tespit edilmiştir.

Polat, S., Koçak, B., Çermik, F., Meral, E ve Boztaş, M. (2015). “İlköğretim Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarının Girişimcilik Kazanımı Açısından Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi”, adlı çalışmada, 2004-2005 yılında yapılan değişikliklerle düzenlenen İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Programı kapsamındaki ders kitaplarının öğrencilere aktarılmak istenen girişimcilik becerisi açısından öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi yapılmıştır.

Balaban, Ö ve Özdemir, Y. “Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Eğilimi Üzerindeki Etkisi: Sakarya Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Örneği”, adlı çalışmada, girişimci ve girişimcilik kavramları üzerinde durularak, girişimcilik eğilimi ile bağlantı kurulmuştur. Girişimcilik eğilimine etki eden faktörleri ve bu eğilimler ile girişimcilik eğitimi/dersi kapsamındaki ilişkiler belirtilmiştir. Yapılan araştırmanın sonucunda girişimcilik eğitimi, girişimcilik eğilimini meydana getirmede tek başına yeterli olmadığı sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak bu çalışmalarda elde edilen veriler ışığında girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerisi üzerine yapılmış çalışmaların azlığı söz konusudur. Yapılan literatür taraması sonucunda girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme ile ilgili çalışmalar genel olarak: kadın girişimciler, iş adamları, üniversite öğrencileri, insan sermayesi, finansal koşullar, girişimci profilleri, yaşam ve çalışma şartları, öğretim üyeleri ve girişimci şehir örnekleri üzerinde yoğunluk kazanmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.1. Araştırmanın Yöntemi

Bu bölümde; araştırmanın deseni, evren ve örneklem, veri toplama aracı ve toplanan verilerin analizi ile ilgili bilgilere yer verilmektedir.

3.1.1. Araştırmanın Deseni

İlköğretim Sosyal Bilgiler dersi müfredatında yer alan Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Becerilerinin Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi tez çalışmasında araştırma deseni olarak nitel araştırma türlerinden olan olgu bilim deseni kullanılmıştır. Araştırma verileri görüşme formları kullanılarak toplanmıştır. Çalışma grubu seçkisiz olmayan örneklem yöntemlerinden uygun örneklem yöntemi kullanılmıştır.

3.1.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2015-2016 eğitim-öğretim yılı Ağrı il' i ortaokullarda görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenleri oluşturmaktadır. Çalışma grubu seçkisiz olmayan örneklem yöntemlerinden uygun örneklem yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın örneklem grubunu Milli Eğitim Bakanlığı, Ağrı İl Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesinde çalışan (Ağrı ili merkez ilçe) yirmi beş (25) Sosyal Bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır.

Tablo 9: Öğretmenlerin Kişisel Bilgileri

Değişkenler	N	%
Cinsiyet	Kadın	9
	Erkek	16
	Toplam	25
		% 100
Kıdem	1-5 Yıl	13
	5-10 Yıl	5
	10-15 Yıl	4
	15- Yıl üstü	3
	Toplam	25
		% 100

Kaynak: Görüşme Formları

Tablo 9’da Öğretmenlerin Kişisel Bilgileri göz önüne alındığında araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin cinsiyet dağılımına bakıldığı zaman 9 tanesi kadın, 16 tanesi erkek toplamda 25 sosyal Bilgiler öğretmeninden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin kıdem durumlarına bakıldığı zaman 1-5 yıl görev yapan öğretmen sayısı 13, 5-10 yıl görev yapan öğretmen sayısı 5, 10-15 yıl görev yapan öğretmen sayısı 4, 15 yıl üstü görev yapan öğretmen sayısı 3 olarak görülmektedir.

3.1.3. Veri Toplama Aracı

Çalışmada veri toplama aracı olarak ise yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Çalışma ile ilgili olarak (Girişimcilik, karar verme, karşılaştığı sorunları kendisi çözebilen, sorumluluk, yaratıcı ve yenilikçi, üreticilik, eleştirel bakış açısına sahip olan, zamanı kullanma, kendini geliştiren, iletişim becerisi, problem çözme, kaynakları kullanma, donanımlı birey vb.) kavramlar belirlenmiştir. Belirlenen kavramlara bağlı kalınarak görüşme formunda yer alacak sorular hazırlanmıştır. Soruların amacına uygun olup olmadığını belirlemek için danışman hocanın görüşüne başvurulmuş ve daha sonra görüşme formuna son şekli verilmiştir.

Hazırlanan görüşme formu ise 2015-2016 eğitim-öğretim yılı Ağrı kentindeki ortaokullarda görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenlerine uygulanmıştır.

Görüşme Sırasında Öğretmenlere Aşağıdaki Açık ve Kapalı Uçlu Sorular Yöneltilmiştir:

1. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin kullandıkları yöntem-tekniklerin öğrencilerde girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerini ortaya çıkartma noktasında yeterliliği ne düzeydedir. Bu konuda düşünceleriniz nelerdir?
2. İlköğretim Sosyal Bilgiler dersi müfredatında yer alan konular, görsel unsurlar ve ders saati girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerinin kazandırılması noktasında yeterli şekilde düzenlenmiş midir. Bu konuda düşünceleriniz nelerdir?
3. Ders işleme esnasında örnek girişimcilerin hayat hikâyelerine yer veriyor musunuz?
4. Sosyal Bilgiler dersi müfredatında öğrencilerin yaşadıkları bölgelerdeki ekonomik faaliyetler hakkında bilgi veriliyor mu?

5. Rehberlik saatlerinde öğrencilerinize ilgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği eğitim, bilgi, beceri ve kişilik özellikleri hakkında bilgi veriyor musunuz?
6. Sosyal Bilgiler dersi müfredatında öğrencilerinize verdiğiniz araştırma ve proje ödevlerinde problemle ilgili fikir üretme ve araştırma becerisini geliştirmeye fırsat verecek etkinliklere yer veriliyor mu?
7. Sosyal Bilgiler dersi müfredatında yer alan girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerini kapsayan konularda girişimci özelliklerine yeteri kadar yer veriliyor mu?
8. Nitelikli insan gücünün eğitim sistemi ile birlikte ileride bireylerin başarılı bir girişimci ve kariyer bilinci geliştirme düzeyine katkı sağladığını öğrencilerinizle paylaşıyor musunuz?
9. Sosyal Bilgiler dersi müfredatında yer alan girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerini kapsayan kavramları ders işleme esnasında giriş, geliştirme ve pekiştirme basamakları diye dikkate alarak dersi işliyor musunuz?
10. Sosyal Bilgiler dersini işlerken öğrencilerimizin girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme konularına karşı ilgileri var mıdır?
11. Sosyal Bilgiler dersi müfredatında yer alan girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerileri öğrencilerin birikimlerinin gelecekte seçeceği işlerle olan ilgisini ortaya çıkaracak düzeyde midir?
12. Girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerini aktarırken zorlanıyor musunuz?

3.1.4. Veri Analizi

Araştırmada uygulanan görüşme formları sonucunda ortaya çıkan verilerin analizi için betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analiz yöntemi ile elde edilen veriler belirlenen temalara uygun olarak özetlenir ve yorumlanır. Betimsel analiz yönteminde amaç elde edilen bulguların düzenlenerek ve yorumlanarak okuyucuya aktarılmasıdır. Ayrıca betimsel analiz yönteminde görüşmecilerin yada gözlenen bireylerin görüşlerine doğrudan yer verilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Nitel araştırma yöntemlerinde verilerin analizinde araştırmaya katılanların birden fazla temaya uygun olabilmektedir. Bu nedenle analiz işlemleri sonucunda görüş bildiren kişi sayısı katılımcı sayısından fazla çıkabilmektedir (Aküzüm ve Oral, 2015).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.1. Bulgular ve Yorum

Bu bölümde Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer alan girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Becerileri Doğrultusunda Değerlendirmelerini içeren görüşlerine yer verilmiştir. Görüşme sonucunda elde edilen veriler frekans (f) ve yüzde (%) halinde tablolar vasıtası ile sunulmuştur. Aşağıdaki tablolarda ilköğretim sosyal bilgiler (4,5,6 ve 7. sınıf) müfredatında yer alan girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerinin yer aldığı üniteler, öğrenme alanları, ders kazanımları, bununla bağlantılı olarak girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme kazanımları yer almaktadır. Sosyal Bilgiler öğretmenlerine bazı açık uçlu ve kapalı uçlu sorular yöneltilerek çalışmaya veri sağlanmıştır.

Tablo 10: İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi (4,5,6 ve 7. sınıf) Müfredatında Yer Alan Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Becerilerinin Yer Aldığı Üniteler, Öğrenme Alanları ve Kazanımlar Tablosu

SINIF	ÖĞRENME ALANI/ ÜNİTE	DERS KAZANIMLARI	GİRİŞİMCİLİK KAZANIMLARI KARİYER BİLİNCİ GELİŞTİRME KAZANIMLARI
4	Birey ve Toplum: Kendimi Tanıyorum	Bireysel farklılıkları tanır ve kabul eder.	1. Kişiler arasındaki farklılıkları tanır.
	Üretim, Dağıtım ve Tüketim: Üretimden Tüketime	İstek ve ihtiyaçlarını ayırt eder.	7. Gereksinim ile istek arasındaki farkı açıklar.
		Mevcut kaynaklarla ihtiyaçlarını ilişkilendirir.	26. Kaynakları doğal, insan ve kapital olarak sınıflandırır.
		Kullandığı bazı ürünlerin üretim, dağıtım ve tüketim ağını oluşturur.	13. Ürünlerin farklı üretim şekilleri olduğunu bilir.
4	Birey ve Toplum: Kendimi Tanıyorum	Bireysel farklılıkları tanır ve kabul eder.	2. İnsanların tek ve kendine özgü olduğunu fark eder.
	Kültür ve Miras: Geçmişimi Öğreniyorum	Millî Mücadele'nin kazanılmasında ve Cumhuriyetin ilanında Atatürk'ün rolünü fark eder.	18. Liderlerin gruplar ve toplumlar üzerindeki etkilerini araştırır. 19. Liderlik becerilerine örnek verir.

	Gruplar, Kurumlar, Sosyal Örgütler: Hep Birlikte	İnsanların belli bir amaç çerçevesinde oluşturdukları grup, kurum ve sosyal örgütleri fark eder. Ön bilgi ve yaşantısını kullanarak çevresindeki belli başlı sosyal problemler ya da ihtiyaçlarla grup, kurum ve sosyal örgütleri ilişkilendirir. Kendisi ile çevresindeki gruplar, kurumlar ve sosyal örgütler arasındaki etkileşime örnekler verir.	15. Hayatımızı kolaylaştırmak için çalışanları tanır ve yaptığı işleri açıklar. 16. Başkalarına hizmet etmeyi içeren hizmetleri tanır.
SINIF	ÖĞRENME ALANI/ ÜNİTE	DERS KAZANIMLARI	GİRİŞİMCİLİK KAZANIMLARI KARİYER BİLİNCİ GELİŞTİRME KAZANIMLARI
5	Üretim, Dağıtım ve Tüketim: Ürettiklerimiz	Yaşadığı bölgedeki ekonomik faaliyetleri fark eder.	27. Yaşadığı bölgedeki kaynakları araştırır.
		Yaşadığı bölgedeki ekonomik faaliyetlere ilişkin meslekleri belirler.	28. Yaşadığı bölge içinde ekonomik dayanışmayı fark ederler.
5	Birey ve Toplum: Haklarımı Öğreniyorum	İçinde bulunduğu gruplar ve gruplara ait rolleri ilişkilendirir.	4. Bir bireyin sahip olabileceği değişik rolleri belirtir.
		Katıldığı gruplarda aldığı roller ile rollerin gerektirdiği hak ve sorumlulukları ilişkilendirir.	12. Kişisel sorumluluğun ve iyi çalışma alışkanlıklarının önemini açıklar. 14. Aile üyeleri arasındaki bağlılığı, birlikte çalışmayı ve sorumluluğu açıklar.
	Üretim, Dağıtım ve Tüketim: Ürettiklerimiz	Yaşadığı bölgedeki ekonomik faaliyetlere ilişkin meslekleri belirler.	11. Kendi yerel çevresinde bulunan meslekleri belirler.
6	Üretim, Dağıtım ve Tüketim: Ülkemizin Kaynakları	6. İlgilediği mesleklerin gerektirdiği eğitim, beceri ve kişilik özelliklerini araştırır.	11. İşle ilgili fikir üretme ve araştırma becerisi edinir.

6	Üretim, Dağıtım ve Tüketim: Ülkemizin Kaynakları	6. İlgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği eğitim, beceri ve kişilik özelliklerini araştırır.	5. Farklı meslek gruplarında ihtiyaç duyulan akademik becerileri sıralar. 10. Bazı işlerin yerine getirilebilmesi için farklı bilgi ve beceriye sahip olunması gerektiğini belirtir. 12. Kişilik özellikleri ile meslek seçimi arasındaki ilişkiyi açıklar. 19. Özel ilgileri ile ilgili bağlantılı olabilecek iş etkinliklerini tanımlar. 20. İlgi duyduğu meslekleri sıralar. 21. İlgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği eğitim, bilgi, beceri ve kişilik özelliklerini belirler.
6	Güç, Yönetim ve Toplum: Demokrasinin Serüveni	5. Türk tarihinde kadının konumu ile ilgili örnekleri, kadın haklarının gelişimi açısından yorumlar.	17. İşte ve aile içinde kadın-erkek rollerinin zaman içindeki değişimini açıklar.
7	Birey ve Toplum: İletişim ve İnsan İlişkileri	1. İletişimi, olumlu olumsuz etkileyen tutum ve davranışları fark ederek kendi tutum ve davranışlarıyla karşılaştırır.	10. Başkaları ile kurduğu iletişimlerin iyi olup olmadığını sorgular.
7	Üretim, Dağıtım ve Tüketim: Ekonomi ve Sosyal Hayat	6. Eğitimin meslek edindirme hedefini kavrayarak ilgi ve yetenekleri doğrultusunda meslekî tercihlerine yönelik planlama yapar.	6. Farklı eğitim kurumlarını ve eğitim düzeylerini (orta öğretim, üniversite lisans, yüksek lisans gibi) listeler. 7. Farklı orta öğretim kurumlarını (genel lise, meslek lisesi gibi) sıralar ve aralarındaki farklılıkları açıklar. 8. Kendisi için uygun olabilecek orta öğretim kurumlarını tanıır. 9. Birikimlerinin gelecekte seçeceği işlerle olan ilgisini açıklar.

Kaynak: MEB (4,5,6 ve 7. sınıf) Sosyal Bilgiler Kılavuz Kitapları.

4.1.1. Görüşme Formunda Yer Alan Açık Uçlu Soruların Kodlanması ve Yorumlanması

Tablo 11: Görüşme Formunda Yer Alan Açık Uçlu Soruların Kodlanması

	Kategori/Temalar	f	%
Olumsuz Düşünceler	Ders Saatinin Yetersizliği	14	28
	Ders Kitaplarındaki Görsel Unsurlar	9	18
	Kullanılan Yöntem ve Teknikler	9	18
	Okulun İmkânları	4	8
	Eğitim Sistemi	3	6
	Öğrenci Hazır bulunuşluk Seviyesi	3	6
	Öğretmenlerden Kaynaklanan Sorunlar	1	2
	Kategori/Temalar	f	%
Olumlu Düşünceler	Geziler Veya İş Yeri Ziyaretleri	2	4
	Öğrenci Velisinin Etkisi	2	4
	Öğrenci Profili	2	4
	Bölgesel ve Çevresel Farklılıklar	1	2
Toplam		50	100

Kaynak: Görüşme Formları

Tablo 11 incelendiğinde öğrencilerde Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Becerilerine olumsuz etki eden faktörlerin başında: Sosyal Bilgiler ders saatinin yetersizliği (% 28) gelmektedir. Daha sonra sırası ile ders kitaplarındaki görsel unsurların yetersizliği ve yerinde kullanılmadığı (% 18), kullanılan yöntem ve tekniklerin yetersizliği (% 18), okul İmkânlarının yetersizliği (% 8), eğitim sistemindeki sıkıntılar (% 6), öğrenci hazır bulunuşluk seviyesi (% 6) ve öğretmenlerden kaynaklanan sorunlar (% 2) şeklinde sıralanmaktadır.

Tablo 11 incelendiğinde öğrencilerde Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Becerilerine olumlu etki eden faktörlerin başında: Geziler veya iş yeri ziyaretlerinin etkisi (% 4), öğrenci velisinin etkisi (% 4), öğrenci profilinin etkisi (% 4), Bölgesel ve çevresel farklılıkların etkisi (% 2) gelmektedir.

A) Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin kullandıkları yöntem-tekniklerin öğrencilerde Girişimcilik ve Kariyer Bilinci geliştirme becerilerini ortaya çıkartma noktasında yeterliliği ne düzeydedir. Bu konuda düşünceleriniz nelerdir?

Öğretmen 1: *‘Kariyer bilincini geliştirmek çoğunlukla kullanılmakta olan düz anlatımla geliştirilebilecek bir beceri değildir. Düz anlatım yöntemi her konuda tercih edilen bir yöntemdir. Yapılandırmacı eğitim felsefesi benimsendiği halde bu konularda proje konuları verilebilir. Örneğin; ‘‘Siz olsaydınız (bir girişimci olsaydınız) bulunduğunuz yerin kaynaklarını kullanarak nasıl bir girişimde bulunurdunuz?’’ tarzı çalışmalar yaptırılabilir.’’ (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)*

Ö1: Kariyer geliştirme gibi üst düzey bir becerinin düz anlatım yöntemi ile ortaya çıkartılamayacağını belirtmektedir. Yeni eğitim sistemi ile birlikte yapılandırmacı eğitim felsefesinin benimsendiğini ancak yapılandırmacı sisteme yönelik ders anlatım yöntemlerinin kullanılmadığını dolayısı ile girişimci öğrenci profiline katkı sağlanamadığını dile getirmektedir. Süreç ve sonuç odaklı araştırma ödevlerinin azlığından yakınmaktadır

Öğretmen 2: *‘‘Öğretmenlerin kullandıkları yöntem-teknikler ya soru cevap yöntemi ya da düz anlatım yöntemidir. İmkanlar yeteri düzeyde olmadığı için (projeksiyon, gezi düzenleme) öğrencilerin becerilerini ortaya çıkarmakta güçlükler yaşıyorum. Öğrencileri araştırmaya yönleltmek için verdiğim araştırma ödevlerinin sonucu genellikle internet çıktıları olmaktadır.’’ (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)*

Ö2: Okuldaki imkânların yeteri düzeyde olmadığını bu yüzden yöntem ve teknikler konusunda sıkıntıların yaşandığını dile getirmektedir. Öğrenci becerilerini ortaya çıkaracak araç gereçlerin yokluğundan yakınmaktadır. Öğretmen araştırma ödevlerinden yeterince yararlanamadığını verilen ödevlerin yeteri kadar dikkate alınmadığını dile getirmektedir. Özellikle girişimcilik ve kariyer geliştirme becerilerinin daha iyi gelişmesi için iş yerlerine, fabrikalara gezilerin düzenlenmesi gerektiğini söylemektedir.

Öğretmen 3: *“Yöntem ve teknikler yeterli düzeydedir. Çevre şartları, öğrenci profili ve ekonomik durum öğrencilerde bu becerilerin oluşmasını zorlaştırmaktadır.” (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)*

Ö3: Yöntem ve teknikleri kullanma konusunda sıkıntı yaşamamaktadır. Girişimcilik ve kariyer geliştirme becerilerinin gelişmemesinin en önemli nedenini çevre şartlarına, öğrenci profiline ve ekonomik duruma bağlamaktadır. Öğretmenin düşüncelerine bakıldığı zaman girişimcilik ve kariyer geliştirme becerilerinin gelişimi çevre şartlarıyla dolayısı ile öğrencilerin yetiştiği kültürel ortamla doğrudan ilişkilidir. İçinde yaşanan toplum girişimci kimliğinin türünü belirlemektedir. Ekonomik durum yani çevrede meydana gelen ticari faaliyetin türü öğrencinin ileride nasıl bir ekonomik hayatın içerisinde yer alacağını göstermektedir.

Öğretmen 4: *“Ne yazık ki ülkemizdeki eğitim sistemi bu becerilerin ortaya çıkmasına müsaade etmemektedir. Çünkü her ne kadar yapılandırmacı modeli benimsemiş gibi gözüksek de davranışçı model ağır basmaktadır. On yıldan daha uzun süre öğretmenlik yapmış öğretmenler gelişime kulaklarını tıkayıp bu becerilerin gelişmesine izin vermemektedirler.” (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)*

Ö4: Eğitim sisteminin bu becerileri gün yüzüne çıkarmada yetersiz kaldığını dile getirmektedir. Eğitim sistemimizdeki son düzenlemelerin yerinde olduğunu ancak tam anlamı ile sistemin oturmadığını söylemektedir. Günümüz dünyasında araştırma yapabilen, sorgulayan, üreten insan profiline yatırım yapılmaktadır. Girişimci insan profilini harekete geçirebilecek yapılandırmacı eğitim felsefesi örnek alınarak eğitim sistemimizde bir takım düzenlemeler yapılmıştır. Bu sevindirici bir durumdur. Yapılandırmacı eğitim sistemi modeli davranışçı eğitim felsefesinin

etkisinden çıkamadığını dile getirmektedir. Hal böyle olunca istenilen öğrenci profiline ulaşmak zorlaşıyor. Araştırmaya katılan öğretmen meslektaşlarının eğitim alanında meydana gelen değişimlere karşı kayıtsız kaldıklarını dile getirerek, özellikle on yıldan daha fazla süredir öğretmenlik yapan meslektaşlarının yeni nesil öğrencilere bu becerilerin kazandırılmasında yetersiz kaldıklarını dile getirmektedir.

Öğretmen 5: *“Görev yaptığım okulun şartları bu becerilerin ortaya çıkmasını zorlaştırmaktadır. Buna rağmen öğrenci profili araştırmayı seven, bir şeyler üreten ve sorgulayan öğrenci profilindedir.”*
(Sosyal Bilgiler Öğretmeni)

Görüş bildiren Sosyal Bilgiler öğretmeni görev yaptığı okulun fiziki şartlarının öğrencilerde girişimcilik ve kariyer geliştirme becerilerinin oluşmasını zorlaştırdığını dile getirmektedir. Buna rağmen öğrencilerinin araştırmayı sevdiğini, sorgulayıcı kişilik yapısına sahip olduklarını söylemektedir. Ders anlatım sırasında yöntem teknik kullanmakta sıkıntılarının olmadığını ancak okulun imkânlarının becerileri geliştirmeye dönük yetersiz kaldığını dile getirmektedir.

Öğretmen 6: *“Öğretmenlerin kullandıkları yöntem ve teknikler girişimcilik ve kariyer geliştirme becerilerinin geliştirilmesinde yetersiz kalmaktadırlar. Bunun temel nedeni öğretmenin aktif öğrencinin pasif oluşudur. Bu durum öğrenciye araştıran, sorgulayan, merak eden öğrenci modelinin gelişmesini engellemektedir.”* (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)

Ö6: Meslektaşlarının yöntem teknikleri yanlış kullandıklarını girişimcilik ve kariyer geliştirme gibi yirmi birinci yüzyıl becerilerinin kazandırılmasında yetersiz kaldığını söylemektedir. Öğretmenlerin sürekli aktif olması öğrencilerinde derse hazırlıksız gelmesi bir süre sonra öğretmenlerin yorulmasına derslerin verimsiz geçmesine neden olmaktadır. Öğretmenlerin üniversitelerde aldıkları mesleki derslerin gerçek sınıf ortamında bir etkisinin olmadığını, öğretilen yöntem ve teknikleri gerçek sınıf ortamında uygulamaya konulmadığını buna bağlı olarak araştıran, sorgulayan, üretici öğrenci profilinin oluşmasının zor olduğunu dile getirmektedir.

Öğretmen 7: “Öğretmenler çok fazla yöntem ve teknik kullanabilecekleri fırsatlar bulamıyorlar. Uygulanan tekniklerinde yeterli olmadığı aşikârdır. Ayrıca öğrencilerde de bu yönde bir talep çoğunlukla görülüyor. Öğrencilerden istenilen görev ve sorumluluklar yerine getirilmemektedir. Ders esnasında hangi yöntemi kullanırsam kullanayım öğrencilerin dikkatini derse çekemiyorum.” (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)

Ö7: Meslektaşlarının çok fazla yöntem ve teknik kullanma imkânlarının olmadığını söylemektedir. Kullanılan yöntemlerin girişimcilik ve kariyer geliştirme becerilerini geliştirmediğini dile getirmektedir. Ders sırasında öğrencilerin hazır bulunuşluk durumlarının istenilen seviyede olmadığını buna bağlı olarak da öğrencilerin derse karşı dikkat eksikliklerinin olduğu görülmektedir. Hal böyle olunca girişimcilik ve kariyer geliştirme becerilerine katkı sağlanamadığı görülmektedir.

Öğretmen 8: “Yöntemler tam anlamıyla kullanılabilse girişimcilik konusunda etkili olabileceğini düşünüyorum. Yetersiz zaman, çocukların seviyesinin üstünde ve akılda kalmayan örnekler yöntem ve tekniklerin uygulanmasını engellemektedir. Tam anlamı ile olmasa da kısmen araştıran, sorgulayan ve üreten öğrenci profilinin ortaya çıkmasına etki ediyor.” (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)

Ö8: Yöntem ve tekniklerin tam anlamda kullanılamadığını gerekçe olarak yetersiz zaman, öğrenci seviyesi dikkate alınmadan hazırlanan örnekler vb gibi nedenleri göstermektedir. Bahsedilen olumsuzluklara karşın öğrenci profilinin kısmen bile olsa araştıran, sorgulayan ve üreten öğrenci profilinde olduklarını dile getirmektedir. Bahsi geçen olumsuzlukların düzeltilmesi ile yöntem ve tekniklerin tam anlamı ile uygulanması buna bağlı olarak girişimcilik ve kariyer geliştirme becerilerinin daha iyi bir düzeye getirilmesini sağlayacaktır.

Öğretmen 9: “Gerek ders gerekse sınıf ortamında kullanılan yöntem ve teknikler öğrencilerde bu becerilerin gelişmesinde yeterli değildir. Derslerin daha çok geleneksel yöntemlerle işlenmesi ve ders kitaplarının bu konularda özellikle girişimcilik ve kariyer geliştirmede öğrencilere yeteri kadar mesaj vermemesi dolayısı ile öğrencilerde kitabı fazla okumamaktadırlar.” (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)

Ö9: Kullanılan tekniklerin girişimcilik ve kariyer geliştirme becerilerini ortaya çıkarmakta yetersiz olduğunu dile getirmektedir. Ders kitaplarının öğrencileri girişimcilik konusunda harekete geçirmede yetersiz olduğunu ve yeteri kadar mesaj veremediğini dolayısı ile öğrencilerin ders kitabını okumadan okula geldiklerini dile getirmektedir. Girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerileri gibi zevkli konularda ders kitaplarının daha eğlenceli, daha çekici bir şekilde düzenlenmesinin öğrencileri derse karşı motive edebileceğine dikkat çekmektedir. Bununla birlikte yöntem ve teknikleri de daha verimli kullanma şansının artacağına değinmektedir.

Öğretmen 10: ‘ ‘Evet yeterli düzeydedir özellikle derse katılan, dersi dinleyen (ailesi tarafından destek alan) öğrencilerimizin girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerileri iyi seviyededir.’ ’ (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)

Ö10: Kullanılan yöntem ve tekniklerden yana bir sorun yaşamadığını dile getirmektedir. Dersi aktif olarak dinleyen, aile ilgisini arkasına alan ve sorumluluklarını yerine getiren öğrencilerin girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme konusunda herhangi bir sorun yaşamadıklarını dile getirmektedir. Girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirmede okul ile birlikte ailenin rolüne dikkat çekilmektedir.

Öğretmen 11: “Öğretmenlerin kullandıkları yöntem ve teknikler öğrencilerin girişimcilik becerilerine katkı sağlamak yerine öğrencilerin girişimcilik yetilerini ketlemektedir. Çünkü günümüzde düz anlatım yöntemi kullanıldığı için öğrenciler kendilerini ifade etme fırsatı bulamamaktadırlar.” (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)

Ö11: Kullanılan yöntem ve tekniklerin öğrencilerde girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirmelerine katkı sağlamadığını ve öğrencilerde bu becerilerin gelişmemesine neden olduğunu dile getirmektedir. Genel olarak sınıf ortamında düz anlatım yönteminin kullanıldığını bu yüzden öğrencilerin kendilerini ifade etmelerine imkan verilmediğini vurgulamaktadır.

Öğretmen 12: *“Ders esnasında kullandığımız yöntem teknikler kısıtlı olduğu için elimizdeki imkanlarla yetinmeye çalışıyoruz. Kullandığımız yöntem ve tekniklerle öğrencilerde girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerini ortaya çıkarma noktasında zorluk çekiyoruz.” (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)*

Ö12: Derslerde kullandığı yöntem ve tekniklerin kısıtlı olduğunu buna bağlı olarak öğrencilerde girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerini tam anlamı ile ortaya çıkaramadığını vurgulamaktadır.

Öğretmen 13: *“Kullandığımız yöntem ve teknikler girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerini kısmen ortaya çıkartmaktadır. Girişimcilik ve Kariyer Bilinci geliştirme becerilerinin kazandırılması öğrenciden öğrenciye değişkenlik göstermektedir.” (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)*

Ö13: Kullandığı yöntem ve tekniklerin girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerini kısmen ortaya çıkardığını dile getirmektedir. Girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerinin kazandırılması öğrenciden öğrenciye değişkenlik gösterdiğini vurgulamaktadır. Özellikle öğrencilerin ilgi alanlarına işaret etmektedir.

Öğretmen 14: *“Biz öğretmenlerin kullandığı yöntem ve teknikler öğrencilerin girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerini ortaya çıkarılması yönünde fakat bu beceriler öğrencilere aktarılamıyor. Bu becerilerin öğrencilere kazandırılmasının nedeni gerekli yöntemi kullanmak için yeterli imkanlara sahip olamamamızdır.” (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)*

Ö14: Meslektaşları tarafından kullanılan yöntem ve tekniklerinin amacının girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerini ortaya çıkarmak olduğunu dile getirmektedir. Temel sıkıntının girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme kazanımlarının öğrencilere aktarma konusunda yaşandığını vurgulamaktadır. Girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerinin öğrencilere aktarılamamasının nedenlerini sınıf ortamına ve okul imkanlarına bağlamaktadır.

Öğretmen 15: *“Sınıf ortamında kullanılan yöntem ve teknikler bu becerilerin kazandırılmasına hizmet etmemektedir. Sorgulayan, araştıran ve üreten öğrenci modelinin oluşmasına katkı sağlamamaktadır.” (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)*

Ö15: Sınıf ortamında kullanılan yöntem ve tekniklerin girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerinin kazandırılmasına hizmet etmediğini dile getirmektedir. Kullanılan yöntem ve tekniklerin sorgulayan, araştıran ve üreten öğrenci profiline katkı sağlamadığını vurgulamaktadır.

Öğretmen 16: *“ Kullandığımız yöntem ve teknikler girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerinin kazandırılmasına katkı sağlamamaktadır. Bölgesel farklılıklar dikkate alınarak dersler anlatılmalıdır. Öğrenciler genelde okuduktan sonra devlet memuru olacaklarını düşünüyorlar bu konularda yeteri kadar aydınlatılmıyorlar. ” (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)*

Ö16: Kullanılan yöntem ve tekniklerin yetersizliğine dikkat çekmektedir. Sınıf ortamında anlatılan girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme konularının bölgesel farklılıklar dikkate alınarak işlenmesini dile getirmektedir. Öğrencilere ileride hangi mesleği seçecekleri ve seçtikleri meslek ile ilgili bilgi aktarımının yapılmasını vurgulamaktadır.

Öğretmen 17: *“Kullandığımız yöntem ve teknikler bu becerileri öğrencilere kazandırmaktadır. Girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerini daha iyi kazandırabilmek için Sosyal Bilgiler dersinin içeriği ve etkinlikleri düzenlenmelidir.” (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)*

Ö17: Kullanılan yöntem ve tekniklerin yeterli olduğunu dile getirmektedir. Girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerinin daha iyi aktarılması için sosyal bilgiler dersinin içerik olarak düzenlenmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Öğretmen 18: *“Öğretmenlerin kullandıkları yöntem ve teknikler kısıtlıdır. Öğrencilerde bu becerilerin gelişmesi için okulların yeterli oranda materyal ve teknolojik donanımına sahip olması gerekmektedir.”*
(Sosyal Bilgiler Öğretmeni)

Ö18: Kullanılan yöntem ve tekniklerin kısıtlı olduğunu dile getirmektedir. Öğrencilerde girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerinin gelişmesi için materyal ve teknolojik donanımların artırılmasının gerekliliğini vurgulamaktadır.

Öğretmen 19: *“Girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerini kazandırma noktasında kullandığımız yöntem ve teknikler yeterlidir. Ancak ders esnasında kazanımları yetiştirme noktasında sıkıntılar yaşıyoruz.”* (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)

Ö19: Kullanılan yöntem ve tekniklerin girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerinin kazandırılmasında yeterli olduğunu dile getirmektedir. Öğretmenimizin yaşadığı sıkıntı kazanımları zamanında öğrencilere aktaramamasıdır.

Öğretmen 20: *“Ders esnasında kullanılan yöntem ve teknikler öğrencilerde Girişimcilik ve Kariyer Bilinci geliştirme becerilerini ortaya çıkarmada yeterli değildir. Girişimcilik ve kariyer bilinci ile ilgili olan konular öğrenci seviyelerinin üstünde olduğu için öğrencilerin dikkatini derse çekemiyoruz.”* (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)

Ö20: Kullanılan yöntem ve tekniklerin girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerini ortaya çıkarmada yetersiz kaldığını vurgulamaktadır. Özellikle girişimcilik ve kariyer bilinci ile ilgili konuların öğrenci seviyesinin üstünde olduğunu buna bağlı olarak öğrencilerin dikkatlerini derse çekme noktasında sıkıntıların yaşandığını dile getirmektedir.

Öğretmen 21: *“Sınıfların kalabalık olması ve akıllı tahta gibi araçların olmaması nedeniyle öğrencilerimizin bireysel yeteneklerini ortaya çıkartılması noktasında sıkıntılar yaşıyoruz. Kullandığımız yöntem ve tekniklerde yetersiz kalmaktadır.” (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)*

Ö21: Akıllı tahta ve benzeri araçların eksik olması nedeni ile bazı yöntem ve tekniklerin kullanılamadığını buna bağlı olarak öğrencilerin bireysel yeteneklerinin ortaya çıkarılamadığını dile getirmektedir.

Öğretmen 22: *“Haftalık ders saatinin azlığından dolayı derslerden pek verim alamıyoruz. Kullandığımız yöntem ve teknikler sonucu bazı araştırma ödevleri veriyoruz ancak araştırma ödevlerini inceleyebilecek zamanımız olmuyor. Ders saatimiz arttırılırsa kullandığımız yöntem ve teknikler girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerini öğrencilere kazandırabilir.” (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)*

Ö22: Haftalık ders saatinin azlığından yakınlık derslerden yeteri kadar verim alamadığını dile getirmektedir. Kullanılan yöntem ve tekniklerin sonucunu görme imkanının olmadığını söylemektedir. Sosyal Bilgiler ders saatinin arttırılması ile bu sorunların çözülebileceğini hatta girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerinin öğrencilere kazandırılabilceğini dile getirmektedir.

Öğretmen 23: *“Girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerinin öğrencilere kazandırılması öğretmenlerin kullandıkları yöntem ve tekniklere bağlıdır. Sunuş yolu ile anlatımdan ziyade buluş yolu ile dersler anlatılmalıdır.” (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)*

Ö23: Girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerinin öğrencilere kazandırılması meslektaşlarının kullandıkları yöntem ve tekniklerle doğrudan ilişkili olduğunu dile getirmektedir. Öğrencileri harekete geçirecek yöntem ve tekniklerin kullanılması gerektiğini vurgulamaktadır.

Öğretmen 24: “Öğretmenlerin kullandıkları yöntem ve teknikler öğrencilerde girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerini ortaya çıkarmakta yeterli olmamakla birlikte kullanılan yöntem ve teknik öğrencilerde bu becerilerin gelişmesini’de engelleyebilir. Kullandığımız yöntem ve teknikler ne yazık ki öğrencilerin sorgulayan, araştıran ve üreten profiline katkı sağlamamaktadır.”
(Sosyal Bilgiler Öğretmeni)

Ö24: Kullanılan yöntem ve tekniklerin öğrencilerde girişimcilik ve kariyer bilincini geliştirme becerilerini ortaya çıkarmakta yetersiz olduğunu buna bağlı olarak kullanılan yöntem ve tekniklerin öğrencilerde bu becerilerin gelişmesini engelleyebileceğini dile getirmektedir. Kullanılan yöntem ve tekniklerin Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Becerilerini ortaya çıkarma noktasında yetersiz kaldığını vurgulamaktadır.

Öğretmen 25: “Kullandığımız yöntem ve teknikler öğrencilerde bu becerileri ortaya çıkarmaktadır. Ancak öğrencilerimizi gözlemleyerek ve onlarla görüşerek onların araştırma yapmalarını ve olayları sorgulayabilme yeteneklerini geliştirerek onların ileride kendilerine uygun mesleği seçmelerine yardımcı olabiliriz. ”(Sosyal Bilgiler Öğretmeni)

Ö25: Kullanılan yöntem ve tekniklerin yeterli olduğunu ancak öğrencilerimizi yakından gözlemleyerek onların ilgilerini ve yeteneklerini bilerek öğrencilerimizin yeteneklerinin geliştirilebileceğini dile getirmektedir.

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin kullandıkları yöntem ve tekniklerin öğrencilerde girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerini ortaya çıkartma noktasında öğretmen görüşlerine bakıldığı zaman 25 Sosyal Bilgiler öğretmeninden 14 tanesi kullanmış olduğu yöntem ve tekniğin girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerini öğretmede yetersiz kaldığını dile getirmektedirler. Kullanılan yöntem ve tekniklerin yetersiz kalma nedenleri ise: okulun şartları, ders saatinin yetersizliği, öğrenci profili, ders kitaplarındaki görsel unsurların yetersizliği ve öğretmenlerden kaynaklanan sorunlar şeklinde sıralanmaktadır.

B) İlköğretim Sosyal Bilgiler dersi müfredatında yer alan konular, görsel unsurlar ve ders saati Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Becerilerinin kazandırılması noktasında yeterli şekilde düzenlenmiş midir. Bu konuda düşünceleriniz nelerdir?

Öğretmen 1: *“Konuların öğrenci düzeyine uygunluğu yeterli düzeydedir denilebilir. Ama konuların ve görsellerin öğrencileri harekete geçirme noktasında ciddi sorunlar yaşanmaktadır. Bu konuda dikkat çekici materyaller veya konular, hayat hikâyeleri katılarak aktarılsa daha eğlenceli olabilir ve öğrencileri günlük hayata yönlendirebilir. Çevrelerinde bulunan girişimcilerle temasa geçmeleri sağlanabilir. Öğrencileri harekete geçirmek için girişimciliğin getirileri veya diğer mesleklerden üstün tarafları vurgulanabilir. Bu konuda öğretmenler birinci dereceden sorumludurlar onlara çok iş düşmektedir. Ders saatine gelince yetersiz buluyorum. Konularımız uygulamaya dönük oldukları için ders saatleri fazla olmalı, konuların önem dereceleri ile ders saati uygun olarak düzeltilmelidir.” (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)*

Ö1: Ders kitaplarında yer alan konuların öğrenci seviyesinde olduğunu dile getirmektedir. Konuların ve kullanılan görsel unsurların öğrencileri derse karşı harekete geçirme noktasında yetersiz kaldığını söylemektedir. Girişimcilik ve Kariyer Geliştirme Becerileri ile ilgili konularda başarılı girişimcilerin hayat hikâyelerine yer verilerek gerçek yaşam ile bağlantı kurulabileceği böylece öğrencileri motive ederek derse katılımları sağlanabilir. Öğrencilerin yaşadıkları bölgedeki girişimcilerle işbirliğine dayalı bir programla girişimcilik ve kariyer geliştirmeye dayalı etkinlikler yapmalarına katkı sağlanmalıdır. Öğrencileri harekete geçirme noktasında girişimciliğin faydaları ve kariyer geliştirmenin getirileri üzerine çalışmalar yapılmalıdır. Öğretmenlerin rehberlik servisi ile işbirliği içinde olmaları vurgulanmaktadır. Ders kitaplarında yer alan mesleki tanıtım konularında girişimcilik ve kariyer geliştirme becerilerine dayalı görsellerin günümüz meslekleri ile uyumu noktasında düzenlemeler yapılmalıdır. Sosyal Bilgiler öğretmeni ders saatlerinin uygulamaya dönük konularla kıyaslandığında yetersiz kaldığını dile getirmektedir.

Öğretmen 2: “*Ders kitabında yer alan görseller konularla bağlantılı değil. Ders kitaplarında yer alan konular öğrenci seviyesinin üstünde hazırlanmış. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu öğrenmek için gelmedikleri için konular öğrencileri harekete geçirmiyor. Sosyal Bilgiler ders kitabında yer alan bu beceriler kazanım yoğunluğundan dolayı tam anlamıyla işlenmemektedir.*” (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)

Ö2: Sosyal Bilgiler ders kitabında girişimcilik ve kariyer geliştirme becerileri ile ilgili konularda yer alan görsellerin konu ile alakasının olmadığını vurgulamaktadır. Konuların öğrenci seviyesi dikkate alınmadan hazırlandığı vurgulanmaktadır. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun derse öğrenmek için gelmediklerinin hal böyle olunca öğrencilerin derse karşı ilgilerinin düşük olduğunu söylemektedir. Sosyal Bilgiler ders kitabının yoğun olması girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerinin arka planda kalmasına neden olmaktadır.

Öğretmen 3: “*Konu başlıkları ile içerik ilgi çekici ancak örnekler soyut ve görseller eksik kalıyor. Öğrencilerin girişimciliğe ve kariyer geliştirme becerileri noktasında yönlendirilmesi bakımından küçük örneklemeler kullanılabilir. Daha ulaşılabilir örnek durumlar kullanılırsa öğrencileri tetikler. Ders saati sözel bir ders olması ve konu içeriğinin fazla olması bakımından yetersizdir. Müfredatı yetiştirememe kaygısı, etkinlik yaptırma ve örnekleri incelemeyi engellemektedir.*” (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)

Ö3: Sosyal Bilgiler ders kitaplarında girişimcilik ve kariyer geliştirme becerileri ile ilgili konuların içerik ile ilgili çekici olduğunu ancak verilen örneklerin soyut ve eksik kaldığını dile getirmektedir. Öğrencilerin girişimciliğe karşı yönlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Ders kitaplarında konu ile ilgili görsellerde öğrencileri etkileyecek onları harekete geçirecek küçük örneklemelerin kullanılmasının faydalı olabileceğine dikkat çekmektedir. Kullanılacak örnek durumların öğrenciler için ulaşılabilir olmasına dikkat edilmelidir. Aksi takdirde öğrenciler için hayal ürünü olmanın ötesine geçemeyebilir.

Görüş bildiren öğretmenimiz Sosyal Bilgiler dersinin sözel bir ders olması ve konu içeriğinin yoğun olması dolayısı ile ders saatinin yetersiz kaldığını vurgulamaktadır. Müfredat yetiştirememe kaygısının dersi anlatma ve sınıf ortamında örnek incelemeye imkan vermediğini dile getirmektedir.

Öğretmen 4: “ Görsel unsurlar öğrencileri harekete geçirmemektedir. Girişimcilik becerisini uygulayarak öğrencilere kazandırabiliriz. Örneğin ders kitaplarında iş adamlarımızdan Kadir Has’ın hayat öyküsüne yer verilmiştir. Girişimcilik ve kariyer geliştirme becerileri bir öykü ile kazandırılacak bir beceri değildir. Öğrencileri gerçek iş ortamına götürerek onları motive edebiliriz. Sosyal bilgiler ders saati kısıtlı olduğu için çoğu zaman etkinlik yapamıyorum. ” (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)

Ö4: Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer alan görsel unsurların öğrencilerin dikkatini çekme noktasında yetersiz kaldığını dile getirmektedir. Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Becerileri uygulamalı aktivitelerle öğrencilere kazandırılırsa daha kalıcı olabilecektir. Ders kitaplarında yer alan girişimcilik öykülerinin öğrencilerde bu becerileri harekete geçirme noktasında basit kaldığını dolayısı ile öğrencilere hitap etmediğini vurgulamaktadır. Görüş bildiren Sosyal Bilgiler öğretmeni önemli bir ayrıntıya dikkat çekmektedir. Öğrencilerin gerçek iş ortamına götürülerek onları motive edilebileceğine ve derslerin daha etkili olabileceğine dikkat çekmektedir

Öğretmen 5: “Konular ve verilen örnekler öğrencilerin seviyelerinin üstündedir. Bu durum öğrencilerde kafa karışıklığına ve kavram karmaşasına neden olmaktadır. Düzeye uygun ve öğrencileri etkileyen görseller ve örnekler Girişimcilik ve Kariyer Geliştirme Becerilerini harekete geçirebilir. Yoğun içerik ve ders saati bu becerilerin kazandırılmasını kısıtlamaktadır. Girişimcilik ve Kariyer Bilinci konuları öğrencilerde tam anlamı ile bir karşılığa sahip olmadığı için öğrencilerin bu becerileri kavramaları için daha uzun bir zamana ihtiyaç duyulmaktadır.” (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)

Ö5: Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer alan konuların ve örneklerin öğrenci seviyesinin üstünde olduğu buna bağlı olarak öğrencilerde kafa karışıklığına dolayısı ile kavram kargaşasına neden olduğu dile getirilmektedir. Öğrenci seviyesi dikkate alınarak hazırlanacak konular ve buna bağlı olarak verilecek örnekler öğrencileri girişimcilik ve kariyer geliştirme becerileri gibi zevkli konularda öğrencileri harekete geçirebileceğine değinilmektedir. Görüş bildiren öğretmenimiz ders saatinin azlığından yakınlıkla, girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerinin tam anlamı ile kavratılması için ders saatinin arttırılmasına ihtiyaç duyulduğunu vurgulamaktadır.

Öğretmen 6: *“Öğrencilerde Girişimcilik ve Kariyer Bilinci becerilerinin gelişmesi için 4, 5 ve 6 sınıflarda yeteri kadar çalışma yapılmamaktadır. Sadece 7. sınıfta sosyal bilgiler öğretim programında üzerinde azda olsa durulmaktadır. Konular ve görseller yerinde kullanılmamaktadır. Ders saatine bakıldığı zaman sosyal bilgiler dersi için haftada üç saat ayrılmıştır. Bu becerilerin kazandırılması bu ders saati ile imkânsız görülmektedir.” (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)*

Ö6: İlköğretim Sosyal Bilgiler müfredatında girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerileri üzerine yeteri kadar çalışmaların bulunmadığı vurgulanmaktadır. Sosyal Bilgiler ders kitaplarında girişimcilik ve kariyer geliştirme bilinci ile ilgili konularda görsel unsurların yerinde kullanılmadığını belirtmektedir. Yukarıdaki alıntılardan anlaşılacağı üzere Sosyal Bilgiler dersi gibi yoğun içerikli bir ders için haftada üç saatin yetersiz olduğuna, bu becerilerin bu kısıtlı ders saat ile kazandırılmayacağı görülmektedir.

Öğretmen 7: *“Özellikle meslekler ile ilgili konular soyut şekilde anlatılmaktan çıkartılıp somut şekilde gezilerle veya iş yeri ziyaretleri ile anlatılsa öğrencileri derse karşı harekete geçirebilir.” (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)*

Ö7: Sosyal Bilgiler ders kitaplarında meslek tanıtımı ile ilgili konuların soyut örneklerle anlatılmasından ziyade öğrencilerin girişimci ruhlarını harekete geçirebilecek iş yeri ziyaretleri ve gezilerle anlatılmasının daha kalıcı olabileceğine dikkat çekilmektedir.

Öğretmen 8: *“Sosyal Bilgiler müfredatında yer olan konular ve görseller girişimcilik ve kariyer geliştirme becerilerini dolaylı yoldan kapsamaktadır. Konular ve görseller öğrenci düzeyine uygun değildir. Kitaplarda yer alan konu başlıkları ve görseller soyut niteliktedir. Öğretmen olarak çoğu noktada zorluk çekiyorum. Sosyal bilgiler ders saati Girişimcilik ve Kariyer Bilinci geliştirme becerilerinin öğretilmesi için yeterli şekilde düzenlenmemiştir.” (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)*

Ö8: Sosyal Bilgiler müfredatında yer alan konuların ve görsellerin girişimcilik ve kariyer geliştirme becerilerini doğrudan kapsamadığı dile getirilmektedir. Ders kitaplarında yer alan girişimcilik konularının öğrenci seviyesinin üstünde olduğunu ve konu başlıkları ile görsel unsurların soyut nitelikte olduğu ifade edilmektedir. Çoğu zaman ders esnasında bu becerilerin öğrencilere belirtilen nedenlerden dolayı aktarılmasında zorlukların yaşandığı belirtilmektedir.

Öğretmen 9: *“Genel olarak kullanılan görseller ve kullanılan araç gereçler öğrencileri harekete geçirme noktasında yetersiz kalmaktadır. Konular ise bazen öğrencilerin seviyelerinin üstünde örneklere yer vermektedir. Öğrencilerim konuları anlamakta zorluk çekiyorlar. Ders saatinin girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerinin kazandırılması için yeterli olduğunu düşünmüyorum.” (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)*

Ö9: Ders kitaplarında girişimcilik ve kariyer geliştirme becerileri ile ilgili kullanılan araç gereçlerin ve görsellerin öğrencileri harekete geçiremediği dile getirilmektedir. Ders kitabında yer alan konuların öğrenci seviyesinin üstünde örneklere yer vermesi öğrencilerin dersi anlama noktasında zorladığını söylemektedir. Sosyal Bilgiler öğretmeni ders saatlerinin bu becerileri kazandırılması noktasında yetersiz kaldığını vurgulamaktadır.

Öğretmen 10: *“Girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme konular itibari ile kazandırılmak isteniyor fakat ders kitaplarında bilgilerin yoğun ve soyut olması bu becerilerin arka planda kalmasına neden olmaktadır. Ders saatine gelince haftada üç saatte bu becerilerin ve kazanımların kazandırılması imkânsızlaşıyor.” (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)*

Ö10: Girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerin konularla kazandırılmak istendiğinin ancak ders kitaplarının konu, kazanım, ortak beceriler ve öğrenme alanları ile yoğun şekilde doldurulduğunun buna bağlı olarak’da girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerinin arka planda kaldığına dikkat çekmektedir. Görüş bildiren öğretmenimiz ders saatinin yetersiz olduğunun ve kısa sürede bu becerilerin ve kazanımların aktarılmasının zor olduğunu dile getirmektedir.

Öğretmen 11: *“Kullandığımız kitaplar konu ve görseller açısından girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme konularını teşvik edecek düzeyde hazırlanmamıştır. Sosyal bilgiler müfredatında eksiklikler vardır. Ders saati açısından bakacak olursak yetersizlik görülmektedir. Kazanımları zamanında yetiştiremiyorum.” (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)*

Ö11: Kullanılan sosyal bilgiler ders kitaplarının konu ve görsel açıdan girişimciliği ve kariyer bilincini teşvik etmediğini dile getirmektedir. Müfredatta ciddi eksikliklerin olduğunu vurgulayarak, Sosyal Bilgiler ders saatinin yetersizliğine dikkat çekmektedir. Sosyal bilgiler dersinde kazanımları zamanında yetiştirememekten yakınmaktadır.

Öğretmen 12: *“Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer alan girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme konuları öğrencilere uygun hazırlanmıştır. Konular ile bağlantılı olarak görseller öğrencilerin dikkatini çekmemektedir. Sosyal Bilgiler dersi için belirtilen ders saati Girişimcilik ve Kariyer Bilinci konuları dâhil hiçbir konu için yeterli değildir.” (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)*

Ö12: Ders kitaplarında yer alan girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme konularının öğrenci seviyeleri dikkate alınarak hazırlanmadığını dile getirmektedir. Sosyal Bilgiler ders kitabında yer alan konular ile görsel unsurların öğrencilerin dikkatlerini çekmediğini vurgulamaktadır. Ayrıca Sosyal Bilgiler öğretmenimiz ders saatinin yetersizliğine vurgu yaparak Sosyal Bilgiler ders saatinin Girişimcilik ve Kariyer Bilinci konuları dâhil hiçbir konu için yeterli olmadığını vurgulamaktadır.

Öğretmen 13: *“Ders kitaplarında yer alan konu ve görsel unsurlar çalışan ve dersi dinleyen öğrenciler için yeterli düzeydedir. Girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme konularının işlenmesi buna bağlı olarak etkinlikleri yapılması için sosyal bilgiler ders saati yetersizdir.” (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)*

Ö13: Ders kitabında yer alan konu ve görsel unsurlar dersi dinleyen ve derse aktif katılan öğrenciler için uygun hazırlandığını dile getirmektedir. Sosyal Bilgiler ders saatinin yetersizliğine vurgu yapan öğretmenimiz girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme konularının işlenmesi ve uygun etkinliklerin yapılması için daha fazla ders saatine ihtiyaç duyulduğunu dile getirmektedir.

Öğretmen 14: *“Okulumun bulunduğu bölge itibari ile girişimcilik ve kariyer bilinci konularının öğrencilerin ve bölgenin ekonomik faaliyetleri dikkate alınarak hazırlanması yerinde olacaktır. Ders saati bu konuları öğretmeye imkân vermemektedir.” (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)*

Ö14: Girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme konularının hazırlanması esnasında esneklik ilkesi dikkate alınarak okulun ve bölgenin ekonomik faaliyetleri dikkate alınarak konuların seçilmesinin faydalı olabileceğine dikkat çekmektedir. Ayrıca Sosyal Bilgiler ders saatinin girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme konularını aktarılmasına imkan vermediğini dile getirmektedir.

Öğretmen 15: *“Sosyal Bilgiler ders kitabında girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme konuları öğrenci düzeyine uygun hazırlanmış ancak öğrencilerde merak uyandırmamaktadır. Görsel unsurlar yetersizdir. Sosyal bilgiler dersi haftada üç saat bu nedenle çoğu konuyu yetiştirememe kaygısı yaşıyorum.” (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)*

Ö15: Sosyal Bilgiler ders kitabında yer alan girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme konularının öğrenci seviyesine göre hazırlandığını ancak öğrencilerde merak uyandırmadığını dile getirmektedir. Ayrıca ders kitabında yer alan görsel unsurların yetersiz olduğunu vurgulamaktadır. Sosyal Bilgiler öğretmenimiz Sosyal Bilgiler ders saatinin haftada üç saat olduğunu bu nedenle çoğu konuyu yetiştiremediğini dile getirmektedir.

Öğretmen 16: *‘Konular öğrencilerin seviyesinin üstündedir. Görsel unsurlar öğrencilerin dikkatini çekememektedirler. Ders saati girişimcilik ve kariyer bilinci dâhil hiçbir becerinin aktarılmasına izin vermemektedir.’ (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)*

Ö16: Sosyal Bilgiler ders kitabında yer alan girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme konularının öğrenci seviyesinin üstünde olduğunu dile getirmektedir. Ayrıca görsel unsurların öğrencilerin dikkatini çekmediğini vurgulamaktadır. Sosyal Bilgiler dersi için ayrılan ders saatinin girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerinin öğretilmesi için yetersiz olduğunu vurgulamaktadır.

Öğretmen 17: *“Sosyal Bilgiler ders kitabında yer alan girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme konuları sistematik bir şekilde verilmemiştir. Görseller biraz daha zenginleştirilmelidir. Sosyal bilgiler ders saati tüm kazanım ve beceriler için yetersizdir.” (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)*

Ö17: Sosyal Bilgiler ders kitabında yer alan girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme konularının sistematik bir biçimde verilmediğini dile getirmektedir. Sosyal Bilgiler ders kitabında yer alan görsel unsurların zenginleştirilmesi gerektiğini söylemektedir. Ayrıca Sosyal Bilgiler ders saatinin tüm kazanımlar ve beceriler için yetersiz kaldığını dile getirmektedir.

Öğretmen 18: *“Sosyal Bilgiler müfredatında yer alan girişimcilik konuları öğrenci seviyesi dikkate alınmadan hazırlanmıştır. Konular için kullanılan görseller girişimcilik ve kariyer bilinci becerilerini kapsamamaktadır. Ders saati etkinlik yapmamızı engellemektedir.” (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)*

Ö18: Sosyal Bilgiler müfredatında yer alan girişimcilik konuları öğrenci seviyesi dikkate alınmadan hazırlandığını dile getirmektedir. Sosyal Bilgiler ders kitabında girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerileri için kullanılan görsel unsurların bu becerilerle ilişkili olmadığını vurgulamaktadır. Sosyal Bilgiler öğretmenimiz ders saatinin etkinlik yapmaya fırsat vermediğini dile getirmektedir.

Öğretmen 19: *“Sosyal Bilgiler kitabında yer alan konular öğrenciler için yeterlidir. Girişimcilik ve kariyer bilinci konuları daha sade bir şekilde anlatılabilir. Görseller yerinde kullanılmamıştır. Sosyal bilgiler ders saati her zaman tartışılan bir konu olmuştur.”* (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)

Ö19: Sosyal Bilgiler ders kitabında yer alan girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme konularının yeterli olmadığını dile getirmektedir. Sosyal Bilgiler öğretmenimiz bu konuların biraz daha sade anlatılmasının öğrenciler için daha faydalı ve anlaşılır olabileceğini söylemektedir. Ayrıca Sosyal Bilgiler ders kitabında yer alan girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerileri ile alakalı görsel unsurların yerinde kullanılmadığını dile getirmektedir. Sosyal Bilgiler öğretmenimiz ders saatinin tartışılan bir konu olduğunu vurgulamıştır.

Öğretmen 20: *“Girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerini kapsayan konular biraz arka planda kalmaktadır. Bu beceriler için kullanılan görseller yerinde kullanılmamıştır. Sosyal Bilgiler dersi için belirlenen ders saati yetersizdir.”* (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)

Ö20: Girişimcilik ve kariyer bilincini geliştirme becerilerini kapsayan konuların arka planda kaldığını dile getirmektedir. Girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerileri ile ilgili görsel unsurların yerinde kullanılmadığını vurgulamaktadır. Sosyal Bilgiler öğretmenimiz ders saatinin yetersiz olduğunu dile getirmektedir.

Öğretmen 21: *“Sosyal Bilgiler ders kitabında yer alan girişimcilik ve kariyer bilinci konuları bazen öğrenci seviyesini aşmaktadır. Görseller biraz basit kalmaktadırlar. Bu becerileri kazandırmak için daha fazla zamana ihtiyacımız vardır.”* (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)

Ö21: Sosyal Bilgiler ders kitabında yer alan girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme konularının öğrenci seviyesinin üstünde olduğunu dile getirmektedir. Sosyal Bilgiler öğretmenimiz ders kitabında kullanılan görsel unsurların basit olduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca Sosyal Bilgiler öğretmenimiz Sosyal Bilgiler ders saatinin arttırılması gerektiğini böylelikle girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerinin öğrencilere daha iyi aktarılabilceğini dile getirmektedir.

Öğretmen 22: *‘Kitapta yer alan konular ve konu başlıkları girişimciliği ve kariyer bilincini desteklemiyor. Ayrıca kullanılan resimler bu becerilerle alakalı değiller. Ders saatinin az olduğuna inanıyorum. Ders saati bence haftalık en az dört saat olmalıdır.’*
(Sosyal Bilgiler Öğretmeni)

Ö22: Sosyal Bilgiler ders kitabında yer alan girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme konularının ve konu başlıklarının bir birini desteklemediğini dile getirmektedir. Görüş bildiren Sosyal Bilgiler öğretmenimiz Sosyal Bilgiler ders kitabında girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerileri ile alakalı resimlerin ve görsel unsurların bu becerilerle ilişkili olmadığını vurgulamaktadır. Sosyal Bilgiler öğretmenimiz ders saatinin az olduğunu dile getirerek bir öneri sunmaktadır. Sosyal Bilgiler ders saatinin haftalık en az dört saat olması gerektiğini dile getirmektedir.

Öğretmen 23: *‘Sosyal Bilgiler kitabında girişimcilik konuları daha çok sunuş yolu ile anlatılmış bundan dolayı öğrencileri harekete geçiremiyor. Görseller düzenlenmelidir. Ders saati kesinlikle yetersizdir.’* (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)

Ö23: Sosyal Bilgiler ders kitabında girişimcilik konularını daha çok sunuş yolu ile anlatılmış olduğunu vurgulayarak, Girişimcilik ve Kariyer Bilinci geliştirme konularını sunuş yolu ile anlatılmasının öğrencileri harekete geçirmede getirmektedir. Ayrıca öğretmenimiz Sosyal Bilgiler ders kitabında yer alan girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme konuları ile ilgili görsel unsurların düzenlenmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Sosyal Bilgiler ders saatinin yetersizliğini’de dile getirmektedir.

Öğretmen 24: “Sosyal Bilgiler dersi için hazırlanan kitap konu bakımından yoğunluk arz etmektedir. Girişimcilik ve kariyer bilinci konuları biraz daha basit anlatılmalıdır. Ders saati bu becerileri kazandırmada yetersizdir.” (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)

Ö24: Sosyal Bilgiler ders kitabının konu bakımında yoğun olduğunu dile getirerek girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme konularını biraz daha basit anlatılması gerektiğini dile getirmektedir. Görüş bildiren Sosyal Bilgiler öğretmenimiz ders saatinin girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerini aktarmada yetersiz kaldığını vurgulamaktadır.

Öğretmen 25: “Sosyal Bilgiler müfredatında yer alan girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerileri diğer konuların arasında kaybolup gitmektedir. Girişimcilik önemli bir kavram olmasına rağmen yeterince üzerinde durulmamıştır. Görseller artırılıp haftalık ders saati düzenlenmelidir.” (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)

Ö25: Sosyal Bilgiler dersi müfredatında yer alan girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerinin diğer konular arasında kaybolup gittiğini dile getirmektedir. Girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirmenin önemli kavramlar olduğunu dile getiren Sosyal Bilgiler öğretmenimiz bu kavramların üzerinde yeterince durmadığını vurgulamaktadır. Sosyal Bilgiler ders kitabında yer alan girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerileri ile alakalı görsel unsurların düzenlenmesi gerektiğini ve Sosyal Bilgiler ders saatinin artırılması gerektiğini dile getirmektedir.

İlköğretim Sosyal Bilgiler dersi müfredatında yer alan konular, görsel unsurlar ve ders saati Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Becerilerinin kazandırılması noktasında yeterli şekilde düzenlenmediği görülmektedir. Araştırmaya katılan sosyal Bilgiler öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu (% 28’i) Sosyal Bilgiler ders saatinin yetersizliğinden yakınmaktadırlar. Görüş bildiren Sosyal bilgiler öğretmenleri diğer bir sorununda (% 18’i) ders kitabında yer alan girişimcilik ve kariyer bilinci konuları kapsamında görsel unsurların yetersizliği olduğu ve görsel unsurların düzenlenmesi gerektiğini belirtmektedirler.

4.1.2. Görüşme Formunda Yer Alan Kapalı Uçlu Soruların Yorumlanması

Tablo 12: Görüşme Formunda Yer Alan Kapalı Uçlu Sorular ve Analizleri

Görüşme Formunda Yer Alan Kapalı Uçlu Sorular	Evet		Hayır		Bazen	
	f	%	f	%	f	%
1.Ders işleme esnasında örnek girişimcilerin hayat hikâyelerine yer veriyor musunuz?	14	56	3	12	8	32
2.Sosyal Bilgiler dersi müfredatında öğrencilerin yaşadıkları bölgelerdeki ekonomik faaliyetler hakkında bilgi veriliyor mu?	19	76	5	20	1	4
3. Rehberlik saatlerinde öğrencilerinize ilgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği eğitim, bilgi, beceri ve kişilik özellikleri hakkında bilgi veriyor musunuz?	8	32	8	32	9	36
4.Sosyal Bilgiler dersi müfredatında öğrencilerinize verdiğiniz araştırma ve proje ödevlerinde problemle ilgili fikir üretme ve araştırma becerisini geliştirmeye fırsat verecek etkinliklere yer veriliyor mu?	6	24	2	8	17	68
5.Sosyal Bilgiler dersi müfredatında yer alan Girişimcilik ve Kariyer Bilinci geliştirme becerilerini kapsayan konularda girişimci özelliklerine yeteri kadar yer veriliyor mu?	5	20	7	28	13	52
6.Nitelikli insan gücünün eğitim sistemi ile birlikte ileride bireylerin başarılı bir Girişimci ve Kariyer Bilinci geliştirme düzeyine katkı sağladığını öğrencilerinizle paylaşıyor musunuz?	17	68	2	8	6	24
7.Sosyal Bilgiler dersi müfredatında yer alan Girişimcilik ve Kariyer Bilinci geliştirme becerilerini kapsayan kavramları ders işleme esnasında giriş, geliştirme ve pekiştirme basamakları diye dikkate alarak dersi işliyor musunuz?	10	40	4	16	11	44
8.Sosyal Bilgiler dersini işlerken öğrencilerimizin Girişimcilik ve Kariyer Bilinci geliştirme konularına karşı ilgileri var mıdır?	13	52	2	8	10	40
9.Sosyal Bilgiler dersi müfredatında yer alan Girişimcilik ve Kariyer Bilinci geliştirme becerileri öğrencilerin Birikimlerinin gelecekte seçeceği işlerle olan ilgisini ortaya çıkaracak düzeyde midir?	6	24	7	28	12	48
10. Sosyal Bilgiler dersi müfredatında yer alan Girişimcilik ve Kariyer Bilinci geliştirme becerilerini öğrencilere aktarırken zorlanıyor musunuz?	12	48	4	16	9	36
TOPLAM	110		44		96	

Görüş me formunda yer alan kapalı uçlu sorulardan:

1. Ders işleme esnasında örnek girişimcilerin hayat hikâyelerine yer veriyor musunuz?

Sorusuna araştırmaya katılan 25 Sosyal Bilgiler öğretmeninden 14'ü evet 3'ü hayır 8'i bazen cevabını vermişlerdir.

Görüş bildiren Sosyal Bilgiler öğretmenlerimizden % 56'sı ders işleme esnasında örnek girişimcilerin hayat hikayelerine yer verdiklerini, % 12'si ders işleme esnasında örnek girişimcilerin hayat hikayelerine yer vermediklerini, % 32'si ise ders işleme esnasında örnek girişimcilerin hayat hikayelerine bazen yer verdiklerini dile getirmektedirler. Araştırmanın verilerine bakıldığı zaman Sosyal Bilgiler derslerinde Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme konularında örnek girişimcilerin hayat hikayelerine orta düzeyde yer verildiği sonucuna ulaşılmaktadır.

2. Sosyal Bilgiler dersi müfredatında öğrencilerin yaşadıkları bölgelerdeki ekonomik faaliyetler hakkında bilgi veriliyor mu?

Sorusuna araştırmaya katılan 25 Sosyal Bilgiler öğretmeninden 19'u evet 5'i hayır 1'i bazen cevabını vermişlerdir.

Bu soruya öğretmenlerin % 76'sı Sosyal Bilgiler dersi müfredatında öğrencilerin yaşadıkları bölgelerdeki ekonomik faaliyetler hakkında bilgi veriliyor, % 20'si Sosyal Bilgiler dersi müfredatında öğrencilerin yaşadıkları bölgelerdeki ekonomik faaliyetler hakkında bilgi verilmiyor, % 4'ü ise Sosyal Bilgiler dersi müfredatında öğrencilerin yaşadıkları bölgelerdeki ekonomik faaliyetler hakkında bilginin bazen verildiğini dile getirmektedirler. Araştırmanın verilerine bakıldığı zaman Sosyal Bilgiler derslerinde Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme konuları ile ilgili bölgesel ekonomik farklılıkların dikkate alındığı yüksek bir yüzdelikle görülmektedir.

3. Rehberlik saatlerinde öğrencilerinize ilgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği eğitim, bilgi, beceri ve kişilik özellikleri hakkında bilgi veriyor musunuz?

Sorusuna araştırmaya katılan 25 Sosyal Bilgiler öğretmeninden 8'i evet 8'i hayır 9'u bazen cevabını vermişlerdir.

Görüş bildiren Sosyal Bilgiler öğretmenlerimizden % 32'si rehberlik saatlerinde öğrencilere ilgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği eğitim, bilgi, beceri ve

kişilik özellikleri hakkında bilgi verdiklerini, % 32'si rehberlik saatlerinde öğrencilere ilgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği eğitim, bilgi, beceri ve kişilik özellikleri hakkında bilgi vermediklerini, % 36'sı ise rehberlik saatlerinde öğrencilere ilgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği eğitim, bilgi, beceri ve kişilik özellikleri hakkında bilgilendirmeyi bazen yaptıklarını dile getirmektedirler. Araştırmanın verilerine bakıldığı zaman Sosyal Bilgiler derslerinde özellikle rehberlik saatlerinde öğrencilere yönelik ilgi duyulan mesleklerle ilgili yeterli düzeyde bilgilendirmenin yapılmadığı görülmektedir.

4. Sosyal Bilgiler dersi müfredatında öğrencilerinize verdiğiniz araştırma ve proje ödevlerinde problemle ilgili fikir üretme ve araştırma becerisini geliştirmeye fırsat verecek etkinliklere yer veriliyor mu?

Sorusuna araştırmaya katılan 25 Sosyal Bilgiler öğretmeninden 6'sı evet 2'si hayır 17'si bazen cevabını vermişlerdir.

Ankete katılan öğretmenlerin % 24'ü Sosyal Bilgiler dersi müfredatında öğrencilerinize verdiğiniz araştırma ve proje ödevlerinde problemle ilgili fikir üretme ve araştırma becerisini geliştirmeye fırsat verecek etkinliklere yer veriliyor, % 8'i Sosyal Bilgiler müfredatında öğrencilerinize verdiğiniz araştırma ve proje ödevlerinde problemle ilgili fikir üretme ve araştırma becerisini geliştirmeye fırsat verecek etkinliklere yer verilmediğini, % 68'i ise Sosyal Bilgiler dersi müfredatında öğrencilerinize verdiğiniz araştırma ve proje ödevlerinde problemle ilgili fikir üretme ve araştırma becerisini geliştirmeye fırsat verecek etkinliklere kısmen yer verildiğini dile getirmektedirler. Dolayısıyla Sosyal Bilgiler dersi müfredatında problemle ilgili fikir üretme ve araştırma becerisini geliştirmeye fırsat verecek etkinliklere kısmen yer verildiği görülmektedir.

5. Sosyal Bilgiler müfredatında yer alan Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Becerilerini kapsayan konularda girişimci özelliklerine yeteri kadar yer veriliyor mu?

Sorusuna araştırmaya katılan 25 Sosyal Bilgiler öğretmeninden 5'i evet 7'si hayır 13'ü bazen cevabını vermişlerdir.

Görüş bildiren Sosyal Bilgiler öğretmenlerimizden % 20'si Sosyal Bilgiler dersi müfredatında yer alan Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Becerilerini kapsayan konularda girişimci özelliklerine yeteri kadar yer verildiğini, % 28'i Sosyal Bilgiler dersi müfredatında yer alan Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Becerilerini kapsayan konularda girişimci özelliklerine yeteri kadar yer verilmediğini, % 52'si ise Sosyal Bilgiler dersi müfredatında yer alan Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Becerilerini kapsayan konularda girişimci özelliklerine kısmen yer verildiğini dile getirmektedirler. Araştırmanın verilerine bakıldığı zaman Sosyal Bilgiler dersi müfredatında Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Becerileri ile ilgili konulara istenilen düzeyde yer verilmediği görülmektedir.

6. Nitelikli insan gücünün eğitim sistemi ile birlikte ileride bireylerin başarılı bir Girişimci ve Kariyer Bilinci Geliştirme düzeyine katkı sağladığını öğrencilerinizle paylaşıyor musunuz?

Sorusuna araştırmaya katılan 25 Sosyal Bilgiler öğretmeninden 17'si evet 2'si hayır 6'sı bazen cevabını vermişlerdir.

Görüş bildiren Sosyal Bilgiler öğretmenlerimizden % 68'i Nitelikli insan gücünün eğitim sistemi ile birlikte ileride bireylerin başarılı bir Girişimci ve Kariyer Bilinci Geliştirme düzeyine katkı sağladığını öğrencileri ile paylaşmakta, % 8'i Nitelikli insan gücünün eğitim sistemi ile birlikte ileride bireylerin başarılı bir Girişimci ve Kariyer Bilinci Geliştirme düzeyine katkı sağladığını öğrencileri ile paylaşmamakta, % 24'ü ise Nitelikli insan gücünün eğitim sistemi ile birlikte ileride bireylerin başarılı bir Girişimci ve Kariyer Bilinci Geliştirme düzeyine katkı sağladığını öğrencileri ile kısmen paylaştıkları görülmektedir. Araştırmanın verilerine bakıldığı zaman Sosyal Bilgiler öğretmenlerimiz nitelikli insan gücünün Girişimcilik ve Kariyer Bilincini geliştirmeye katkılarını öğrencileri ile paylaşarak onların Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Becerilerine doğrudan katkı yaptıkları görülmektedir.

7. Sosyal Bilgiler müfredatında yer alan Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Becerilerini kapsayan kavramları ders işleme esnasında giriş, geliştirme ve pekiştirme basamakları diye dikkate alarak dersi işliyor musunuz?

Sorusuna araştırmaya katılan 25 Sosyal Bilgiler öğretmeninden 10'u evet 4'ü hayır 11'i bazen cevabını vermişlerdir.

Görüş bildiren Sosyal Bilgiler öğretmenlerimizden % 40'ı Sosyal Bilgiler dersi müfredatında yer alan Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Becerilerini kapsayan kavramları ders işleme esnasında giriş, geliştirme ve pekiştirme basamakları diye dikkate alarak dersi işlemekte, % 16'sı Sosyal Bilgiler dersi müfredatında yer alan Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Becerilerini kapsayan kavramları ders işleme esnasında giriş, geliştirme ve pekiştirme basamakları diye dikkate almayarak dersi işlemekte, % 44'ü ise Sosyal Bilgiler dersi müfredatında yer alan Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Becerilerini kapsayan kavramları ders işleme esnasında giriş, geliştirme ve pekiştirme basamakları kısmen dikkate alınarak dersi işledikleri görülmektedir. Araştırmanın verilerine bakıldığı zaman Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Becerilerini kapsayan kavramlar giriş, geliştirme ve pekiştirme basamakları orta seviyede dikkate alınarak öğrencilere aktarılmaktadır.

8. Sosyal Bilgiler dersini işlerken öğrencilerimizin Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme konularına karşı ilgileri var mıdır?

Sorusuna araştırmaya katılan 25 Sosyal Bilgiler öğretmeninden 13'ü evet 2'si hayır 10'u bazen cevabını vermişlerdir.

Görüş bildiren Sosyal Bilgiler öğretmenlerimizden % 52'si Sosyal Bilgiler dersini işlerken öğrencilerinin Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme konularına karşı ilgili olduklarını, % 8'i Sosyal Bilgiler dersini işlerken öğrencilerinin Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme konularına karşı ilgili olmadıklarını, % 40'ı ise Sosyal Bilgiler dersini işlerken öğrencilerinin Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme konularına karşı ilgilerinin kısmen olduğunu dile getirmektedirler. Araştırmanın verilerine bakıldığı zaman Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme konularına öğrencilerin ilgi düzeyleri orta düzeydedir.

9. Sosyal Bilgiler müfredatında yer alan Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Becerileri öğrencilerin Birikimlerinin gelecekte seçeceği işlerle olan ilgisini ortaya çıkaracak düzeyde midir?

Sorusuna araştırmaya katılan 25 Sosyal Bilgiler öğretmeninden 6'sı evet 7'si hayır 12'si bazen cevabını vermişlerdir.

Görüş bildiren Sosyal Bilgiler öğretmenlerimizden % 24'ü Sosyal Bilgiler dersi müfredatında yer alan Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Becerileri öğrencilerin birikimlerinin gelecekte seçeceği işlerle olan ilgisini ortaya çıkaracak düzeyde olduğunu, % 28'i Sosyal Bilgiler müfredatında yer alan Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Becerileri öğrencilerin birikimlerinin gelecekte seçeceği işlerle olan ilgisini ortaya çıkaracak düzeyde olmadığını, % 48'i ise Sosyal Bilgiler dersi müfredatında yer alan Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Becerileri öğrencilerin birikimlerinin gelecekte seçeceği işlerle olan ilgisini kısmen ortaya çıkaracak düzeyde olduğunu dile getirmektedirler. Araştırmanın verilerine bakıldığı zaman Sosyal Bilgiler dersi müfredatında yer alan Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Becerileri öğrencilerin birikimlerinin gelecekte seçeceği işlerle olan ilgisini ortaya çıkarma noktasında istenilen seviyede olmadığını göstermektedir.

10. Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Becerilerini aktarırken zorlanıyor musunuz?

Sorusuna araştırmaya katılan 25 Sosyal Bilgiler öğretmeninden 12'si evet 4'ü hayır 9'ü bazen cevabını vermişlerdir.

Görüş bildiren Sosyal Bilgiler öğretmenlerimizden % 48'i Sosyal Bilgiler dersi müfredatında yer alan Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Becerilerini öğrencilere aktarırken zorlandıklarını, % 16'sı Sosyal Bilgiler müfredatında yer alan Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Becerilerini öğrencilere aktarırken zorlanmadıklarını, % 36'sı ise Sosyal Bilgiler müfredatında yer alan Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Becerilerini öğrencilere aktarırken kısmen zorlandıklarını dile getirmektedirler. Araştırmanın verilerine bakıldığı zaman Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Becerilerini öğrencilere aktarırken zorlandıkları görülmektedir.

4.1.3. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin Girişimcilik ve Kariyer Bilinci

Geliştirme Becerileri ile ilgili önerilerine aşağıda yer verilmiştir:

“Girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerisi diğer becerilere göre dikkat çekici şekilde düzenlenmelidir. Müfredat konularıyla görseller dikkat çekici girişimciliğe, araştırmaya ve sorgulamaya sevk edecek nitelikte ve bütünlükte olmalıdır. Öğrencilere bu becerilerin işlevi ve önemi idrak ettirilmelidir.”

“Sosyal bilgiler ders kitabında girişimcilik ve kariyer bilinci kavramlarına verilen önem çok azdır. Ders kitabında ara kazanım olarak verilmektedir. Kariyer Bilinci Geliştirme Becerisine daha fazla önem verilip, geleceğin meslekleri iyi tanıtılmalıdır.”

“Sosyal bilgiler dersinde girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerine daha fazla önem verilmeli mümkünse ders saati arttırılmalı ve videolar ile öğrencilere tanınmış girişimcilerin hayat hikayeleri izletilmelidir.”

“Girişimcilik apayrı bir yetidir. Öğrenci kendini ifade edebilmeli öğretmen tarafından desteklenmelidir. Genelde öğrenciler farklı bir görüş dile getirdiklerinde buna fırsat verilmemektedir.”

“Girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerileri okul rehberlik öğretmenlerinin öncülüğünde sınıflarda işlenmeli günlük hayatla bağlantı kurulmalıdır”

“Girişimcilik dersi verilirken her bölgenin ekonomik faaliyetleri dikkate alınarak ders işlenmelidir. Sosyal Bilgiler ders saatinin arttırılması kazanımların daha iyi işlenmesine katkı sağlayabilir.”

“Maalesef 5, 6 ve 7 sınıflarda rehberlik dersi kaldırıldığı için bu sorumluluk okul rehber öğretmenlerine bırakıldı. Okul rehber öğretmenleri anket ve benzeri uygulamalar ile meslekler hakkında bilgilendirmeler yapmaktadır. Rehber öğretmenlerin öğrencileri ders öğretmenleri kadar tanımaması uygulamaları amacından uzaklaştırmaktadır.”

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA

5.1. İlgili Araştırmalar Kapsamında Yapılan Tartışmalar

Bu bölümde İlköğretim Sosyal Bilgiler dersi müfredatında yer alan girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerinin kazandırılması ile ilgili yapılan araştırmalar kapsamında bazı değerlendirmelere yer verilmiştir.

Cansız (2007). “Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesi”, adlı çalışmasında üniversite öğrencileri ile bir çalışma yürütmüş ve araştırma sonucunda üniversite öğrencilerinde girişimcilik yönünde belli bir potansiyelin olduğuna ulaşılmıştır. Ancak bu potansiyelin ortaya çıkartılması yönünde sıkıntıların olduğu görülmüştür. Bu sorunların giderilmesi için girişimcilik eğitiminin arttırılması, öğrencilerin yönlendirilmesi ve iş hayatına atılmalarının gerekliliği vurgulanmıştır. İlköğretim Sosyal Bilgiler dersi müfredatında yer alan girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerinin öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi adlı çalışma sonucunda ilköğretim öğrencilerinde girişimcilik yönünde belli bir potansiyelin varlığı söz konusu ancak bu potansiyelin geliştirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Gerçek iş ortamlarına ve iş yeri gezileri düzenlenerek öğrenciler de var olan girişimcilik ve kariyer bilinci becerileri ortaya çıkartılabilir.

Bacanak’ın (2013). “ilköğretim 6., 7. ve 8. sınıf Fen ve Teknoloji dersinin öğrencilerin girişimcilik becerileri üzerine etkisi” nin incelenmesine dair fen ve teknoloji öğretmenlerin görüşlerine başvurarak yaptığı çalışmasında eğitimcilerin girişimcilik kavramı hakkında belli bir bilgi düzeyine sahip olmadığını, öğrencilere girişimcilik becerisini aktarmada farklı düşüncelere ve uygulamalara başvurdukları sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğretmenlerin büyük bir kısmı öğrenci merkezli yöntem ve tekniklerin girişimcilik becerisini aktarmada etkili olduğu görüşüne varmışlardır. İlköğretim Sosyal Bilgiler dersi müfredatında yer alan girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerinin öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi adlı çalışma sonucunda öğretmenlerin girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerileri ile ilgili konularda kullandıkları yöntem ve tekniklerin

öğrencileri harekete geçirmedeği ve öğrencilere girişimcilik ruhunu kazandıramadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Çisem ve Akyürek (2013). “İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Görüşleri” nin ele alındığı araştırmasında öğretmenlerin, öğrencilerin yeteri düzeyde özgüvene sahip olduklarını ve risk durumlarına girme eğiliminde olduklarını belirtmişlerdir. Buna karşın, öğrencilerin bir karar verirken beceri seviyelerinin yeteri düzeyde olmadığını belirtmişlerdir. Meslektaşlarının tutum ve davranışlarının öğrenci girişimciliğini etkilediği görüşüne ulaşılmıştır. Bu doğrultuda öğretmen adaylarının yetiştirilmesi sırasında girişimcilik derslerinin okutulması önerisi çözüm olarak sunulmuştur. İlköğretim Sosyal Bilgiler dersi müfredatında yer alan girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerinin öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi adlı çalışma sonucunda ilköğretim öğrencilerinin yeterli düzeyde özgüvene sahip oldukları, risk durumlarını kontrol edebildikleri dolayısı ile girişimci ruha sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Polat, S., Koçak, B., Çermik, F., Meral, E ve Boztaş, M. (2015). “İlköğretim Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarının Girişimcilik Kazanımı Açısından Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi”, adlı çalışmada, 2004-2005 yılında yapılan değişikliklerle düzenlenen İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Programı kapsamındaki ders kitaplarının öğrencilere aktarılmak istenen girişimcilik becerisi açısından öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi yapılmıştır. Bu değerlendirme sonucunda ise; öğretmenlerin girişimcilik becerisini ekonomik faaliyetlere yönelik olarak değerlendirdikleri, özgüven, yaratıcılık ve kararlılık gibi girişimcilik becerileri üzerinde durulmuştur. Ayrıca girişimcilik becerisinin kazandırılmasında sınıf ve okul ortamının önemine değinilmiştir. İlköğretim Sosyal Bilgiler dersi müfredatında yer alan girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerinin öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi adlı çalışma sonucunda ise; girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerinin öğrencilere kazandırılması için kullanılan yöntem ve tekniklerin öğrencileri harekete geçirmesi, girişimcilik konularının uygun görsel unsurlar ile şekillendirilmesi, ders saatinin planlanması, kullanılan araç ve gereçlerin girişimcilik ruhuna hitap etmesi ve ortak bir kültürün oluşturulması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Girişimcilik derslerinin bütün eğitim müfredatlarına yerleştirilmesi, okul öncesi eğitimden yüksek öğrenime kadar bireylerin girişimcilik doğrultusunda eğitilmesi, girişimcilik eğiliminin ortaya çıkması ve üretime dayalı girişimciliğe yönlendirilmesi oldukça önemlidir. Üniversiteler düzeyinde ise girişimcilik eğitiminin sadece işletme okullarında değil, diğer bilim dallarında da zorunlu olması, girişimcilik becerisinin gelişimine katkı sağlayacaktır. Ayrıca Türkiye’de niversite düzeyinde girişimcilik eğitiminin öneminin anlaşılmasıyla, dünyaya göre eksikliklerin giderilerek daha zgn ve işlevsel bir yapıya kavuşturulması da daha başarılı girişimcilerin yetiştirilmesi için önemli bir adım olacaktır. lke olarak kendi girişimcilerimizi yetiştirmenin ve desteklemenin gerekliliği ekonomik koşulların ve iş olanaklarının değişmesiyle daha da iyi anlaşılmaktadır. Bu nedenle, değişen ekonomik koşullara karşı kendi girişimcilerimizi destekleyerek girişimcilik eğitimini daha iyi planlamak ve içeriğini geliştirmek gerekmektedir.

ALTINCI BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlar ve bu sonuçlardan yola çıkılarak bazı değerlendirmeler yapılarak geliştirilen öneriler yer almaktadır.

Ekonomik gelişmeyi belirleyen başlıca üretim faktörleri: Doğal kaynaklar, sermaye, işgücü ve girişimciliktir (Tekin, 2004). Günümüz toplumlarına bakıldığında zaman nitelikli işgücü ve girişimcilik hızla ön plana çıkmaktadır. Girişimcilik olgusu tarım toplumundan sanayi toplumuna hatta bilgi toplumuna geçişte daha büyük bir önem kazanmıştır. Tarım toplumunda insanın fiziki gücünün ön planda olduğu görülür. Sanayi ve bilgi toplumunda ise girişimciliğin yani fikri emeğin ekonomik değeri daha büyük bir hızla artmaya başlamıştır. Sanayi toplumları ile birlikte proje geliştirebilen, karşılaştığı sorunları çözebilen, eleştirel bakış açısına sahip olan, kendini geliştiren, donanımlı, yaratıcı ve yenilikçi birey profili ön plana çıkmıştır.

Doğal kaynaklarında hızla tükenmesi, küreselleşme, teknolojik değişim, gelir dağılımındaki dengesizlik, beraberinde gelen işsizlik artık devletlerin değil küreselleşen dünyanın sorunu haline gelmiştir. Kaynakların dengeli dağılımı, küreselleşmenin ve değişimin birey, kent, ülke düzeyinde gerçekleştirilmesi ve işsizlik sorununun çözülmesinde girişimcilik eğitiminin verilmesi sonucunda girişimci kimlik, girişimci yaşam biçimi, girişimci düşünce tüm dünyada çözüm modeli olarak algılanmaktadır (Yelkikalan ve ark 2010). Girişimcilik kimliği eğitim sistemlerinin en alt seviyesini oluşturan anaokullarından başlatılıp ilköğretim, ortaöğretim ve yüksek öğretim müfredatlarında işlenerek girişimci, kariyer planlaması yapabilen, ileriye görebilen, üretici bir insan modeli yetiştirilmelidir.

İlköğretim Sosyal Bilgiler Müfredatında yer alan girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerinin öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi adlı tez içerik olarak girişimcilik, kariyer bilinci geliştirme ilgili temel kavramlardan yola çıkarak, Dünyada ve Türkiye’de girişimcilik eğitimi, buna bağlı olarak Sosyal Bilgiler müfredatında yer alan girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerisi ile bağlantı kurulmaktadır.

Literatüre bakıldığı zaman ‘‘girişimci’’ kelimesi ile ilgili çok sayıda tanımlamaya ulaşılmıştır. Bu tanımlamaların ortak yanlarına bakıldığı zaman Girişimcinin, üretim elemanlarını (doğa, emek, sermaye) sistematik bir şekilde bir araya getirerek mal ve hizmet üretimini sağlayan kişi olduğu görülmektedir. Girişimci toplumun gereksinim duyduğu dolayısıyla talep edilen bir malı ya da hizmeti bulup onu üretmeye girişen ve buna öncülük eden kişidir (Tekin, 2004).

Örnek bir girişimcide bulunması gereken özelliklerin başında; yetenekli olması, cesaretli olması ve bilgi donanımına sahip olması gelmektedir. Daha geniş kapsamda girişimcide olması gereken özellikler şöyle sıralanabilir; (Tekin, 2004).

1. Güven duyan ve güven duyulan biri olmalı,
2. Risk durumlarını kontrol edebilmeli,
3. Yenilikçi ve yaratıcı olmalı,
4. Gerçekçi olmalı,
5. Olumlu düşüncelere ve fikirlere sahip olmalı,
6. Başarı odaklı olmalı,
7. Girişimci ruhuna sahip olmalı,
8. Bağımsız çalışma azmi olmalı,
9. Ekonomik fırsatlardan yararlanarak, toplumsal fayda gözetmeli,
10. Aile bireylerini bir işe yerleştirme amacı taşımalı,
11. Hızlı ve gözle görülür sonuçlara odaklıdır.

Günümüzde girişimcilik çeşitli sorunlarla karşı karşıyadır. Bu sorunları eğitimsel sorunlar, kültürel sosyal sorunlar ve ekonomik sorunlar olarak sıralayabiliriz.

Araştırmamızda üzerinde çalıştığımız bir diğer kavram’da kariyer kavramıdır. Türkçe’de tam olarak karşılığı bulunmayan kariyer kelimesi, genellikle yönetim basamağında ilerlemeye elverişli işleri tanımlamada kullanılmaktadır (Sümer, 1999). Kariyer geliştirme, bireyin eğitim, yetenek, bireysel gelişim, iş hayatı ve yaşam tecrübesi çerçevesinde gelişimine ilişkin düzenlemiş olduğu planların gerçekleştirilmesi sürecidir. İnsanoğlu hayalini kurduğu iş ile gerçek iş yaşamını

karşılaştırmaya çalışırken bir dizi süreçlerden geçmektedir. Kariyer dönemleri dediğimiz bu süreçler bireyin gelişimine göre farklılıklar gösterebilir.

Girişimci ve Kariyer Bilinci Geliştiren Bireylerin Topluma Kazandırdıkları Kazanımlar:

- Yeni iş alanları oluştururlar.
- Bireylerin iş hayatlarını düzenlerler.
- Yeni üretim sektörlerinin kurulmasını sağlarlar.
- Zamanı kullanımını öğretirler.
- Sadece kendilerine değil topluma fayda sağlarlar.
- Yeni fırsatlar oluşturmayı ve büyümeyi gerçekleştirirler.
- Farklı iş imkanları ile birlikte ekonomik gelişimi gerçekleştirirler.
- Kullanılan üretim araçlarından daha fazla faydalanmayı bununla birlikte verimin arttırılmasına neden olurlar.

Girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerileri üzerine literatür araştırması yapılarak Dünya’da ve Türkiye’de girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme konuları üzerine yazılmış doktora, tez, makale ve bildiri örnekleri incelenerek şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerileri üzerine yapılmış çalışmalar genellikle kadın girişimciler, iş adamları, üniversite öğrencileri, insan sermayesi, finansal koşullar, girişimci profilleri, yaşam ve çalışma şartları, öğretim üyeleri ve girişimci şehir örnekleri üzerinde yoğunluk kazanmıştır. Eğitim-Öğretim müfredatı açısından bakıldığı zaman girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerileri üzerine yapılmış çalışmaların yeteri düzeyde olmadığı görülmektedir. Amerika Birleşik Devletleri ile Avrupa Birliği Ülkelerinde okutulan girişimcilik dersleri genel itibari ile lisans ve yüksek lisans programları şeklinde düzenlenmiştir. Türkiye’de ise girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerini kapsayan programlar genelde önlisans programlarında yoğunluk göstermektedir. Girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerinin tarihsel gelişimi ve eğitim sistemindeki yerine bakacak olursak;

Dünyada girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme çabalarına bakıldığı zaman günümüz gelişmiş toplumlarda ekonominin geliştirilebilmesi, işsizlik sorununun giderilmesi ve mali sorunların azaltılması gibi konuların girişimcilik eğitimi ile giderileceği düşüncesi girişimcilik eğitiminin önemli konulardan biri haline gelmesine neden olmuştur. Girişimciliğin öneminin artması ile birlikte başta ABD olmak üzere Avrupa ve Türkiye’de girişimcilik eğitime önem vermeye başlamışlardır. Çünkü öğrencinin, girişimciliği öğrenmeden girişimci olamayacağı anlayışından hareket edilir.

Girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerileri alanında ilk eğitim, Japonya’daki kobe üniversitesinde 1938 yılında Shigeru Fijii tarafından verilmiştir. (Sexton ve Bowman, 1984). Daha sonraki yıllarda ise ABD’nin girişimcilik eğitimi alanında ön plana çıktığı görülmektedir. Günümüzde ABD’de, girişimcilik dersi çok sayıda okulda okutulmakta, girişimcilik eğitimi ile ilgili hakemli dergiler yayınlanmakta ve finans merkezleri sayesinde gelişim göstermektedir (Katz, 2003).

ABD’ den sonra girişimcilik eğitimi AB ülkelerinde eğitim programlarında yer almaya başlamışlardır. Girişimci ruhun ön planda olduğu bir Avrupa oluşturma, girişimciliğin geliştirilmesi Avrupa Birliği’nin hedefleri arasında yer almaktadır (Balaban ve Özdemir, 2008). Avrupa Birliğine üye ve aday ülkelere bakıldığı zaman Yunanistan, İrlanda, İngiltere, Almanya, Finlandiya, Hollanda, Lüksemburg, Avusturya gibi ülkelerde girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerileri doğrultusunda bir takım programlar uygulanmaktadır.

Girişimcilik eğitimindeki ilerleme Amerika’da Avrupa’ya oranla daha erken bir tarihte meydana gelmiştir. Avrupa’da girişimcilik eğitimi alanında İngiltere ve Fransa başı çekmektedirler. Örnek olarak; İngiltere’de işletme yönetimi ile ilgili ilk toplantı 1975’ yılında yapılmıştır. Fransa’da ise ‘‘Hautes Etudes Commerciales’’ okulları 1978’ yılında işletme ile ilgili dersleri tanıtmışlardır (Guzman ve Liñán, 2005).

İnsanların girişimciliğe karşı ilgi düzeyleri AB ülkeleri arasında farklılık göstermektedir. Bu farklılık bölgeler arasında da sürmektedir. ABD ile karşılaştırıldığı zaman AB’nin girişimci ruhu yeterli düzeyde olmadığı görülmüştür. Avrupa’daki şirketler ABD’deki kadar hızlı gelişim göstermemektedirler.

Türkiye’de girişimciliğin gelişimine bakıldığı zaman cumhuriyetin ilk yıllarında ekonomik yatırımlar devlet tarafından yapılırken özel yatırımcıları da özendirilerek girişimci sayısını arttırmak için bir dizi çalışmalar yapılmıştır. Daha sonraki yıllarda ise özel yatırımın gelişmesi için uğraşılmış, 1980 sonrasında dış satışa yönelik ekonomik uygulamaların izlenmesiyle beraber serbest piyasa ekonomisi geliştirilmiş ve özelleştirmelerin etkileriyle kamu yatırımlarının varlığı azaltılmıştır. Dünyada olduğu gibi Türkiye’de de girişimci sayısı arttırılmaya başlanmıştır (OKA, 2011).

Dünyada olduğu gibi Türkiye’de de girişimcilerin karşılaştıkları önemli sorunları vardır. Bu sorunların başında sermaye yetersizlikleri, bilgi ve donanım eksikliği gelmektedir. Bu sorunların giderilmesi için girişimci adaylarına bir takım destekler sunulmalıdır. Ülkemizdeki sanayicilerin büyük bir çoğunluğu eğitim şartlarından yararlanamayan kişilerdir. Durum böyle olunca girişimcilik eğitiminin gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Girişimci olmak isteyen bireylere ihtiyaçları doğrultusunda girişimcilik eğitimleri verilmelidir. Bu eğitim girişimcilik uygulamalarını içine alacak biçimde düzenlenmelidir.

Bir ülkede ekonomik kalkınmanın gerçekleşebilmesi için girişimcilik potansiyeline sahip kişilerin yetiştirilmesi oldukça önemlidir. Özellikle gençlerin bu yönde teşvik edilmeleri ve ülkelerin eğitim sisteminin de bu konuya ağırlık vererek düzenlenmesi gerekmektedir. Öncelikle girişimci olmak isteyenlere girişimcilik eğitimi verilmelidir. Aynı zamanda bu eğitimin teorik bilgidен çok uygulamaya yönelik olması gerekmektedir. Türkiye’de girişimcilik eğitimi ABD’den ve AB ülkelerinden çok daha sonraları ele alınmıştır.

Farklı ülkelerde (38 ülke)’ de yapılan GEM (Global Entrepreneurship Monitor / Global Girişimcilik Platformu) araştırmasına göre; girişimcilik eğitimi konusunda Şili, Kolombiya ve Finlandiya gibi ülkelerde okulda girişimcilik eğitimi verilmesi %40’lı oranların üzerinde iken, Türkiye’de bu oran % 6 seviyesinde bulunmaktadır (GEM, 2008).

Türkiye’de girişimcilik eğitimi ilköğretim müfredatında Sosyal Bilgiler, Fen ve Teknoloji ve Türkçe dersleri içerisinde yoğunluk kazanmaktadır. Türkiye’de girişimcilik ve kariyer geliştirme kazanımlarının en yoğun olduğu müfredat ön lisans ve lisans programlarında yer almaktadır.

Girişimcilik eğitiminin geleceği ve gelişimi için çeşitli kurumlar birtakım çalışmalar yürütmektedirler. Bu çalışmalardan biri de YÖK ile Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) işbirliğiyle üniversitelerin bütün bölümlerinde girişimcilik dersinin verilmesi için 22.02.2011 tarihinde protokol imzalanmasıdır (Dünya Gazetesi, 2011). Ayrıca, “Girişimcilik” dersinin üniversitelerin bütün bölümlerinde, örgün eğitim programlarında zorunlu ve seçmeli dersler şeklinde müfredata alınacağı kararlaştırılmıştır.

Girişimcilik olgusu dünyada olduğu gibi Türkiye’de de günden güne önem kazanmaktadır. Girişimciliğin oluşması, yayılması ve gelişmesi için eğitim sistemlerinin düzenlenmesi, çalışma şartlarının gözden geçirilmesi ve ekonomik koşulların oluşturulması gereklidir. Girişimcilerin, iş yeri açması ve ekonomik gelişim gerçekleştirmeleri için başta devlet ve sivil toplum kuruluşlarına birçok görev düşmektedir. Türkiye’de girişimcilik ve kariyer geliştirme becerilerinin gelişmesi için çeşitli kamu kurum ve kuruluşları destek programları sunmaktadırlar.

Türkiye’deki eğitim ve öğretim programları incelendiğinde iktisadi ve idari bilimler fakültelerinin işletme bölümleri ile meslek yüksekokullarının işletme programları girişimcilik eğitime kısmen yer veren bölümlerdir. Girişimcilik dersleri üniversite programlarında genellikle seçmeli dersler şeklinde okutulmaktadır. Türkiye’de girişimcilik dersleri önlisans programlarında yoğunluk kazanmıştır. Girişimcilik kapsamında verilen dersler küçük işletme yönetimi şeklinde programlarda yer almaktadır (Yelkikalan ve ark, 2010).

Dünya üniversitelerinde okutulan girişimcilik dersleri çoğunlukla lisans ve yüksek lisans programlarında yoğunluk kazanmıştır. Türkiye’deki üniversitelerde okutulan girişimcilik ders içeriklerinin aksine küreselleşme, kriz durumları, rekabet politikalar, iş ve ürün tasarlama ve yeni teknolojiler gibi çeşitli konular üzerine okutulmaktadır. Amerika ve Avrupa’ da girişimcilik eğitimi genelde ilk ve orta

dereceli okullarda okutulmaktadır. Türkiye’ de ise girişimcilik eğitimi genelde üniversitelerde verilmektedir. Yapılan araştırmalar sonucunda girişimcilik eğitimi hem Türkiye’ de hem de dünyada önemli bir yere sahiptir. Dünya genelinde girişimcilik ile ilgili çalışmaların yürütülmesi ve girişimcilik merkezlerinin kurulması girişimcilik kültürünün kazandırılmasında girişimciliğin sadece ders olarak verilmesinin yeterli olmadığına kanıttır. Bu doğrultuda alanlarında başarılı olan girişimcilerin bulunduğu konferans ve seminer programları, tüm üniversite bölümlerine hitap eden bir yapıya kavuşturulmuştur (Yelkikalan ve Ark, 2010).

İlköğretim Sosyal Bilgiler dersi müfredatında yer alan girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerinin kazandırılması ile ilgili araştırma sonucunda bazı önerilere yer verilmiştir.

Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Eğilimleri Çerçevesinde Yapılacak Öneriler:

1. Öğrencilere girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerileri eğitimi verilmeden önce öğrencilerin hangi özelliklere sahip oldukları ve eksikliklerin neler olduğu tespit edilmelidir.
2. Girişimcilik dersinin içeriği öğrencilerin girişimci kişilik yapılarını (özgüven, sorumluluk anlayışı, yaratıcılık, fırsatları algılama, etkili iletişim, belirsizliğe tahammül, başarıya odaklı gibi) geliştirecek şekilde yeniden düzenlenmelidir. Bu şekilde verilecek girişimcilik eğitimi başarılı sonuçlar doğuracaktır.
3. Girişimcilik eğitiminin verilmesi için sağlanacak iş ortamı da oldukça önemlidir. Gerçek girişimcinin yetiştirilmesi için, gerçek iş ortamına uygun yerlerin seçilmesi önemlidir.
4. Öğrencilerin programda yer alan girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerini günlük hayata uygulama noktasında sorun yaşadıkları açıkça görülmektedir. Bu çerçevede girişimcilik becerisi ile alakalı kazanımlar, öğrenme alanları ve üniteler gözden geçirilmeli, günlük hayatla ilişkilendirilerek tekrar düzenlenmelidir.

5. Okullarda rehberlik hizmetlerinin çalışmalarında mesleki rehberlik etkinliklerin sayısı arttırılmalıdır. Okul, iş yeri ve üniversite gezileri düzenlenmelidir.
6. Girişimcilik ve kariyer geliştirme becerilerinin gelişebilmesi kişinin çevre ile ilişkilerine bağlıdır. Bu bağlamda öğrencilerin çevresel bağlantı kurma ve çevrede olup bitenleri iyi takip etmesi sağlanabilir.
7. Farklı iş kollarında çalışan girişimciler derslere davet edilerek, örnek girişimcilerin hayat hikayeleri incelenebilir.
8. Farklı iş fırsatlarını görebilecek projelerin hazırlanması ve öğrencilerin yönlendirilmesi oldukça önem kazanmaktadır.
9. Girişimcilik eğitiminde öğrencilere, olası kriz durumlarından en az etkilenecek düzgün bir gelir modeli oluşturmalarını sağlayabiliriz.
10. Öğrencilere paylaşma kültürü kazandırılarak ortaklık kültürü öğretilir.
11. Okullarda Demokrasi İnsan Hakları ve Yurttaşlık Kulübü gibi sosyal kulüplerde demokrasi kültürünün de bir gerekliliği olan öğrencilerin herhangi bir konu hakkında birlikte karar verebilmelerini sağlayacak uygulamalar yapılabilir.
12. Öğrenciler karar vermede sorumluluk almak istememektedirler. Sorumluluk almak istememeleri girişimcilik becerilerinin de gelişimini olumsuz etkileyecektir. Sorumluluk duygusu çocuklara okul çağından önce verilmeye başlanmalı, bu durum okul ortamında eğitimle şekillendirilebilir.
13. Girişimcilik ve iş yeri açmak için özgüven ve cesaret özellikleri ön plana çıkmaktadır. Girişimcilerin iş ahlakı yönünden de kendilerini geliştirmeleri gerekmektedir. Girişimci eğitimi verilirken girişimci özellikleri üzerinde durulmalıdır.
14. Girişimcilik eğitiminde öğrencilere zaman planlaması ve iş bölünümünü gibi kavramların önemini kavratmalıyız.

15. Öğrencilerimizin yeniliklere açık olması gerektiğini, gerek işin sürekliliği için öncelikle kendisini güncel tutması gerektiğini öğretebiliriz.
16. Girişimci ruhun çok çalışarak kazanılacağını ve ilk gün nasıl sıkı çalışıyorsan daha sonrasında da öyle çalışmalısı gerektiğini söyleyebiliriz.
17. Öğretmenlerin tutumları öğrencilerin girişimcilik eğilimleri üzerinde oldukça etkilidir. Bu nedenle öğretmen adaylarının eğitimi sırasında üniversitelerde girişimcilik eğitimleri verilmelidir.
18. Sadece girişimcilik eğitimi için değil hayatı boyunca kendi fikrine inanması ve fikrine inanan, pozitif insanlarla çalışması gerektiğini öğrencilere kazandırılabilir.
19. Girişimcilik kültürünün oluşturulması ilkökul eğitimi ile başlamalı, yüksek öğrenim ve staj dönemlerinde devam ettirilmelidir.
20. Girişimcilik ders kitapları ve üniversitelerdeki ders içerikleri sektördeki değişimlere ve yeni uygulamalara göre güncellenmelidir.
21. Girişimcilerin birçok konuda eğitime ihtiyaç duyduğu bilinmektedir. Girişimcilerin ihtiyaç duydukları konulardan en önemlisi olarak ta “iletişim” sıkıntısı ön plana çıkmaktadır. Girişimcilere yeni teknolojiler, yeni ortaya çıkan iş alanları, satış teknikleri, genel ekonomik konular, muhasebe ve finans gibi konularda eğitim verilebilir.
22. Girişimcilik dersi hukuk, genel ekonomi, yabancı dil, iş ahlakı, teknoloji ve iletişim dersleriyle de desteklenebilir.
23. Türkiye’deki girişimci sayısının artırılmasına ilişkin olarak girişimciler tarafından çeşitli alternatif öneriler getirilmiş, bu öneriler arasında eğitim ve devlet teşviki unsurları ön plana çıkmaktadır.
24. Üniversitelerde girişimcilik dersinin sadece işletme programlarında değil, diğer bilim dallarında da (bu dersin) zorunlu olmasını sağlayacak şekilde koşullar getirilmeli, ilgili bölümlerde ders programlarına bu dersin alınması konusunda çalışmalar yapılmalıdır.

25. Dünya üniversitelerinde girişimcilik merkezleri aracılığı ile tüm bilim alanlarına girişimcilik kültürünün aşılandığı görülmektedir. Türkiye'deki üniversitelerde de girişimcilikle ilgili öğrenci kulüpleri ve etkin hale getirilecek girişimcilik merkezlerinin üniversite bünyelerinde yer alması gerekmektedir.

Girişimci bireylerin yetişmesi veya girişimci eğilimin oluşabilmesi için yeni bir kültüre ihtiyaç vardır. Bu nedenle toplum yapısının ve bakış açısının da değişmesi gereklidir. Türkiye'de iş yapabilme zorluğu ve zor ekonomik koşullar insanların daha yenilikçi, rekabetçi, girişimci ve atılgan olmasını gerektirmektedir. Ortaklık kültürü tekrar canlandırılmalıdır. Teknolojinin gelişmesi ve bilgi kaynaklarına daha hızlı erişimden yola çıkarak küresel ve uluslararası boyutta girişimciliğin geliştirilmesi teşvik edilmelidir.

KAYNAKLAR/KAYNAKÇA

- Akyürek, Ç., Şahin Ç. (2013). “*İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi*”, Ekev Akademi Dergisi.
- Akın, A. (2010). “*İnsan Sermayesi Kaynakları Açısından Girişimci Özellikleri, Anadolu Girişimcileri Üzerine Bir Araştırma*”, Sosyal Bilimler Dergisi.
- Aküzüm, C., Oral, B. (2015). “*Yönetici ve Öğretmen Görüşleri Açısından Okullarda Görülen En Yaygın Şiddet Olayları, Nedenleri Ve Çözüm Önerileri*”, Ekev Akademi Dergisi, 61, 1-30.
- Akyüz, K., Gedik, T., Akyüz, İ., Yıldırım, İ. (2006). “*Rize İlindeki Lise ve Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Yeteneklerinin İncelenmesi*”, e-dergi.atauni.edu.tr/atauniiibd/article/view/1025003680.
- Anonim (2003). “*Sanayi ve İşadamları Derneği Üyelerinin Girişimcilik Profili*”, Sanayi ve İşadamları Derneği Platformu, 27 s.
- Arıkan, S. (2002). “*Girişimcilik Temel Kavramlar ve Bazı Güncel Konular*”, Siyasal Kitapevi, Ankara.
- Arslan, K. (2002). “*Üniversiteli Gençlerde Mesleki Tercihler ve Girişimcilik Eğilimleri*”, Doğu Üniversitesi Dergisi, 2002/6, 1-11.
- Aşkın, A., Nehir, S., Özgür, S ve Doğaş, S. (2011). “*Tarihsel Süreçte Girişimcilik Kavramı Ve Gelişimi*”, Girişimcilik Ve Kalkınma Dergisi (6:2).
- Avrupa Birliği, Avrupa Ekonomik Birliği ve İsviçre deki 20 milyon işletme. Ref. Avrupalı KOBİ iler Gözlemevi / No 1 Highlights from the 2001 Survey, Avrupa Komisyonu, 2001.
- Aytaç, S. (1997). “*Çalışma Yaşamında Kariyer Yönetimi, Planlaması, Geliştirilmesi, Sorunları*”, Bursa.
- Balaban, Ö ve Özdemir Y. “*Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Eğilimi Üzerindeki Etkisi*”, Sakarya Üniversitesi, İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi, Sakarya.
- Bayraktaroğlu, S. (2003). “*İnsan Kaynakları Yönetimi*”, Sakarya Kitapevi, Sakarya.
- Baysal, H. (2009). “*Türkiye’de Girişimcilik Eğitiminde İlköğretimin Rolü Ders Kitapları Üzerine Bir İçerik Analizi*”, Isparta.

- Berk, E. (2009). “*Girişimcilik Dersinin Etkililiğinin Değerlendirilmesi*”, Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma Ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı, Ankara, http://earget.meb.gov.tr/tamamlanan/girisimcilik_dersinin_degerlendirilmesi.pdf.
- Bilge, H ve Bal, V. (2012). “*Girişimcilik Eğitimi: Celal Bayar Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma*”, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi yıl: 2012/2, Sayı:16.
- Bozkurt Çetinkaya Ö. (2011). “*Dünyada Ve Türkiye’de Girişimcilik Eğitimi: Başarılı Girişimciler Ve Öğretim Üyelerinden Öneriler*”, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Bozkurt Çetinkaya, Ö., Kalkan, A., Koyuncu, O ve Alparslan, M. (2012). “*Türkiye’de Girişimciliğin Gelişimi: Girişimciler Üzerinde Nitel Bir Araştırma*”, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi yıl: 2012/1, Sayı:15.
- Cansız, E. (2007). “*Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesi Süleyman Demirel Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma*”, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ana Bilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta.
- Demirel, Ö. (2003). “*Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme*”, (5. Baskı), Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirel, E ve Tikici, M. (2004). “*Kültürün Girişimciliğe Etkileri*”, Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları; 2004.
- Eyüboğlu, D. (2007). “*Girişimcilik Eğitimi*”, Mpm Yayınları, No: 697, Ankara.
- Fidan, A. (1998). “*Orta Kademe Yöneticilerin Kariyer Planlaması*”, İ.T.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, S.92.
- Finkle, T. A., Kuratko, D. F And Goldsby, M. G. (2006). “*An Examination of Entrepreneurship Centers in the United States: A National Survey*”, Journal of Small Business Management, 44(2), pp.184-206.

- Fr  s, C., Karlsson, C And Paulsson T. (2004). “*Relating Entrepreneurship to Economic Growth*”, Editors: Johansson, B., Karlsson, C., Stough R., The Emerging Digital Economy, Section A., pp. 83-112.
- GEM Global Entrepreneurship Monitor, (2010). Executive Report, <http://www.gemconsortium.org/download/1299426307780/GEM%20GLOBAL%20REPORT%202010rev.pdf>.
- G  zek, S ve Akbay, C. (2012). “*Girişimci Adaylarının Girişimcilik Eēilimleri ve Sorunları*”, KS   Sosyal Bilimler Dergisi / KSU Journal of Social Sciences 9 (2) 2012.
- Guzman, J. And Li    n F.(2005). “*Perspectives On Entrepreneurial Education: A Us-Europe Comparison*”, Jean Monnet European Studies Centre Universidad Antonio de Nebrija.
- H  srich, R. D. And Peters M. P. (2002). “*Entrepreneurship*”, Fifth Edition, McGraw-Hill Irwin, USA.
- Holland, J. L. (1973). *Making Vocational Choices: A Theory of Careers*, New Jersey, Prentice-Hall Inc., Englowood Cliffs.
-   bicioēlu, H., Taş, S ve   zmen,   . (2010). “*  niversite Eēitiminin Girişimcilik Düşüncesinin Deēiřimine Etkisi: Üniversite   ērencileri   zerine Bir Uygulama*”, Alanya   şletme Fakültesi Dergisi 2/1, 53-74.
-   rmif, A ve Barutçu, E. (2012). “*  ērencilerin Kendilerini Girişimci Bir Kiřiliēe Sahip görmelerini ve   ş Kurma Niyetlerini Etkileyen faktörler: Bir Alan Araştırması*”, Atatürk   niversitesi   ktisadi ve   dari Bilimler Dergisi, Cilt: 26, Sayı: 2, 2012.
-   şcan,    ve Kaygın, E. (2011) “*Potansiyel Girişimciler Olarak   niversite   ērencilerinin Girişimcilik Eēilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma*”, Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi, Cilt 3, Sayı 2, ISSN: 1309 -8039.
- Karabulut, T. (2009). “*  niversite   ērencilerinin Girişimcilik Eēilimlerini Belirlemeye yönelik bir araştırma*”, Marmara   niversitesi,   ktisadi ve   dari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt XXVI, Sayı 1.

- Karadeniz, Y. (2010). “*Türkiye’de Girişimcilik Eğitimi*”, s.42-44.
- Katz, J.A. (2003). “*The chronology and intellectual trajectory of American entrepreneurship education: 1876-1999*”, Journal of Business Venturing, 18 (2), pp. 283-300.
- Keleş, N., Kırıl Özkan, T., Doğaner, M ve Altunoğlu, A. (2012). “*Önlisans Öğrencilerinin Girişimcilik Düzeylerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma*”, Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi, Sayı:9, Yaz 2012 ISSN 1307-9832.
- Kılıç, R., Keklik, B ve Çalış N. (2012). “*Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma*”, Bandırma İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü.
- Korkmaz, S. (2000). “*Girişimcilik ve Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma*”, Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 18(1), s.163–180.
- Kutunis, Özen R ve Hancı, A. (2004). “*Kadın Girişimcilerin Kişisel Özgürlük Algılamaları*”, Osmangazi Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi., 3. Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi, s.457-464.
- Kula, Ö ve Adıgüzel, O. (2015). “*Lisansüstü Öğrencilerinin Kariyer Planlamalarına Etki Eden Faktörler: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma*”, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Y.2015, C.20, S.1, s.291-315.
- Kuvan, H. (2007). “*Türk Girişimcilerinin Yaşam ve Çalışma Değerleri Malatyalı Girişimcileri Üzerine Bir Araştırma*”, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi, Isparta.
- Kuzgun, Y. (2000). “*Meslek Danışmanlığı Kavramlar, Uygulamalar*”, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Meb. (2004). ‘‘*Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı İlköğretim Okullarında Okutulacak Ders Kitaplarının Yarışma Yoluyla Hazırlanmasına İlişkin şartname*’’, <http://ttkb.meb.gov.tr/> 23.03.07.
- MEB. (2005) ‘‘*İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (4,5,6 ve 7. Sınıf)*’’, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara.
- Mueller, S. And Thomas, A. S. (2001). ‘‘*Culture and Entrepreneurial Potential: A Nine Country Study of Locus of Control and Innovativeness*’’, Florida International University, Miami, National Academy of Management, Journal of Business Venturing, Volume 16, Issue 1, pp. 51-75.
- Oka, Orta Karadeniz Ajansı, (2011). ‘‘*Girişimcilik Kavramı ve Türkiye’de Girişimcilik*’’.
- Oktaylar, H. (2011). ‘‘*Rehberlik*’’, Ankara: Yargı Yayınevi.
- Öztürk, İ. (2008). ‘‘*İgiad Girişimcilik Raporu*’’, İstanbul.
- Polat, S., Koçak, B., Çermik, F., Meral, E ve Boztaş, M. (2015). ‘‘*İlköğretim Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarının Girişimcilik Kazanımı Açısından Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*’’, Ekev Akademi Dergisi Yıl: 19 Sayı: 62 (Bahar 2015).
- Sabuncuoğlu, Z. (2000). ‘‘*İnsan Kaynakları Yönetimi*’’, Ezgi Kitabevi, Bursa.
- Safran, M. (2008) ‘‘*Sosyal Bilgiler Öğretimi*’’, Pegem Yayınları, Ankara.
- Sexton, D. L. And Bowman, N. B. (1984). ‘‘*Entrepreneurship Education: Suggestions for Increasing Effectiveness*’’, Journal of Small Business Management, 22(2), pp. 18-26.
- Shimazaki, H. (1992). ‘‘*Vision in Japanese Entrepreneurship*’’, London, New York, Routledge.
- Solomon, G.T., Weaver, K.M. And Fernald, L.W. Jr. (1994). ‘‘*Pedagogical methods of teaching entrepreneurship: A historical perspective*’’, Simulation and Gaming, 25(3), pp. 338– 353.

- Soysal, A. (2009). ‘‘Türkiye’de Kadın Girişimciler: Engeller ve Fırsatlar Bağlamında Bir Değerlendirme’’, Kilis 7 Aralık Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi.
- Soysal, A. (2010). ‘‘Kadın Girişimcilerin Özellikleri, Karşılaştıkları Sorunlar ve İş Kuracak Kadınlara Öneriler: Kahramanmaraş İlinde Bir Araştırma’’, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Nisan 2010, 5(1), 71-95.
- Sönmez, A ve Toksoy, A. (2014). ‘‘Türkiye’de Girişimcilik ve Türk Girişimci Profili Üzerine Bir Analiz’’, T.C. İstanbul Kültür Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, İstanbul.
- Sungur, N. (2005). ‘‘Gelişim Öğrenme ve Öğretim: Kuramdan Uygulamaya’’, (12. Baskı), Ankara: Gazi Kitabevi.
- Sümer, C. (1999). ‘‘İnsan Kaynakları Yönetimi Etkinliği Olarak Örgütsel Kariyer Planlama ve Geliştirme’’, Türk Psikoloji Bülteni, Türk Psikologlar Derneği,
- Tekin, M. (2004). ‘‘Girişimcilik Ve Küçük İşletme Yöneticiliği’’, Detay Yayıncılık, Ankara.
- TİSK, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (2004). Avrupa Birliği’nde Girişimciliğin Geliştirilmesi Türkiye’ye Yol Gösteren İlke, Politika Ve Uygulamalar, Yayın No: 245, <http://www.tisk.org.tr/yayinlar>.
- Türkmen, M ve İşbilir, U. (2014). ‘‘Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinin Sosyo-Demografik Özellikler Açısından İncelenmesi’’, Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi Spor Bilimleri Dergisi 2014: 9(2), Sayfa 18 – 28.
- Ulutürk Akman, S ve Bektaş, H. (2015). ‘‘Üniversite Öğrencilerinin Girişimci Özelliklerinin İncelenmesi’’, Marmara Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Yıl 2015, Cilt xxxvii, Sayı I, S. 217-232, Doi No: 10.14780/iibd.56366.
- Uluyol, O. (2013). ‘‘Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimlerinin Belirlenmesi’’, Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl: 6 Sayı : 15 Aralık 2013, ISSN: 1308–9196.

- Varçın, R. (2005). “*İşletmelerde Kariyer Planlaması El Kitabı*”, (Ed.) Ankara Sanayi Odası MEKDAM Projesi.
- Wennekers S. (2005). “*Nascent Entrepreneurship and the Level of Economic Development*”, Small Business Economics, 24(3), pp.294.
- Yaman, F. (1998). “Kariyer Aşamaları”, Peryön Bülteni, 2, s.17.
- Yelkikalan, N., Akatay, A., Yıldırım, H.M., Karadeniz, Y., Köse, C., Koncagül, Ö ve Özer, E. (2010). “*Dünya ve Türkiye Üniversitelerinde Girişimcilik Eğitimi: Karşılaştırmalı Bir Analiz*”, KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 12 (19), s. 51–59.
- Yeşilyaprak, B. (2008). “*Eğitimde Rehberlik Hizmetleri*”(16. baskı) Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yeşilyaprak, B. (2014). “*Mesleki Rehberlik ve Kariyer Danışmanlığı*”, Ankara: Pegem Akademi.
- Yıldırım, A ve Şimşek, H. (2011). “*Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*”, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yüksel, M., Cevher, E ve Yüksel, H. (2015). “*Öğrencilerin Girişimci Kişilik Özellikleri İle Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma*”, Çankırı Karatekin Üniversitesi Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi Y.2015, Cilt 5, Sayı 1, ss.143-156.

DİĞER KAYNAKLAR

1. MEB 4. 5. 6. 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Kılavuz Kitapları.

EKLER

EK. 1

GÖRÜŞME FORMU

Bu görüşme formundan elde edilecek bilgiler Atatürk Üniversitesi ile Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüleri yüksek lisans ortak programı kapsamında yüksek lisans tez çalışmasında kullanılacaktır. Çalışmamız iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde açık uçlu sorular, ikinci bölümde kapalı uçlu sorular yer almaktadır.

Bu tez çalışması Doç. Dr. Faruk KAYA danışmanlığında ve yüksek lisans öğrencisi Murat ARSLAN tarafından yürütülmektedir.

TEZ KONUSU: İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Müfredatında Yer Alan Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Becerilerinin Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi.

CALIŞMANIN AMACI: İlköğretim Sosyal Bilgiler Müfredatında yer alan Girişimcilik ve Kariyer bilinci geliştirme becerilerinin öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi adlı tezin amacı girişimcilik ve kariyer geliştirme kavramını tümevarım yöntemi ile ele alıp Dünyada ve Türkiye’de girişimcilik, literatür araştırmasında girişimcilik ile ilgili çalışmaları inceleyerek son basamakta sosyal bilgiler müfredatında yer alan girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerileri üzerinde yoğunlaşıp (kazanım, beceri, araç gereç, yöntem) detaylı bir şekilde incelemektir.

Bu çalışmanın amacı eğitim-öğretimin asıl uygulayıcıları olan değerli öğretmenlerle birlikte girişimcilik ve kariyer geliştirme becerileri üzerine incelemede bulunarak onların görüş, tespit ve önerileri doğrultusunda; öğrencilerimizin girişimcilik ruhunu, üreticilik azmini, hatta ileride kariyer bilinci geliştirme eğilimlerini değerlendirip ünitenin, kazanımların, araç gereçlerin, ders anlatım yönteminin ve ders saatinin bu müfredatta yeterliliğini ve yöntemsel sorunlarını araştırmaktır.

Bu çalışma için bizlere zaman ayırdığınız ve katkıda bulunduğunuz için teşekkür ederiz.

ANKET UYGULAMA FORMU

1. Cinsiyetiniz nedir?

Kadın () Erkek ()

2. Öğretmenlik mesleğini kaç yıldır yapıyorsunuz?

1-5 yıl () 5-10 yıl () 10-15 yıl () 15- yıl üstü ()

3. Eğitim durumunuz?

Lisans () Yüksek lisans () Diğer ()

BİRİNCİ BÖLÜM

Aşağıdaki tabloda ilköğretim sosyal bilgiler (4,5,6 ve 7. Sınıf) dersi müfredatında yer alan girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerinin yer aldığı üniteler, öğrenme alanları, ders kazanımları, bununla bağlantılı olarak girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme kazanımları yer almaktadır. Tabloları inceledikten sonra aşağıdaki sorulara cevap arayacağız.

Tablo 10: İlköğretim Sosyal Bilgiler (4,5,6 ve 7. sınıf) Müfredatında Yer Alan Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Becerilerinin Yer Aldığı Üniteler, Öğrenme Alanları ve Kazanımlar Tablosu

SINIF	ÖĞRENME ALANI/ ÜNİTE	DERS KAZANIMLARI	GİRİŞİMCİLİK KAZANIMLARI KARİYER BİLİNCİ GELİŞTİRME KAZANIMLARI
4	Birey ve Toplum: Kendimi Tanıyorum	Bireysel farklılıkları tanır ve kabul eder.	1. Kişiler arasındaki farklılıkları tanır.
	Üretim, Dağıtım ve Tüketim: Üretimden Tüketime	İstek ve ihtiyaçlarını ayırt eder.	7. Gereksinim ile istek arasındaki farkı açıklar.
		Mevcut kaynaklarla ihtiyaçlarını ilişkilendirir.	26. Kaynakları doğal, insan ve kapital olarak sınıflandırır.
		Kullandığı bazı ürünlerin üretim, dağıtım ve tüketim ağını oluşturur.	13. Ürünlerin farklı üretim şekilleri olduğunu bilir.
4	Birey ve Toplum: Kendimi Tanıyorum	Bireysel farklılıkları tanır ve kabul eder.	2. İnsanların tek ve kendine özgü olduğunu fark eder.
	Kültür ve Miras: Geçmişimi Öğreniyorum	Millî Mücadele'nin kazanılmasında ve Cumhuriyetin ilanında Atatürk'ün rolünü fark eder.	18. Liderlerin gruplar ve toplumlar üzerindeki etkilerini araştırır. 19. Liderlik becerilerine örnek verir.

	Gruplar, Kurumlar, Sosyal Örgütler: Hep Birlikte	İnsanların belli bir amaç çerçevesinde oluşturdukları grup, kurum ve sosyal örgütleri fark eder. Ön bilgi ve yaşantısını kullanarak çevresindeki belli başlı sosyal problemler ya da ihtiyaçlarla grup, kurum ve sosyal örgütleri ilişkilendirir. Kendisi ile çevresindeki gruplar, kurumlar ve sosyal örgütler arasındaki etkileşime örnekler verir.	15. Hayatımızı kolaylaştırmak için çalışanları tanır ve yaptığı işleri açıklar. 16. Başkalarına hizmet etmeyi içeren hizmetleri tanır.
SINIF	ÖĞRENME ALANI/ ÜNİTE	DERS KAZANIMLARI	GİRİŞİMCİLİK KAZANIMLARI KARİYER BİLİNCİ GELİŞTİRME KAZANIMLARI
5	Üretim, Dağıtım ve Tüketim: Ürettiklerimiz	Yaşadığı bölgedeki ekonomik faaliyetleri fark eder.	27. Yaşadığı bölgedeki kaynakları araştırır.
		Yaşadığı bölgedeki ekonomik faaliyetlere ilişkin meslekleri belirler.	28. Yaşadığı bölge içinde ekonomik dayanışmayı fark ederler.
5	Birey ve Toplum: Haklarımı Öğreniyorum	İçinde bulunduğu gruplar ve gruplara ait rolleri ilişkilendirir.	4. Bir bireyin sahip olabileceği değişik rolleri belirtir.
		Katıldığı gruplarda aldığı roller ile rollerin gerektirdiği hak ve sorumlulukları ilişkilendirir.	12. Kişisel sorumluluğun ve iyi çalışma alışkanlıklarının önemini açıklar. 14. Aile üyeleri arasındaki bağlılığı, birlikte çalışmayı ve sorumluluğu açıklar.
	Üretim, Dağıtım ve Tüketim: Ürettiklerimiz	Yaşadığı bölgedeki ekonomik faaliyetlere ilişkin meslekleri belirler.	11. Kendi yerel çevresinde bulunan meslekleri belirler.
6	Üretim, Dağıtım ve Tüketim: Ülkemizin Kaynakları	6. İlgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği eğitim, beceri ve kişilik özelliklerini araştırır.	11. İşle ilgili fikir üretme ve araştırma becerisi edinir.

6	Üretim, Dağıtım ve Tüketim: Ülkemizin Kaynakları	6. İlg i duyduğu mesleklerin gerektirdiği eğitim, beceri ve kişilik özelliklerini araştırır.	5. Farklı meslek gruplarında ihtiyaç duyulan akademik becerileri sıralar. 10. Bazı işlerin yerine getirilebilmesi için farklı bilgi ve beceriye sahip olunması gerektiğini belirtir. 12. Kişilik özellikleri ile meslek seçimi arasındaki ilişkiyi açıklar. 19. Özel ilgileri ile ilgili bağlantılı olabilecek iş etkinliklerini tanımlar. 20. İlg i duyduğu meslekleri sıralar. 21. İlg i duyduğu mesleklerin gerektirdiği eğitim, bilgi, beceri ve kişilik özelliklerini belirler.
6	Güç, Yönetim ve Toplum: Demokrasinin Serüveni	5. Türk tarihinde kadının konumu ile ilgili örnekleri, kadın haklarının gelişimi açısından yorumlar.	17. İşte ve aile içinde kadın-erkek rollerinin zaman içindeki değişimini açıklar.
7	Birey ve Toplum: İletişim ve İnsan İlişkileri	1. İletişimi, olumlu olumsuz etkileyen tutum ve davranışları fark ederek kendi tutum ve davranışlarıyla karşılaştırır.	10. Başkaları ile kurduğu iletişimlerin iyi olup olmadığını sorgular.
7	Üretim, Dağıtım ve Tüketim: Ekonomi ve Sosyal Hayat	6. Eğitimin meslek edindirme hedefini kavrayarak ilgi ve yetenekleri doğrultusunda meslekî tercihlerine yönelik planlama yapar.	6. Farklı eğitim kurumlarını ve eğitim düzeylerini (orta öğretim, üniversite lisans, yüksek lisans gibi) listeler. 7. Farklı orta öğretim kurumlarını (genel lise, meslek lisesi gibi) sıralar ve aralarındaki farklılıkları açıklar. 8. Kendisi için uygun olabilecek orta öğretim kurumlarını tanıır. 9. Birikimlerinin gelecekte seçeceği işlerle olan ilgisini açıklar.

Kaynak: MEB (4,5,6 ve 7. sınıf) Sosyal Bilgiler Kılavuz Kitapları.

AÇIK UÇLU SORULAR

A) Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin kullandıkları yöntem-tekniklerin öğrencilerde Girişimcilik ve Kariyer Bilinci geliştirme becerilerini ortaya çıkartma noktasında yeterliliği ne düzeydedir. Bu konuda düşünceleriniz nelerdir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

B) İlköğretim Sosyal Bilgiler Müfredatında yer alan konular, görsel unsurlar ve ders saati Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme becerilerinin kazandırılması noktasında yeterli şekilde düzenlenmiş midir. Bu konuda düşünceleriniz nelerdir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

KAPALI UÇLU SORULAR

İKİNCİ BÖLÜM

1. Ders işleme esnasında örnek girişimcilerin hayat hikâyelerine yer veriyor musunuz?

Evet () Hayır () Bazen ()

2. Sosyal bilgiler Müfredatında Öğrencilerin yaşadıkları bölgelerdeki ekonomik faaliyetler hakkında bilgi veriliyor mu?

Evet () Hayır () Bazen ()

3. Rehberlik saatlerinde öğrencilerinize İlgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği eğitim, bilgi, beceri ve kişilik özellikleri hakkında bilgi veriyor musunuz?

Evet () Hayır () Bazen ()

4. Sosyal bilgiler Müfredatında Öğrencilerinize verdiğiniz araştırma ve proje ödevlerinde İşle ilgili fikir üretme ve araştırma becerisini geliştirmeye fırsat verecek etkinliklere yer veriliyor mu?

Evet () Hayır () Bazen ()

5. Sosyal bilgiler Müfredatında yer alan girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerini kapsayan konularda girişimci özelliklerine yeteri kadar yer veriliyor mu?

Evet () Hayır () Bazen ()

6. Nitelikli insan gücünün eğitim sistemi ile birlikte ileride bireylerin başarılı bir girişimci ve kariyer geliştirme düzeyine katkı sağladığını öğrencilerinizle paylaşıyor musunuz?

Evet () Hayır () Bazen ()

7. Sosyal bilgiler Müfredatında yer alan girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerini kapsayan kavramları ders işleme esnasında giriş, geliştirme ve pekiştirme basamakları diye dikkate alıyor musunuz?

Evet () Hayır () Bazen ()

8. Sosyal bilgiler dersini işlerken öğrencilerimizin girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme konularına karşı ilgileri var mıdır?

Evet () Hayır () Bazen ()

9. Sosyal bilgiler Müfredatında yer alan girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerileri Öğrencilerin Birikimlerinin gelecekte seçeceği işlerle olan ilgisini ortaya çıkaracak düzeyde midir?

Evet () Hayır () Bazen ()

10. Sosyal Bilgiler müfredatında yer alan Girişimcilik ve Kariyer Bilinci geliştirme becerilerini öğrencilere aktarırken zorlanıyor musunuz?

Evet () Hayır () Bazen ()

GÖRÜŞ VE ÖNERİLER

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

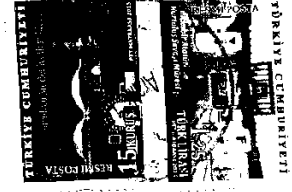
TEŞEKKÜREDERİZ...

EK. 2

GÖRÜŞME FORMU İZİN YAZISI

T.C.
AĞRI VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 68513552-100-E.12774862
Konu: Anket Çalışma İzni Onayı
(Murat ARSLAN)

11/12/2015

İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : a) 03.12.2015 tarihli ve 28814003-302.08.01-E.19115 sayılı yazınız.
b) Valilik makamından alınan 11.12.2015 tarih ve 68513552/100/12739891 sayılı onay.

Üniversitenize bağlı, Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Murat ARSLAN'ın "İlköğretim 5.6. ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler Müfredatında Yer Alan Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Becerilerinin Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi" konulu yüksek lisans tez çalışmasına veri toplamak amacıyla ilgi (a) yazınız ekinde bulunan anket uygulamasını, İlimiz Ortaokullarında uygulaması ile ilgili Valilik makamından alınan ilgi (b) izin onayı ekte gönderilmiştir.
Bilgilerinize rica ederim.

Sedat İNCİ
Vali a.
Vali Yardımcısı

Eki : İlgi (b) Onay.

AĞRI MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
Kagızman Cad. Ağrı
<http://agri.meb.gov.tr>
egitimogretim04@meb.gov.tr

Metin KAYA
Müdür

Ayrıntılı bilgi için: Şenol DEMİR (Şef)
Tel : (0472) 280 94 37
Faks: (0472) 280 94 50

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden cc2f-8276-3161-8999-f006 kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
AĞRI VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 68513552-100-E.12739891
Konu:Anket Çalışma İzni.
(Murat ARSLAN)

10/12/2015

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : 03.12.2015 tarihli ve 28814003-302.08.01-E.19115 sayılı yazı.

İbrahim Çeçen Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Murat ARSLAN "İlköğretim 5.6. ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler Müfredatında Yer Alan Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Becerilerinin Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi" konulu yüksek lisans tez çalışmasına veri toplamak amacıyla ilgi yazı ekinde sunulan anket uygulamasını İlimiz Ortaokullarında öğretmenlere yönelik uygulamak istediği ilgi yazı ile bildirilmiştir.

İbrahim Çeçen Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Murat ARSLAN "İlköğretim 5.6. ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler Müfredatında Yer Alan Girişimcilik ve Kariyer Bilinci Geliştirme Becerilerinin Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi" konulu yüksek lisans tez çalışmasına veri toplama ile ilgili çalışmasını eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde gönüllülük esasına dayalı olarak anket çalışması sonunda hazırlanmış olduğu bilgilerin bir örneğini basılı veya dijital ortamda, Müdürlüğümüz ile paylaşması koşulu ile İlimiz Ortaokullarında uygulaması Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde, olurlarınıza arz ederim.

Hatem DURSUN
Milli Eğitim Müdürü

OLUR
10/12/2015

Sedat İNCİ
Vali a.
Vali Yardımcısı

Eki : İlgi Yazı ve Ekleri.

AĞRI MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
Kağızman Cad. Ağrı
<http://agri.meb.gov.tr>
egitimogretim04@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Şenol DEMİR (Şef)
Tel : (0 472) 280 94 37
Faks: (0 472) 280 94 50 Atatürk Blv.

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 2e70-a097-31f0-af3e-1d80 kodu ile teyit edilebilir.

EK. 3**UYGULAMA YAPILAN OKULLAR LİSTESİ**

1-	75. Yıl Ortaokulu Ağrı/Merkez
2-	İmam Hatip Ortaokulu Ağrı/Merkez
3-	Alparslan Ortaokulu Ağrı/Merkez
4-	Atatürk Ortaokulu Ağrı/Merkez
5-	Cemil Meriç Ortaokulu Ağrı/Merkez
6-	Cumhuriyet Ortaokulu Ağrı/Merkez
7-	Ertuğrul Gazi Ortaokulu Ağrı/Merkez
8-	Fatih Sultan Mehmet Ortaokulu Ağrı/Merkez
9-	İMKB Gazi Ortaokulu Ağrı/Merkez
10-	Kasım Bayram Ortaokulu Ağrı/Merkez
11-	Kaymakam Özgür Azer Kurak Ortaokulu Ağrı/Merkez
12-	Kazım Karabekir Ortaokulu Ağrı/Merkez
13-	Mehmet Akif Ersoy Ortaokulu Ağrı/Merkez
14-	Merkez 100. Yıl Yatılı Ortaokulu Ağrı/Merkez
15-	Murat Kız Yatılı Ortaokulu Ağrı/Merkez
16-	Piri Reis Ortaokulu Ağrı/Merkez
17-	Selahaddin Eyyübi Ortaokulu Ağrı/Merkez
18-	Selçuk Ortaokulu Ağrı/Merkez
19-	Yavuz Sultan Selim Ortaokulu Ağrı/Merkez
20-	15 Nisan Ortaokulu Ağrı/Merkez

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Murat ARSLAN
Doğum Yeri ve Tarihi	AĞRI / 1989
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi
Yüksek Lisans Öğrenimi	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi
Bildiği Yabancı Diller	
Bilimsel Faaliyetleri	
İş Deneyimi	
Stajlar	Bilgi Koleji
Projeler	
Çalıştığı Kurumlar	Murat Kız Yatılı Bölge Ortaokulu (MEB)
İletişim	
E-Posta Adresi	mrt_asln_fb@hotmail.com
Tarih	24.06.2016